

ПОЛИТИКИ

6

динара

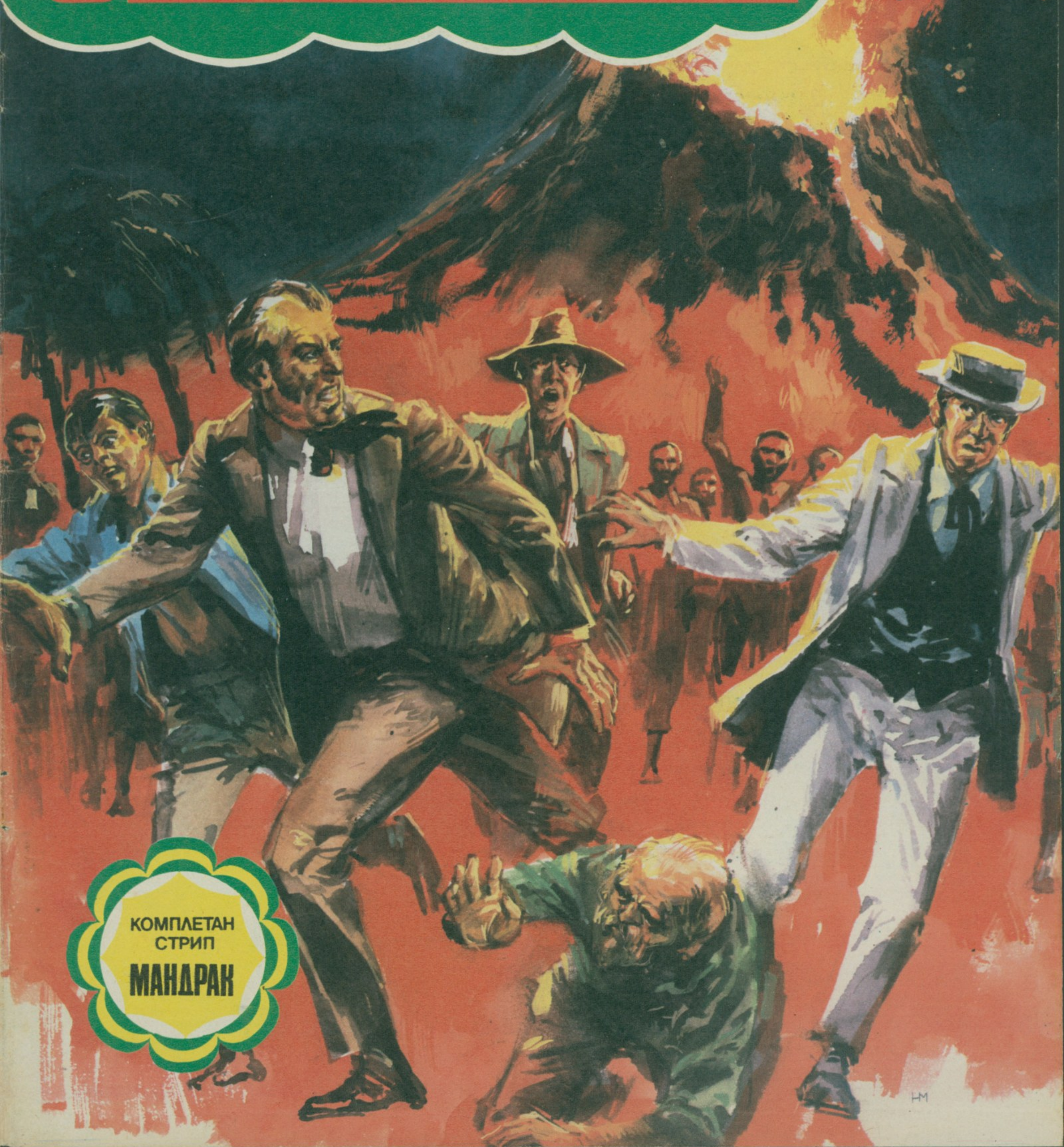

БРОЈ

1341

ЗАБАВНИК

9.9.1977 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVIII

КОМПЛЕТАН
СТРИП

МАНДРАК

Ripley

Веровати или не!

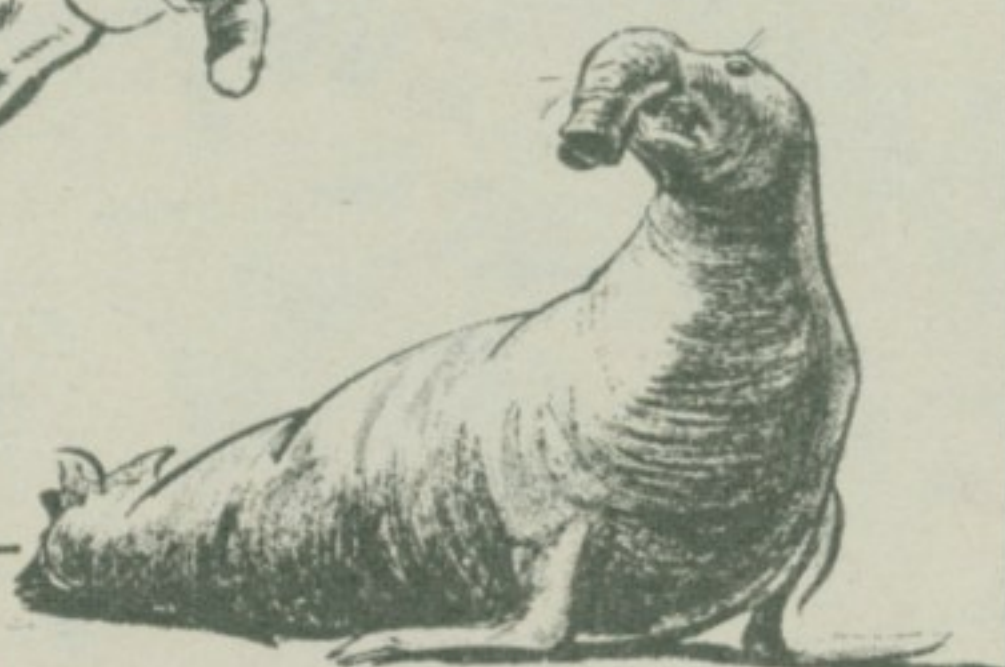
МЕРИ ШЕЛЛ

(1797-1851)
ЖЕНА ЈЕДНОГ ОД
НАЈВЕЋИХ ЕНГЛЕСКИХ
ЛИРИЧАРА,
НАПИСАЛА ЈЕ
СТРАВИЧНИ РОМАН
"ФРАНКЕШТАЈН"
КАД ЈЕ
ИМАЛА
СВЕГА
19 ГОДИНА.

ДОМ ЏОНАТАНА КИРКБРАЈДА

У МОУБАЈЛУ (САД) СТОЈИ НА ЗЕМЉИШТУ
КОЈЕ ЈЕ НЕКАД ПРИПАДАЛО ШПАНЦИМА,
ФРАНЦУЗИМА, ЕНГЛЕЗИМА, ПОНОВО
ШПАНЦИМА И, НАЈЗАД, СЈЕДИЊЕНИМ
АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА.

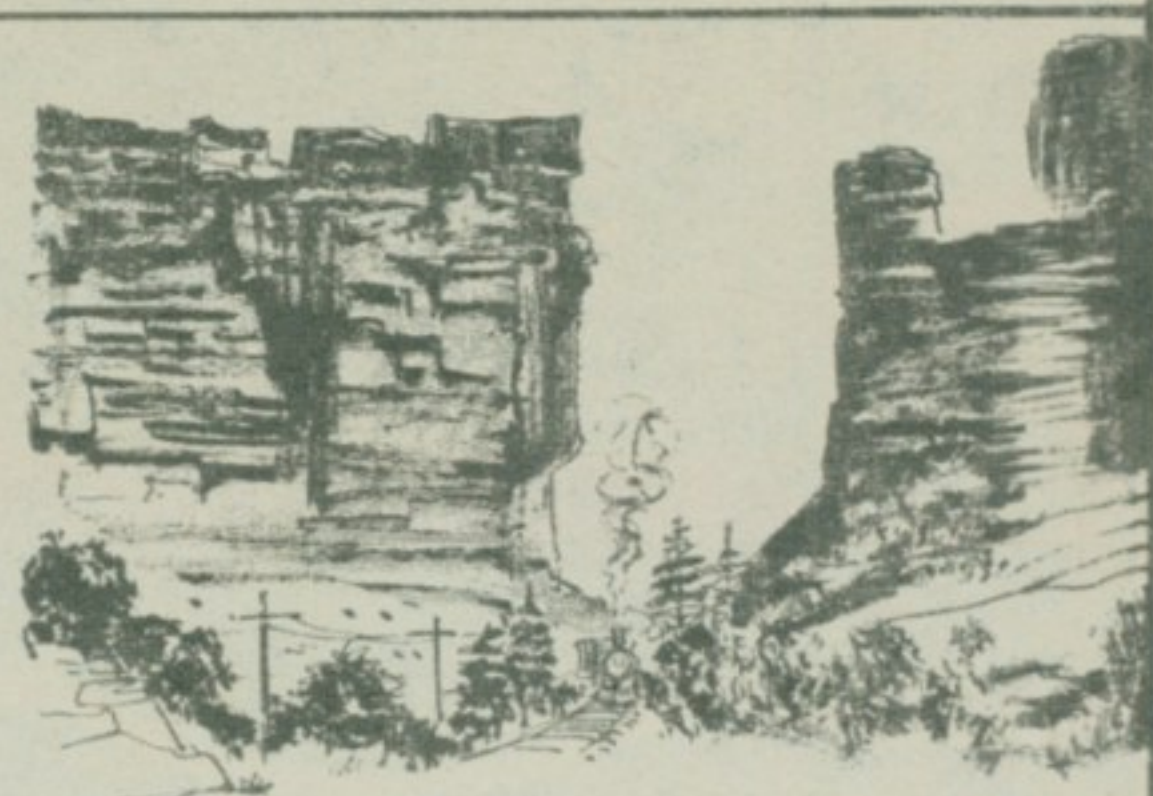
МУЖЈАК МОРСКОГ СЛОНА

МОЖЕ БИТИ ДУГАЧАК
И ПРЕКО 6 МЕТАРА
И ТЕЖАК
ЈЕДНУ ТОНУ.

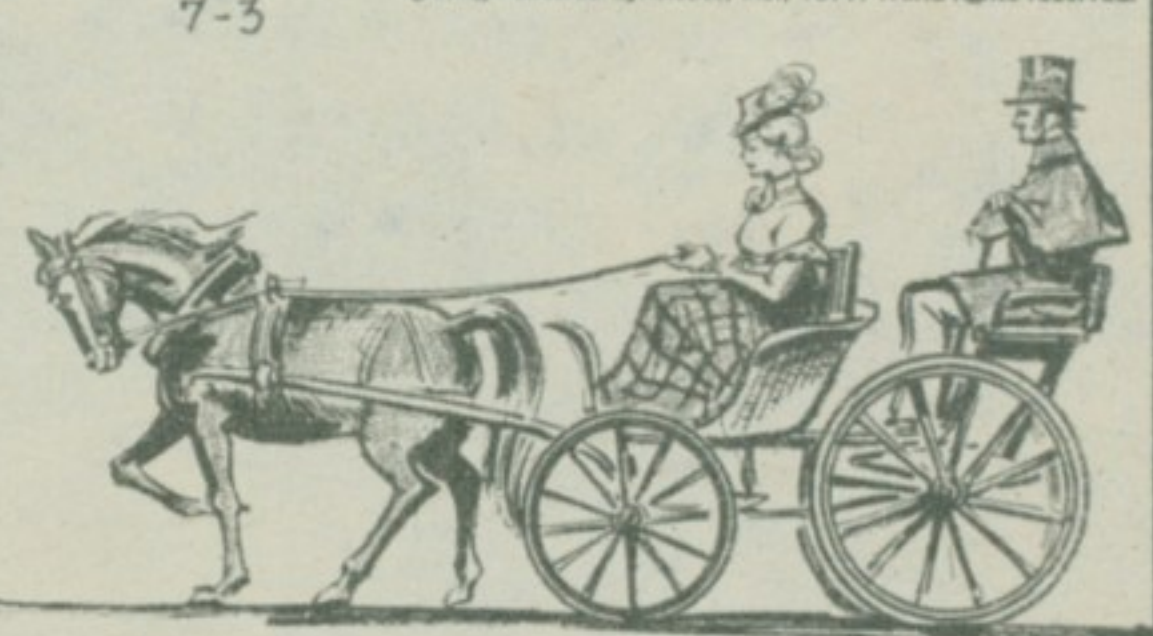
ОВАЈ ШТАП ЗА ПОШТАПАЊЕ

ПРОДАТ У
ЛОНДОНУ
1940. ГОДИНЕ,
СЛУЖИО ЈЕ
И КАО
ЛЕЊИР-ГЛАВАШ
И ИМАО ЈЕ
УГРАБЕНУ
ЛИБЕЛУ.

КАПИЈА ЗАМКА

У КАЊОНУ
ПРИНС РИВЕР, У САД,
ВАЗАРСКО ЈЕ ДЕЛО
ПРИРОДЕ.

КОЧИЈАШ КАО ПУТНИК

У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 19. ВЕКА
У АМЕРИЦИ СУ БИЛЕ
У МОДИ КОЧИЈЕ КОЈИМА СУ
ЧЕСТО УПРАВЉАЛЕ ЖЕНЕ И НА
КОЈИМА ЈЕ СЕДИШТЕ
ЗА КОЊУШАРА БИЛО
— ПОЗАДИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● највеће дрво на свету је јед-
на секвоја која расте у Кали-
форнији: висока је 117 метара,
а пречник јој износи 5,20 ме-
тара.

● познато је око 20000 врста
сунђера од којих су најређи они
плаве боје.

● стари Египћани били су че-
обично вешти у рачунању прс-
тима. Могли су да обаве, неве-
роватно брзо, рачунске опера-
ције у којима је крајњи резул-
тат износио 9999.

● највећи речник свакако је
„Оксфордски енглески речник“
који садржи 414.825 речи и
1.827.306 различитих тумачења.
Рад на њему је започет 1858. а
завршен 1928. године.

● нов начин снимања цртаних
филмова пронађен је на Хар-
ковском политехничком инсти-
туту. Део уметничког посла пре-
узео је рачунар у који се уводе

почетне и крајње фазе сваког
покрета јунака филма. Машина
је сама израчунала све међуста-
дијуме слике које су се одмах
пројектовале на екрану специ-
јалне конструкције и снимале
на траци. За снимање две хи-
љаде цртежа — готово двоме-
сечни рад неколико уметника
мултипликатора — компјутер је
утрошио свега четири часа.

● код многих племена на остр-
ву Јави сматра се да су се
мушкарац и жена законски вен-
чали када из истог тањира по-
једу слатку кашу од кукурузног
брашна.

● парадајз је пренет из Јужне
Америке у Европу 1600. године,
али су га дуге време држали
као украсну биљку јер се ве-
ровало да је отрован.

● два коња упрегнута у кола
превезла су од једног шумског
радилишта у Мичигену до обала
најближе реке терет од 144
тоне. Касније је овај исти терет
претоварен на девет камиона.

● у римским продавницама
однедавно се продају виљушке
које аутоматски уврћу шпагете.
Идеју за сву виљушку дала је
славна италијанска глумица Со-
фија Лорен и због тога се на
дршкама ових виљушки налазе
њени иницијали.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

УЗ ДАН
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ
МОРНАРИЦЕ

БРОД СА ДВА ЖИВЕ

НИКО НИЈЕ СЛУТИО ДА ЋЕ ПО-
ТОПЉЕНИ МИНОПОЛАГАЧ ПО-
СТАТИ ЈЕДАН ОД
НАЈЧУВЕНИЈИХ
БРОДОВА НА
С ВЕТУ.

„Галеб“ у сплитској ратној луци Лора

Савезнички бомбардери су замахли за врхове околних планина, а ријечка лука је остала прекривена тешком завесом црног, густог дима. Неки бродови су горели и с времена на време одјекнула би експлозија мине или гранате коју би захватио пламен.

А кад се дим развијао и сунце шкрто обасјало пустош у великом пристаништу, тако важном за Италијане, они су сузним погледом и са страхом од најгорег тражили готово по целом Ријечком заливу нови и добро опремљени минополагач „Рамб III“. Тек када се гараж потпуно слегла, угледали су познату катарку како штрчи из воде: „Рамб III“, понос италијанских бродоградитеља, трговачке и ратне морнарице, био је потопљен.

Међутим, нико, ни италијански окупатори ни становници Ријеке, није тада, 1944 године, претпостављао да ће овај брод својом необичном судбином ући у готово

све књиге света о бродовима и мору. Јер, он данас плови под нашом заставом као школски брод Југословенске ратне морнарице и на његовим складним, сивим боковима великим црвеним словима пише „ГАЛЕБ“. То је истовремено и пловачка резиденција друга Тита, позната у многим лукама свих континената као „брод мира“.

МЕЂУ МИНАМА

Четрдесетих година кад је на помолу био још један светски рат, италијански војни и технички стручњаци су одлучили да граде необичне бродове, пола трговачке, а пола ратне, који се по потреби могу брзо преуредити за искључиво војна дејства. У ријечком „Кварнерском бродоградилшту“, које се данас зове „З. мај“, саграђено је неколико чврстих и савремених бродова, специјализованих за превоз воћа. Наравно, сви су, по потреби, могли да плове и са теретом ратног

материјала, на њих су се лако уграђивали топови, уређаји за избацивање торпеда или полагање мина.

Од свих је најкомплетнији и најлепши био „Рамб III“. Од 1938. године, кад је поринут у ријечком бродоградилшту, па до избијања рата, неколико пута је пловио до северноафричких лука одакле је у италијанска пристаништа, у својим специјалним складиштима, превозио воће.

Међутим, кад је почео рат, италијанска ратна морнарица преуредила је овај брод за превоз и полагање мина. Са јаким моторима, чврст и отпоран на највеће буре, постао је прави минополагач, и ни најбољи стручњак није у њему више могао да препозна некадашњег транспортера воћа.

Ња „Бродоспас“, почео је нови и потпуно другачији живот овог брода.

А ПАКЛЕНА МАШИНА?

Замисао да се испита очуваност, положај у којем мирује на морском дну, могућност да се извади на површину и опет заплови потекла је од неуморног Срећка Фабијанца, тадашњег директора овог предузећа које је раније већ извадило неколико бродова.

— Све што је ваљало и што се могло добро искористити требало је извадити из мора и спасти од пропадања — сећа се Срећко Фабијанац, данас пензионер у Примосту. — Цела земља, па и морнарица, била је у тешком добу обнове,

ле пажљивог „снимања“ положаја у којем брод лежи, испитивања дна, водених струја и дејства таласа, почео је тромесечни мукотрпан и неизвесан рад, без предаха и обзира да ли је дан или ноћ, киша или сунце. Нико од бројне екипе није ишао кући нити честито спавао и јео док је брод вађен.

Како је „Рамб III“ био велик и тежак, рађије искуство у вађењу мањих бродова није много помагало. Једина добра околност био је повољан положај брода: лежао је право, равно, без нагиба, заглављен у муљ, али не толико да му се не би могло прићи и радити на његовим боковима.

Стручњаци у почетку нису могли да се сложе на који начин да се брод помери са дна. Једни су предлагали да се вади помоћу челичних ужади и нарочитих кука, „ушки“, заварених за бокове брода. Други су тврдили да ће се челична грдосија најбрже и најједноставније извући на површину ако се за њу заваре огромни цилиндри, у ствари, старе цистерне.

На крају је преовладао овај други начин: цистерне су потопљене уз сам брод и чврсто заварене за његове бокове. Затим је из њих испумпана вода и уместо ње у херметички новостворене цилиндри сабијен ваздух. Тако су добијени огромни пловци.

Полако, као да се буди из дугог сна, брод се одвајао од дна: прво крма, а затим прамац напустили су, уз шкрипу и стењање, своја лежишта и лагано кренули ка површини.

Убрзо су сви радници који су учествовали у вађењу и Ријечани окупљени на обали угледали на благо заталасаном мору дотад потопљен брод, потамнео, с рупом од бомбе на боку.

Ипак, није све текло тако лако. Пре било каквих радова, док је „Рамб III“ још био на дну, требало је из његовог цинковског мотора извадити уграђену паклену машину. Јер, сви италијански и немачки бродови имали су у себи уграђен јак експлозив са сатним механизмом.

— Померити брод, а не уклонити паклену машину, било је равно потпуној про-

НЕНАДМАШНИ КОМАНДАНТ СТОЈАН

Заповедник „Галеба“ сада је педесетогодишњи капетан фрегате Стојан Кљајић, који већ пет година без грешке командује најпознатијим бродом наше ратне морнарице.

— Нема на свету морнарице која има такав брод — са љубављу и поносом каже искусни поморац. — „Галеб“ не чини ни 117 метара дужине и 15 метара ширине, ни мотори од укупно 5000 коњских снага, ни топови, пловачка болница, савршен систем за везу и изузетна издржљивост по сваком времену и сваком мору. „Галеб“ је јединствен захваљујући његовој посади и, наравно, другу Титу. Нема нигде таквог брода, са таквом историјом и задацима које обавља увек тачно и без и најмање грешке. То је живо биће, које нас све чини срећним, а најсрећнијим кад на њему плови наш Врховни командант.

За своје заслуге овај шести по реду командант „Галеба“ добио је највишу војну награду — „Награду 22. децембар“. Школски брод „Галеб“ носиоца је Ордена за војне заслуге са великом звездом којим га је друг Тито одликовао 1972. године.

Али, после капитулације Италије 1943. године, савезници су све чешће бомбардовали Мусолинијеве луке. Није поштеђено ни ријечко пристаниште, јако упориште италијанске морнарице, и „Рамб III“ се нашао на дну, окружен многим подводним минама што су их Немци, који су преузели власт у Ријеци, положили свуда у луци.

Непокретан, прекривен дагњама, пужевицама и морском травом, пуне четири године лежао је на муљевитом дну. Од рђе и разног морског талоба потамнео је и изгубио нешто од своје познате лепоте.

Међутим, кад су се у пролеће 1948. године на њега спустили рониоци предузе-

а бродови су нам били и те како потребни.

Ускоро је код потопљеног „Рамба III“ усидрен брод „Лабин“ са екипом помораца, инжењера, варилаца, механичара и ронилаца. Пос-

СПРЕМАН ЗА ПОМОЋ

Познато је да друг Тито изврсно подноси пловидбу и кад су велики таласи.

Почетком 1975. године Тито је путовао на „Галебу“ од Бриона до Зеленике. Море је било врло немирно и неки другови из његове пратње почели су да пате од морске болести. Међу њима су се налазили и лекари који брину о здрављу друга Тита.

— Гдје су ти лекари да ја њима укажем помоћ? — нашалио се Председник кад је чуо за њихове потешкоће.

ЖОТА

пасти скупог и важног по-
духвата и самоубиству свих
радника — прича Срећко
Фабијанац, који је руково-
дио целом операцијом. —
Нашли смо се пред великим
проблемом и судбонос-
ном одлуком. Видели смо да
је брод нов, без великих ош-
тећења и, захваљујући ве-
ликом притоку слатке воде
на месту где је лежао, ни-
мало нагрижен хемијским
деловањем мора. Тад се до-
бровољно јавио Владо Ко-
кеза, данас пензионер у
Сплиту, врстан ронилац и
познавалац експлозива. Ни-
кад нећу заборавити његов
поглед док је силазио на
„Рамб III“ и тихо ми рекао
да му припазим породицу
ако се не врати. Почело је
нервозно, неизвесно и дуго

тернама као плутачама при-
чвршћен за бокове био на
површини — настало је оду-
шевљење. Приређен је и
скроман банкет, а главно
јело су биле дагње које су
се приљубиле уз брод.

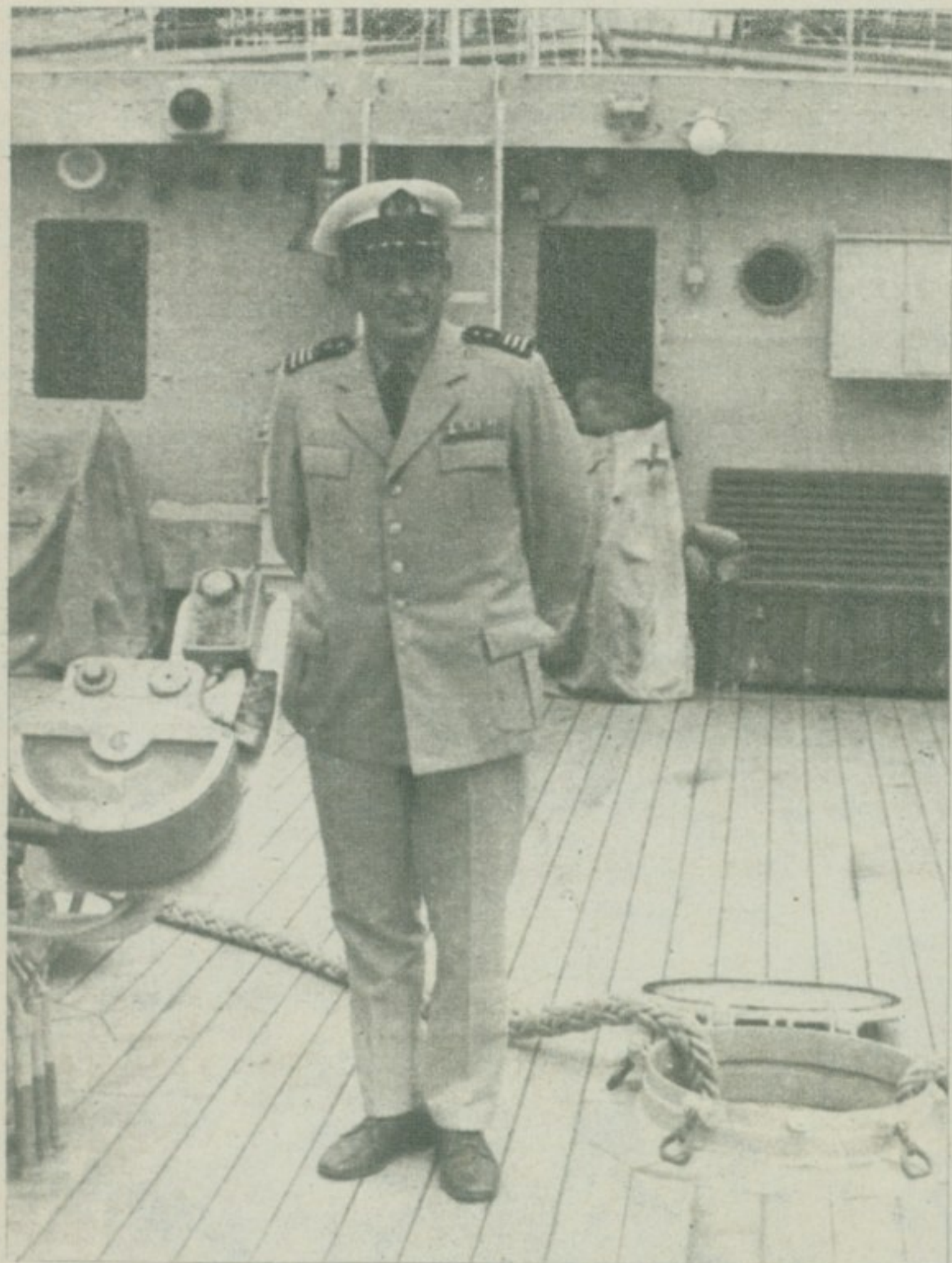
Дошавши кући тек после
три месеца, Срећко Фабија-
нац је одмах запазио зачу-
ђен поглед своје супруге
Марије:

— Па, Срећко, ти си осе-
део!

Директор „Бродоспаса“,
који је бринуо и о вађењу,
рониоцима, њиховом здрав-
љу и исхрани, вукући за-
једно с њима ужад и спу-
штајући се повремено сам
под воду, погледао се у огле-
дало: донедавно црна коса
— сада је била потпуно бе-
ла.

Годину дана брод је
оправљан и преуређиван.

А следеће, 1949. године, са
новим симболичним именом
„Галеб“ свечано је предат
Југословенској ратној мор-
нарици. Одлучено је да убу-
дуће служи за обуку мор-
нара и питомаца Морна-
ричке академије.

Пети командант славног брода, напетан фрегате
Стојан Њлајић

чекање. Али, Владо се ус-
коро појавио, насмејан, са
деловима паклене машине у
рукама. Успео је...

СРЕЋНО ЈЕ ОСЕДЕО!

Око деведесет дана, коли-
ко је трајало вађење „Рам-
ба III“, на броду је стално,
и дању и ноћу, радило де-
сетак ронилаца; ни за јед-
ног од свих тих људи није
постојала породица, глад,
умор, сан.

Кад је најзад, захваљују-
ћи упорности свих њих и
прорачунима за вађење
које је израдио инжењер
Иво Фабрио, брод са цис-

Најзад, 9. септембра 1952.
године, уочи Дана морна-
рице, на палубу „Галеба“ је
ступио човек који ће ње-
гово име, као симбол мира,
хуманости и пријатељства
међу народима, пронети ши-
ром света. На смотри бро-
дова и наоружања Југосло-
венске ратне морнарице,
која је одржана пре тачно
25 година у Сплитском ка-
налу, на „Галеб“ је крочио
— ТИТО. Од тада до данас
он је на бројним путова-
њима у пријатељске посете
многим земљама провео на
„броду мира“ 500 дана. И
сваки од тих дана за мор-
наре и офицере на „Гале-
бу“ је незабораван.

И. Лончар

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

17 ДАНА НАД ПРОВАЛИЈОМ

**САМО ЈЕДАН ПОГРЕШАН КОРАК У МАГ-
ЛИ КОЈА СЕ ИЗНЕНАДА СПУСТИЛА БИО
ЈЕ ДОВОЉАН ДА СЕ ПЛАНИНАР СУНО-
ВРАТИ. ЈЕДИНО ЈЕ ЧУДО ТАДА МОГЛО
ДА ГА СПАСЕ.**

ве је било у најбо-
љем реду кад је
тога јутра Корне-
лије Крамп започео
свој успон на један од
планинских превоја у је-
зерској области Енглеске.
Обасјан топлим јануар-
ским сунцем, одлучно је
корачао не осећајући те-
жину ранца на леђима.

А онда се, скоро нат-
природном брзином, време
изненада променило. Пла-
нинска магла прекрила је
све непрозирном белином.
Иако готово ништа није
видео, Крамп се није за-
бринуо. Очекивао је да ће
се магла сваког тренутка
подићи.

ПОГРЕШНИМ ПУТЕМ

Смело је наставио да се
пење, све док у једном
тренутку, закорачивши,
није осетио да је изгубио
тло под ногама. Његово
дотадашње самопоуздање
у трену је ишчезло. Падао
је на дно огромне прова-
лије.

Све је започело онога
дана када је Крамп, стра-
сни планинар, одлучио да
препешачи високе пла-
нинске превоје од Кони-
стона до Батермира. Вре-
менски услови тога лета
1921. године ишли су му
на руку.

Уз пут је срео Хари
Киркбија, радника који је
одржавао путеве и знао

готово све о ђудима пла-
нине. Он га је упозорио
на магле у којима би могао
да залута.

Када се нашао на врху
прве планине на свом пу-
ту, још су му у ушима од-
звучале Киркбијеве речи:
„Немојте да промаштите
врх превоја Стај Хед“.

Пошто се мало одморио
и окрепио, наставио је пе-
њање и коначно се нашао
на врху највеће планине
коју је икада савладао.
Био је то Скеифел Пајк,
превој који се није нала-
зио на његовој планира-
ној рути и Крамп је тек
тада схватио да је још не-
где у подножју, заведен
маглом, кренуо погрешним
путем.

Да би се домогао много
нижег Стај Хед превоја,
морао је да се спушта из-
узетно опасним и теш-
ким путељком који се
протезао уз саму ивицу
огромне провалије дугач-
ке више од 3 километра.
Низ њене стране сливају
се брзи планински потоци
који нападају највеће је-
зеро у том крају, Ваство-
тер. Хођајући самом иви-
цом провалије, на месту
званом Пирз Ђил, Крамп
је, погрешно закорачив-
ши, пао у понор.

УЗАЛУД ДОЗИВА

Када се освестио, већ је
била ноћ. Неким чудом у
паду се задржао на једној
лители. Са његове леве и

десне стране шумели су
водопади светлуцајући на
месечини, а високо изнад
уздицала се огромна црна
стена.

Дубока рана на десној
нози крварила је, а из раз-
деротине извиривао део
сломљене кости. Имао је
срећу да пад преживи са-
мо са једном сломљеном
ногом.

Његови узалудни пози-
ви за помоћ одбијали су
се о мртве стране клисуре.
Једини одговор био је ехо
његовог властитог гласа.
Штедљиво грицкајући о-
них неколико сендвича
које је понео са собом, на-
дао се да ће се ипак не-
како извући.

У ПОДНОЖЈУ

Пролазили су дани, а
ситуација је била све без-
надежнија. Упркос стра-
шном болу у сломљеној
нози, покушао је да се ус-
пне уз страну клисуре,
али му то није пошло за
руком. Изгледало је да му
нема спаса. Данима није
ништа јео. Потпуно изне-
могао и измучен једва се
још одржавао у животу.

А онда, после седамна-
ест дана проведених на
клисури, стигла је помоћ.
Спасла су га три плани-
нара који су одлучили да
савладају Пирз Ђил, сада
приступачнији због лет-
њих суша које су ослаби-
ле слапове водопада и
њихов успон учиниле мо-
гућим.

Они су спасили Крампа
како лежи на лители и
одмах су га, обезбеђеног
конопцима, спустили у
подножје клисуре. Тако је
његова седамнаест дана
дуга борба са смрћу ко-
начно завршена.

М. И. 5

КРОЈАЧЕВ ИСТОРИЈСКИ ПС

»...Ој, Карловци, место моје драго,
Ко детенце дошао сам амо,
Игра беше једино ми благо,
Слатко звах ја мед и смонву само.
Дете мало — голушаво тиче,
Дође тиче, па се ту навиче,
Овде, овде, де криоце мало
Први пут је сретно огледало...«

Бранко Радичевић

У СПОМЕН КАРЛОВАЧКОМ МИРУ — Готово два века, све до пада Београда 1521. године, Турци су држали Војводину, знатан део Славоније, као и добар део Угарске и угрожавали централну Европу. Али, крајем 17. века Турска није више у стању да се носи са Западом, нарочито после бечког рата (1683—89) када чланови Свете лиге рашчишћавају са турском премоћи и Аустрија продире чак у Македонију. Познатим Карловачким миром из 1699. године. Турска уступа Аустрији Угарску са Ердељом, осим Баната, западни део Срема, Славонију, Лику и Банију (Венеција задржава Мореју и део Далмације од Книна, Вргоце и Габеле, добивши и обални појас од Херцег-Новог до Рисна у Боки, док се Дубровачка Република ослободила притиска и Турске и Венеције). На стогодишњицу мира 1799, саграђена је у Сремским Карловцима барокна чесма од црвеног мермера која доминира пространим тргом.

ПРВА У СРБИЈИ — Карловачка гимназија, чији почетак датира још од 1726. када је Максим Суворов овде отворио прву школу, да би 1733. Емануел Козачински основао и другу класичну, почела је да ради 1791. Била је то прва гимназија у Србији. Већ средином 18. века овде су службовали веома спремни професори међу којима се истицао свестрано образован Јован Рајић. Углед ове гимназије брзо се шири и у њу долазе ђаци из Србије, Македоније, Босне и Херцеговине, Црне Горе и Хрватске. У Карловцима је учио и наш познати песник Бранко Радичевић кога ће данас провести у овом живописном месту подно Фрушке горе инспирисати да испева свој чувени „Ђачки растанак“. Захваљујући помоћи коју је још 1728. године увео митрополит Мојсије Петровић, у карловачкој гимназији нашли су место многи сиромашни ђаци, у чему је њен посебан значај. Данашња зграда гимназије подигнута је 1891. у обновљеном византијском стилу. Њен грађитељ је Јулије Партош.

ОКЛОН

САБОВА КУЋА — Кројач Димитрије Анастасијевић Сабов, пореклом из Његуша у Македонији, дошао је 1748. године у Сремске Карловце одакле се годинама потуцао по варошима широм Угарске продајући своју робу. (Сабови су били кројачи који су ши-ли одећу „по мађарском кроју“, па је Димитрије Анастасијевић тако до-био надимак). Радио је вредно, ште-део и — обогатио се! У Сремским Карловцима купио је за себе кућу а желео је да нешто остави и другима, народу. По наговору митрополита Стратимировића дао је 20.000 форин-ти за изградњу карловачке гимназије. Сабову су се придружили и остали имућнији грађани и сакупили још 20.000, што је било довољно за осни-вање „прве гимназије у српском на-роду“, који је као Сабов легат пот-врдио лично цар Леополд II. Сабова кућа позната је и ван наших гра-ница по раскошно орнаментисаном гвожђу, правом ремек-делу барока, на прозорима и вратима.

ПАТРИЈАРШИЈСКИ ДВОР — Од сеобе Срба под Арсенијем Чарнојевићем верски поглавари су исто-времено и политички и национални представници Срба у Аустрији. Од 1713. године недвосмислен је утицај карловачких митрополита, па је митрополит као верски поглавар истовремено био и једини при-знати национално-политички представник народа. Митрополити су организовали и познате саборе на којима су доношене значајне одлуке. Таква је била и Мајска скупштина 1848. године, уочи револуци-нарних збивања у Угарској, и сабор из 1861. о уп-рави Војводином. На слици је седиште митрополита, познато и као Патријаршијски двор, саграђено 1893. у класичном стилу 18. века.

ПОП ЂИРА И ПОП СПИРА — Поред гим-назије, у Карловцима је значајан утицај на просвећивање вршила и богословија, осно-вана 1794. године. Њени ђаци су у свему делили судбину својих другова гимназија-лаца, па и у „благоденију“. Из њених клу-па су излазили школовани свештеници, чија је просветитељска улога током 18. и 19. века била значајна, нарочито у кра-јевима под страном доминацијом. Као и гимназијалци, и они су волели друштво, ве-сеље, па и покоју капљицу вина. Таква два некадашња ученика карловачке богословије овековечио је Стеван Сремац у роману „Поп Ђира и поп Спира“. На слици је зграда по-дигнута 1901. године у којој се некада на-лазила богословија.

СЛУЧАЈ ВРЕДНИЈИ ОД ЗЛАТА ОТКРИЋЕ ЧУВЕНОГ ВАРАЛИЦЕ

ПОКУШАВАЈУЋИ БЕЗУСПЕШНО ДА АЛХЕМИЈОМ ДОБИЈЕ ДРАГОЦЕНИ МЕТАЛ, АПОТЕКАРСКИ ПОМОЋНИК ЈОХАН БЕТГЕР ПОСТИГАО ЈЕ ОНО ШТО ПРЕ ЊЕГА НИКО У ЕВРОПИ НИЈЕ УСПЕО.

У једном малом граду на југу Немачке живео је Јохан Фридрих Бетгер и маштао о слави и богатству.

Као апотекарски помоћник доста се разумео у медицину и справљање лекова. Помажући власнику апотеке, научио је довољно о особинама разних хемијских једињења...

Међутим, учмала средина и једноличност нису задовољавали пустоловни дух младог Бетгера. Размишљајући о томе, хтео је искористити „модни хип“ који је захватио и Немачку, а то је била алхемија.

Знао је да је вештина прављења злата само опседа и чаробњаштво код људи који никад нису радили тај посао. Знао је, такође, да су у таквим демонстрацијама и огледима коришћени тигањи са двоструким дном, шупље кашике и мешалице што су у себи садржавале чисто природно злато, које би се појављивало у току процеса. Све то највише је користило многим варалицама.

Али, још се није усудио да крене тим стопама, сећајући се са страхом како је окончао шарлатан Јерг Хонавер 1597.

„Господин од Брунхофа и Грабшица“, како се сам називао, био је у служби војводе од Виртемберга, са задатком да га обогати, претварајући све у злато.

Његов господар је за вараличине огледе потрошио око 2 тоне правог злата, а да није добио ни грама новог. Веома љут, обесио је Хонавера и наредио да га већ мртвог целог позлате. На гвоздена вешала је утрошио више од 3000 златника.

Прилика се Бетгеру пружила кад га је наговарао и упутио у умеће прављења злата неки Ласкарис.

Старе хронике не бележе на који начин то овај постигао, нити какав му је „рецепт“ открио.

Ускоро затим, крајем 17. или на самом почетку 18. века, Бетгер је напустио свој посао и отишао у Берлин, тада резиденцију Холандерна, где је лаковерима своје „умеће“ скупо наплаћивао.

Према записима из тог доба познато је да је Бетгер у Берлину живео на високој нози. Али да би избегао хапшење, јер полиција му је била за петама, побегло је из главног града и упутио се у Саксонију.

Међутим, широм Саксоније се пронео глас да је стигао „златотворац“, па га је лично хтео видети и Август Јаки.

КАКО ИЗ ДУГОВА?

Шведски краљ Карло XII пустио је Пољском и земљу довео у тешки материјални положај.

У време Бетгеровог доласка, Август II се морао одрећи пољске круне у корист шведског кандидата Станислава Лешинског. То је кратко потрајало и Август Јаки се припремао за одлучну битку Петра Великог са Швеђанима код Полтаве 1709. године.

Чуven по многим авантурама, Август је градио низ раскошних грађевина и проводио живот расипника, коме новца никада није било доста.

Бетгер је са зебњом чекао краљев долазак. Раскошна сала за аудиције као да му је говорила да га краљ не зове из никаквих других намера него да му саопшти да ће га предати полицији у Берлину.

Ипак, Бетгера је вукла радозналост и мислио је да ће ако се то и догоди, већ наћи неки начин да побегне.

— Ви се, колико је мени познато, бавите алхемијом? — упитао је краљ без увода, ушавши у дворану.

Бетгер се изненадио таквим речима, и видећи могућност зараде спремно одговорио:

— Да, Ваше величанство!

— Онда ћете ми помоћи?!

— знатижељно упита краљ.

— Све што је у мојој моћи и драге воље, ако сам способан за то — рече Бетгер.

Краљ се задовољно насмеши и додаде:

— Морам вас упознати, господине Бетгеру, са тешким стањем у којем се тренутно налазим. Због држав-

ова ствар завршена! — закључи краљ, остављајући алхемичара у бризи.

БЕСАНЕ НОЋИ У ЛАБОРАТОРИЈИ

Јохан Фридрих Бетгер је смештен у замак Зоненштајн и кад су се за њим затворила велика улазна врата, увидео је да му не предстоје мирни дани и радосни тренуци.

Видно забринут, из своје лабораторије у највишим одајама дворца, посматрао је високу, добро чувану тврђаву.

Започео је заиста експериментисати, сећајући се и користећи свим оним знањем које је стекао као апотекарски помоћник, свестан

вао свих својих обавеза и жеља да ће добра ловина сваког месеца исцедити неколико стотина хиљада златних талира у џеп, полако га је напуштала и постајао је све равнодушнији.

Кад је видео да Бетгер стварно ради, очекивао је некакво чудо.

И чудо се заиста догодило, не онако како су то замислили краљ и његов хемичар.

Бетгер није пронашао злато, ни рецепт за „камен мудраца“, али му је пошло за руком да произведе бели, кинески порцулан. Био је то случајни погодак, који је касније постао непресушни златни рудник.

Тако је Бетгер постао чувени немачки хемичар, који је први у Европи открио начин производње порцулана и 1710. основао у

ничких, а и неких личних послова, тиште ме не мали дугови. Из свега овога произилази да бисте ме ви могли спасти. Ваша вештина прављења злата извукла би ме из овог безизлазног положаја, а заузврат ја ћу вас богато наградити!

„Стара прича“, помисли Бетгер, „шанса коју треба најпре искористити, а затим на време побећи“. Спремно прихвати понуду:

— Претпостављам вашу независну ситуацију. Ако ми дате довољно времена и погодне услове за рад, мислим пре свега да не шкртарите и моје издатке спремно прихватите, нећете се покајати!

— Одлично, са своје стране све обавезе прихватим!

Да не изгуби свог златотворца, јер је знао да је могуће и то, одговори:

— Да вам буду добри услови за рад, да несметано вршите своје огледе, сместићу вас у своју тврђаву Зоненштајн.

— Ваше величанство, предомислио сам се — готово у страху завапи Бетгер.

— Морам да вас подсетим да сте пристали и тиме је

да мора одбацити Ласкари-сова упутства која му је овај дао да прави злато и нађе „камен мудраца“.

Није хтео признати своју неспособност и у црним данима који су му предстојали, мислио је да сачува добар утисак и што даље да одложи онај тренутак кад ће његова немоћ изаћи на видело.

Август Јаки се придржа-

Мајсену прву порцуланску мануфактуру.

У свим се енциклопедијама помиње уз његово име и та заслуга с напоменом да је био „алхемичар пустоловна живота“. Међутим, до свог открића је дошао савим случајно, и то као обична варалица.

Умро је у Мајсену 1719, у тридесет седмој години живота.

Д. К.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПОЉУБАЦ ОКОНЧАО РЕВОЛУЦИЈУ

ке: устаници су славили победу.

ПОНОЋНИ ЕПИЛОГ

Француска ипак није тог револуционарног јула постала република. Уместо збаченог Шарла X на њен престо — по жељи побуњеника — доведен је нови краљ Филип Орлеански. То је био човек у коме су сви у том тренутку видели личност способну да среди збркане француске прилике и земљу поведе ка побољшању и миру. Иста група новинара која је четири дана раније одрекла послушност Шарловој влади саставила је нови манифест — пером истог оног Тијера — и послала га по гласнику у Неји, где се налазио Филип Орлеански. У манифесту је стајало:

„Шарл X се не сме више вратити у Париз: он је пролио народну крв. Република би изазвала нове, страшне раздоре и завадила нас са Европом. Војвода Орлеански је човек одан Револуцији... нека од француског народа прими круну!“

У поноћ последњег дана јула војвода Орлеански стигао је у будан Париз, пешке, одевен у грађанско одело, са тробојном траком задевену са шешир. Преноћио је у двору, својој будућој резиденцији. У два сата следећег дана појавиће се на једном прозору да поздраве окупљени народ. Седамдесет двогодишњи ге-

— Забележите да је данас, у подне и пет минута, старија грана Бурбона пре стала да влада.

Француски краљ Шарл X био је у време заузимања Лувра већ далеко, у замку Рамбује. Побегло је, али није желео да скине круну: уздао се у своје одреде гарде од укупно 12000 војника, којима је командовао стари маршал Мармон — исти онај што је са Наполеоном заузимао и Далмацију и од тада носио титулу војводе од Рагузе (Дубровника).

Како је дошло до овако масовних уличних нереда, названих доцније јулска револуција?

Када је 1824. године умро Луј XVIII, последњи директан потомак старије гране Бурбона и, како су га историчари назвали „човек 18. века“, наследио га је брат, гроф од Артуа. Био је то Шарл X, краљ који није успео да придобије наклоност ниједне класе у земљи!

Сељаци, највећи део француског становништва који су сачињавали чак три његове четвртине, били су незадовољни због високих пореза и изневерених обећања да ће неки од намета бити укинут. Раднике и занатлије тешко је погодила економска криза која је избила 1827. године: мале наднице постале су још бедније, а живот све скупљи. Француску је поред тога захватио 1828. године нагли пораст рађања — број становника повећао се између 1821. и 1830. за цела два милиона! Многи су и буквално пали на просјачки штап. Престоница Француске тада је добила назив „болестан град“, због све више сиротиње која се тискала у уцерицама око градских капија, по предграђима, али и — на пар корака од Јелисејских поља, Лувра, Већнице...

Тој прегрејаној атмосфери недостајала је само варница да експлодира. А варница је креснула када је Шарл X први пут искористио — и злоупотребио — уставно право по којем „суверен може ради државне безбедности да изда неприкосновена наређења“. Дана 25. јула 1830. године издиктирао је непопуларни краљ чак четири наредбе, од којих је највише одјекнула прва: да ниједан лист будуће не сме излазити без претходно добијеног одобрења.

Друга наредба распушта ла је новоизабрани Посланички дом, који још није успео ни да се први пут састане, пошто су избори тек били завршени. Преостале две смањивале су бирачко право — ионако да-

КАДА ЈЕ КРАЈЕМ ЈУЛА 1830. ГОДИНЕ НАПРЕДНИ ДНЕВНИ ЛИСТ „НАСИОНАЛ“ ДОНЕО ЈЕДАН ПРОГЛАС, ЦЕО ПАРИЗ СЕ УСКОМЕШАО. ВЕЋ ИСТЕ ВЕЧЕРИ ПОЧЕЛЕ СУ ДА НИЧУ БАРИКАДЕ.

то смешно малом броју француских грађана.

НОВИНАРИ ПОДИГЛИ НАРОД

Одмах сутрадан, чим се у владином дневнику „Монитору“ појавио текст краљевих наредби, четрдесет четири напредна новинара, на челу са једним од директора листа „Национал“ Адолфом Тијером, саставила су протест. Завршавао се овим речима:

„Влада је данас изгуби-

по подне су почеле да ничу барикаде.

До јутра 28. јула читав град већ је био разрован, све улице преграђене. У Паризу који је тих бурних дана имао 775 хиљада становника, никло је 6 хиљада барикада! Из неколико продавница оружја побуњени Парижани покупили су све што је било убојито, а успели су да провале и у поједине касарне и из њих изнесу оружје и муницију. Тога дана пуцало се на све стране. Увече је маршал Мармон наредио

Побуњеници су нлицањем доченали новог краља Филипа Орлеанског

ла карактер законитости који налаже послушност. Ми јој пружамо отпор у своје име: на Француској је да процени докле и њен отпор треба да иде.“

Када се увече на кеју Сене завијорила француска тробојка — застава коју Парижани нису видели већ деценију и по, пошто је стег Шарла X био бео — узбудила су се срца свих који су памтили револуцију из 1789, али и млађих становника града на Сени. Сутрадан је полиција запленила тираже напредних листова „Насионала“, „Глобуса“ и „Времена“. И,

својим трупима — чији морал као да је био доста лабав — да бране Лувр и Тијерије. Следећег дана у подне, догодило се оно што је лукави Тељеран видео са свог прозора: свет се дочепао двора.

Иако се и 30. јула још понегде пуцало, иако је још било мртвих и рањених на париским улицама, осећало се опште весеље. Певала се „Марсеза“, побуњеници су се грлили и љубили на прашњавим, разрованим и окрвављеним улицама. На барикадама, али и на крову Лувра, вијориле су се тробој-

нерал Лафајет, убеђени републиканац и „јунак два света“, како су га називали пошто је пре француске револуције заједно са Вашингтоном водио амерички рат за независност, пришао је будућем краљу, тужно му тробојку у руке и пољубио га у образ. Гомила је клицала испод прозора. Доцније ће Шатобријан написати:

„Републикански Лафајетов пољубац створио је једног краља!“

Јулска револуција тим пољупцем била је окончана.

М. К.

ПАРИЗ — БОЛЕСТАН ГРАД

Убрзо су кроз прозоре и врата почели да испадају комади намештаја, пурпурне завесе, таписерије и слике. Посматрајући призор са прозора своје куће у Улици Сен-Флорантен која гледа на Лувр, министар спољних послова Тајеран мирним гласом обратио се свом секретару и са својим пословичним цинизмом рекао:

Људи на улици зауставили су дах од узбуђења дон су гледали дечака који је норачао по жици разапетој високо изнад њих. Одједном, он је изгубио равнотену.

**ИЗ ЖИВОТА
ВЕЛИКИХ КЛОВНОВА**

АКРОБАТА У МОРНАРСКОМ ОДЕЛЦУ

Конопац је био за-
гегнут између два
крова високо из-
над главног тр-
га мале швајцар-
ске вароши Биел. Станов-
ници овог места изашли
су из својих кућа и сјати-
ли се на тргу очекујући
да виде чувеног акробату
Буркена како изводи сво-
ју опасну тачку — ходање
по жици.

— Неће бити сигурносне
мреже... — саопштено је
Буркену. — Зграде на тр-
гу грађене су под врло не-
згодним углом и нема на-
чина да се мрежа намес-
ти!

Буркен, већ у годинама,
забринуто се намрштио.
Неколико тренутака је
размишљао, а онда затре-
сао главом.

— Не... Не могу да хо-
дам без мреже испод себе.
Представа је отказана!

Из велике групе од пре-
ко стотину дечака и девој-
чица који су се окупили
да гледају велику пред-

ставу издвојио се један де-
чак није могао имати
више од десет-једанаест
година. Пришао је Бурке-
ну и обратио му се сигур-
ним гласом:

— Дозволите да вас ја
заменим!

— Мора да си полудео!

— запањено га је
погледао стари акробата.

— Слушајте — наставио
је дечак — ја већ више
година вежбавам ходање по
жици. Мој отац је разапео
конопац код нас у дво-
ришту! Знате, и он је ак-
робата!

Буркен га је посматрао
сумњичаво.

— Дечко мој, једна је
ствар ходати по конопцу
када је разапет у двориш-
ту а сасвим друга је хо-
дати по жици на оволикој
висини!

— Тачно — рекао је
дечак — али не бисте сме-
ли да разочарате толики
народ који је дошао да
гледа тачку!

Чинило се као да се
Буркен замислио.

— Шта би твој отац ре-
као кад би ти се нешто де-
сило!

— Знате шта, господине
Буркен — био је нестрп-
љив дечак, — најбоље ће
бити да одете до њега и
сами га питате хоће ли да
ме пусти.

**ТО НИ БУРКЕН
НЕ БИ СМЕО**

Буркен је климнуо гла-
вом и кренуо. Али чим је
окренуо леђа дечаку, овај
је зграбио дугачку мотку
за балансирање и потрчао
на трећи спрат зграде за
коју је конопац био везан.
Већ после неколико тре-
нутака, пре него што је
било ко могао да га зау-
стави, појавио се на про-
зору зграде и ступио на
конопац! Људи на тргу су
се загрцнули од ужаса и

Тешно би се но усудио да, тако као он, потпуно миран и уночен стоји
у арени оченујући разјареног бина који би могао и — да га прободу!

жамор је одједном престао. Сви су очекивали великог Буркена а на конопцу се појавио дечак у морнарском оделу!

Само што је коракнуо, зажалио је што је био толико упоран. Ово се стварно није могло упоредити са оним што је изводио у дворишту свога оца... Међутим, сада није могао да одустане. Корак по корак, полако балансирајући мотком, успео је да се пребаци на другу страну. Могао је да чује уздах олакшања који се отео људима из публике. Изненада је добио нову снагу и решио да уради оно што ни Буркену није падало на памет: да се врати истим путем!

Полако је кренуо и дошао до средине. Тада је одједном изгубио равнотежу и испустио мотку! Из публике су се зачули крици ужаса. Дечак се опасно заљуљао и полетео доле. У последњем тренутку успео је да се руком ухвати за конопцац. Полако, на рукама, са великим напором пребацио се до прозора зграде, где га је дрхтавим рукама прихватио отац. Ово га је подсетило на дане када је као дечак бежао од куће да би се придружио путујућем циркусу...

КОМИЧНА БОРБА С БИКОВИМА

Ово непредвиђено ходање по жици било је, у ствари, први јавни наступ Грока, касније једног од највећих светских клонована и једног од ретких који је завршио као богат човек.

Ходање по жици изгледа прилично чудан почетак за човека који се бави засмејавањем људи, али Грок је био свестран забављач. Родио се у Швајцарској, 1880. године. Родитељи су му били немирног духа, волели су да путују и ни у једном месту нису остајали дуже од две године. Када га је отац први пут одвео у циркус, мали Адријан Ветах (ово је било право Гроково име) највише се одушевио тачкама које су изводили клонови.

У школи је мазао лице кредом и забављао другове приказујући им вештине које је научио у циркусу. Учио је да жонглира лоптицама и флашама, а основе акробације показао му је отац. Често су га виђали како хода на рукама на местима која су била понајмање за такве ствари: на улици, по оградама мостова...

За себе је направио специјалан музички инструмент: о један рам би окачио десетак флаша напуњених до различитог нивоа и на њима кашичицом свирао најразличитије мелодије. Када је отац схватио да Адријан има смисла и за музику, послао га је на часове виолине и

Гронови тринови често су били веома једноставни, али публику су засмејавали и увесељавали.

НА
ОПРОШТАЈНОЈ
ПРЕДСТАВИ ПУБЛИКА
СЕ ТРЕСЛА ОД
СМЕХА, А КАДА СЕ
ПОСЛЕДЊИ ПУТ ПОКЛОНИО
СВИ СУ
ЗАПЛАКАЛИ...

клавира. Дечак је убрзо добио место клонована у једном циркусу. У почетку није радио сам већ је за тачке имао партнера, а најављивали су их под именом Брик и Грок. Са циркусом је обишао целу Европу, а затим су отишли на гостовање по Јужној Америци.

По повратку у Европу Грок се удружио са изузетним клоном Антонетом који му је много тога показао. Њих двојица направили су изванредан успех у Шпанији, нарочито са „комичном борбом са биковима.“ Грок је имао улогу Дон Танкреда, односно човека који стоји мирно док подивљају бикјури према њему — и станао на неколико сантиметара од њега. Да би тачка успела, Грок је морао да стоји потпуно мирно, не покрећући ниједан део тела и лица. Јурећи према њему, бик би стекао утисак да је у питању дрво и стао би тачно испред

њега! Сваки, па и најмањи покрет, који би Грок евентуално направио, био би фаталан!

ВИОЛИНА НА ДЛАНУ

Грок је касније решио да се поново придружи неком циркусу, што Антонету није одговарало, па је од тада наступао сам. Користио је гротескно белу маску која је покривала лице и косу, а одело у којем је наступао било је бар десетак бројева веће. Носио је беле рукавице као и остали клонови, али су његове криле тајну за коју нико није знао: када је једном повредио прст и отишао на преглед, прст му је грешком остао изложен дејству рендгенских зрака преко двадесет минута. Кожа на руци је почела да тамни, а два прста су остала одузета! Међутим, и даље свира

виолину и клавира, ништа слабије него раније.

Гроков смисао за хумор и гегове био је неисцрпан. Често би, на пример, хтео да седне за клавира, а онда би установио да се столица налази на сасвим другом крају сцене. Тада је гурао клавира све до столице. Публика се тресла од смеха. На сцену би онда изнео кутију од контрабаса, а кад би је отворио извлачио је из ње виолину, тако малу да би му стала на длан... Само је велики Грок могао на овако једноставан начин да натера публику на смех.

Своју опроштајну представу извео је 1954. године у Хамбургу. Публика је пуцала од смеха све време представе, а када се Грок последњи пут поклатио, сви су заплакали, жалећи што је каријера великог клонована завршена.

Умро је у Италији 1959. године.

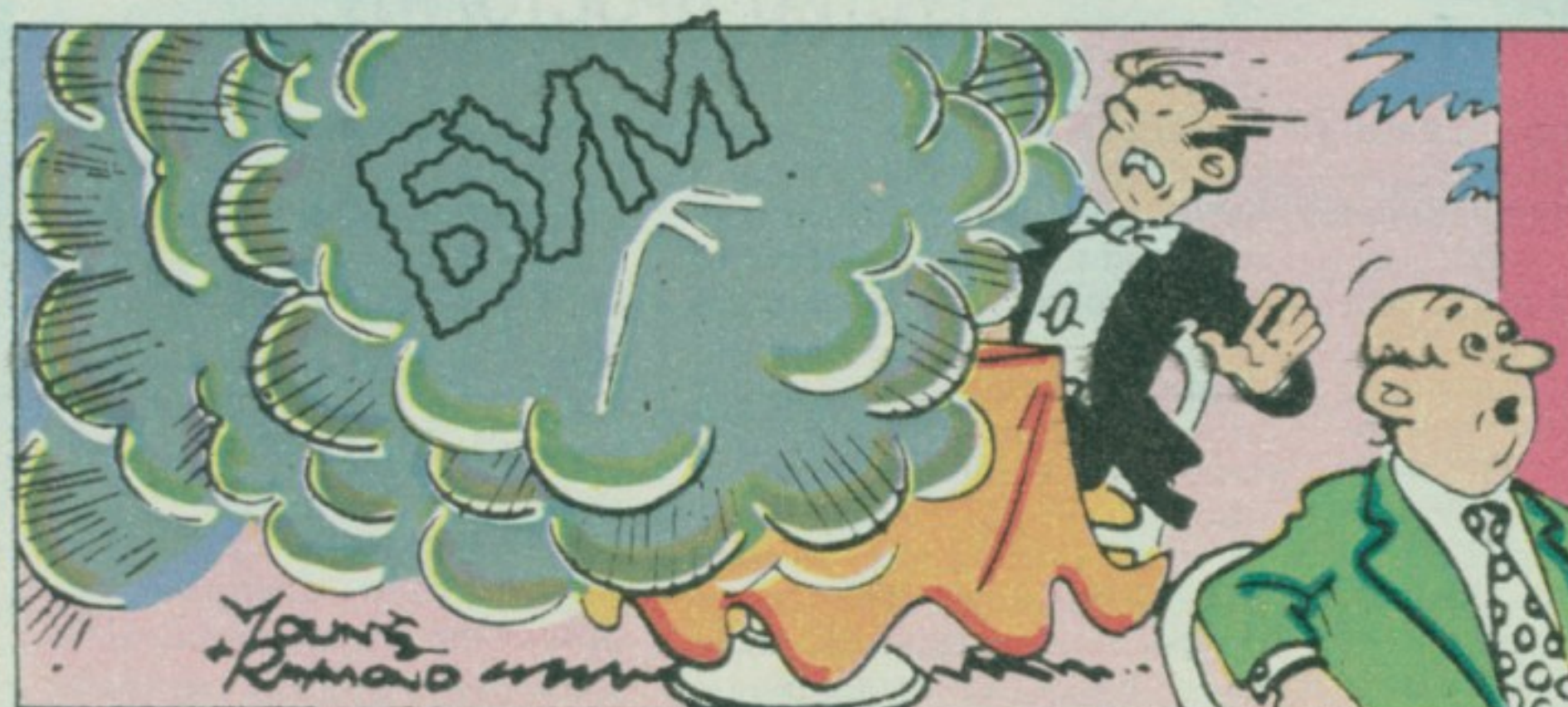
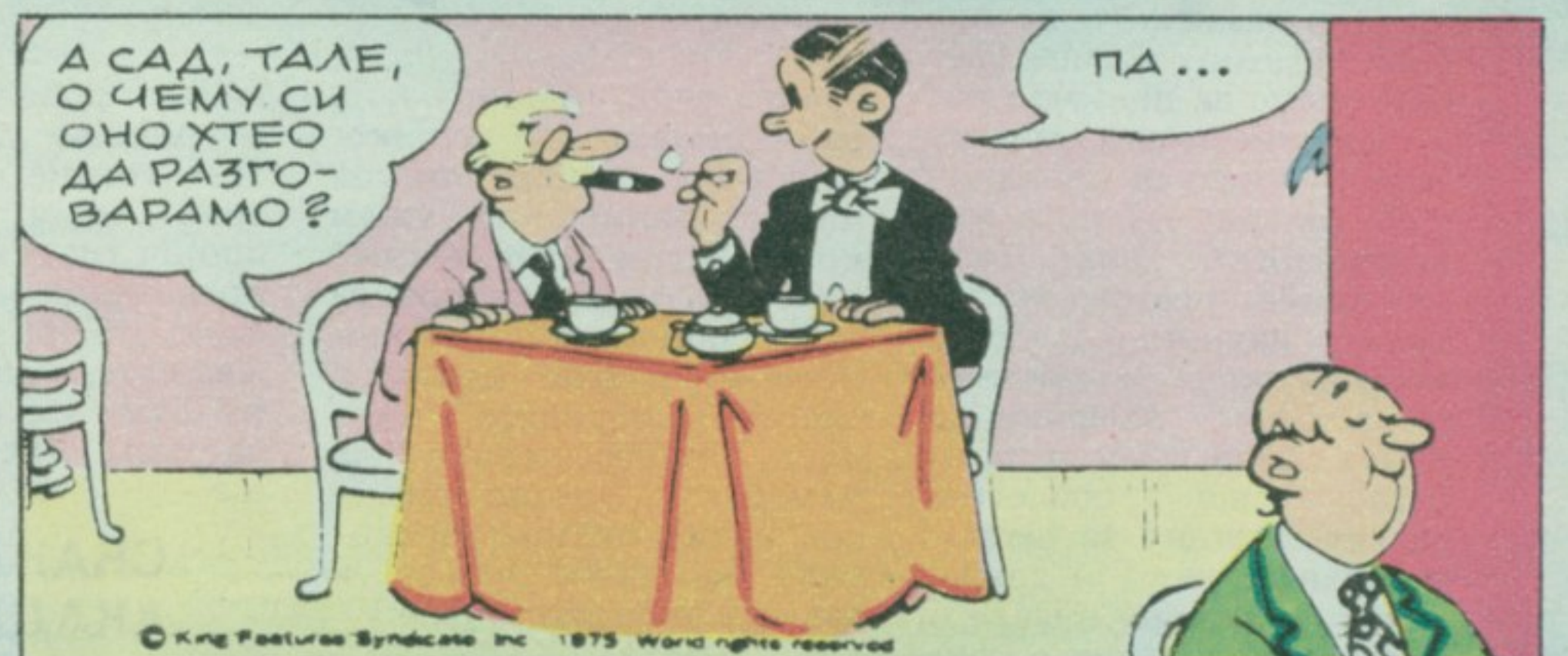
М. Ј.

НОВИТЕТИ НА СИНГЛ И ЛП ПЛОЧАМА

Наша најинтересантнија имена за љубитеље народне музике — верујемо да се сви они већ налазе у вашој дискотеци. Мехо и Бахрија Пузић, Јовица Симић, Нада Обрић, Љубомир Ђуровић и Зоран Калезић и њихови најинтересантнији хитови изашли у току ове године управо су у продаји.

МАЦА

МОЋНИК НА МАЗГИ

У просторији је владао мук. Очи босанско-херцеговачких великаша, а на скуп у Тузлу дошли су готово сви, сада су биле упрте у Али-агу Ризванбеговића, капетана из Стоца код Мостара, на кога је био ред да се изјасни.

Али-ага се мешкољио. Кришом је погледао Смаил-агу Ченгића, муселима гатачког, пивског и дробњачког, с којим је одавно налазио заједнички језик јер их је обојицу везивала жудња за влашћу, интриге и лукавства.

— Ја, вала, не пристајем на закључке вашег већа! — Најзад је проговорио. — Шта вам, болан, вреди што ћете цару давати 4000 кеса данка кад хоћете да се не меша у послове босанског вилајета! Не бива то, море! Ко се још од цара и царевине одвојио, јок!..

УДАРАЦ С ЛЕЂА

Било је то 1831, једне од оних немирних година када је Европу захватио просвећени апсолутизам. У Османлијској Царевини настали су немири. Разједана и дивљањем јанјичара,

— НИКО ОД САДА НЕ ТРЕБА ДА ИДЕ НИ ЦАРУ НИ У СТАМБОЛ; ЕВО ВАМ СТАМБОЛА, А ЕВО И ЦАРА У ЊЕМУ! — РЕКАО ЈЕ ОКУПЉЕНОМ НАРОДУ АЛИ-ПАША РИЗВАНБЕГОВИЋ ПОКАЗУЈУЋИ РУКОМ НА МОСТАР И СЕБЕ.

Турска је личила на тешког болесника. Султан је морао спровести реформе. Међутим, босанско - херцеговачки великаши нису хтели ни да чују за њих. Неколико везира се сменило у Босни, али узалуд: ниједан није успео да заведе ред.

Феудалци су се толико осилили да су најзад, предвођени младим Хусејн-бегом из Градачца, дигли устанак у намери да отцпе Босну од Турске. Одлука је донета на састанку у Тузли, иако су Али-ага Ризванбеговић, Смаил-ага Ченгић и још неки херцеговачки феудалци били против ње.

Устаници су скупили око 25.000 војника. Ништа градачком бегу није помогло што је био храбар и што је огромну султанову војску која је кренула на устанике малтене смрвио у бици у

којој је осам пута губио коња под собом, кад му је Али-ага Ризванбеговић, љубоморан на њега, у одсудном тренутку ударио у леђа! Опкољен, Хусејн је окупио у предању борбе пријатеље око себе и рекао им:

— Ово је последњи дан наше слободе! Повуците се и бежите куда који!

Сви су га послушали. Он је успео да се пробије кроз обруч и докопа Градца где је касније ухваћен и погубљен.

Био је то крај немира у Босни.

ХИЉАДУ НАБИЈЕНИХ НА КОЛАЦ

За помоћ у боју против Хусејн-бега, султан је Али-агу издао награду. Дао

му је титулу везира, а Херцеговини потпуну самосталност што је практично значило да је постала држава у држави. Био је то дотле јединствен случај у историји Турског Царства! Осим тога, Али-аги је запала и част да буде назван Галипом (победником); сада је био: Али Галип-паша Ризванбеговић Сточевић.

Цела Херцеговина морала је бити на ногама да дочека и бурно поздрави кад се 11. маја 1833. по добијању титуле враћао из Сарајева у Мостар! Пошто је прошао кроз шпалир људи, шездесет двогодишњи везир се обратио маси.

— Нико од сада не треба да иде ни цару ни у Стамбол; ево вам Стамбола, а ево и цара у њему! — рекао

је показујући руком Мостар и себе, иако је три године раније приликом говора феудалаца у Тузли имао сасвим другачије мишљење.

У ствари, став и мишљење биле су ваљда једине две речи које нису постојале у речнику неписменог, лукавог и превртљивог Али-паше. Ни са моралом никад није другогао. То је још давно уочио његов отац па је покушао да заштити остале синове од њега остављајући столачку капетанију старијој деци. Узалуд. Али-ага их се брзо отресао и докопао власти. Додвори-вао се босанском везиру

У данашњој ери електронике, када је репродуковање музике и људског гласа достигла савршенство, када постоје сићушни касетофони готово пепног формата, тешко је и замислити да пре равно стотину година свет није могао да поверује како један незграпан инструмент — назван „машина која говори“ — није мађионичарски трик! Тако су, наиме, реаговали врхунски научници с краја 19. века, када је тридесетогодишњи Американац Томас Алва Едисон приказао свој последњи патент, машину за репродуковање говора и звука. Чак су и новине писале о његовом изуму као о „лудиражи“. Ипак, ствари су се врло брзо окренуле у корист младог проналазача...

САЧУВАН КРЕШТАВ ГЛАС

Први је на замисао да „зароби“ људски говор дошао млади типографски радник Леон Скот из француског места Мартинвила, 1857. године. Патентирао је „фоноауто-

ПРОНАЛАСЦИ КОЈИ СУ МЕЊАЛИ СВЕТ ГЕНИЈАЛНА ЛУДИРАЖА

граф“, чудну машину која се састојала из великог левка са мембраном од масног папира на ужем крају, затим једне чекиње од вепра и ваљка премазаног црном бојом. Говорило се у онај левак, а гласне вибрације кроз њега су доспевале на мембрану. Одатле би се оне преко чекиње преносиле на црни ваљак и тако биле регистроване.

Када је Скот патентирао овај свој изум, Едисону је било десет година и није помишљао да се бави науком. Имао је само — три месеца школе, толико је дуго похађао наставу! Са дванаест година запослио се на железници као разносач новина — била су то времена када су деца из сиротињских породица радила и тешко зарађивала хлеб. Нешто доцније примљен је као телеграфиста у компанији „Вестерн јунион“. Тада

његов проналазачки геније почиње да ради: већ 1868. године патентирао је први изум, електрични бројач гласова. Тада му је председник компаније у којој је радио, Маршал Лефертс, одобрио замашну суму од 40.000 долара за даље експериментисање.

СКАНДАЛ У АКАДЕМИЈИ НАУКА

Када се рађао „фонограф“ — претеча данашњих „хај-фи“ апарата — Едисон је имао двадесет девет година и лабораторију у Менло Парку, месту близу Њујорка. Тамо се 1876. године разлигао први доста верно репродукован женски глас, који је рецитовао познату енглеску дечију песмицу „Мери је имала јагње“. Звучало је мало крештаво, али — машина је радила

без грешке! А ваљак на којем је снимљена ова песмица и данас се чува.

Едисонов фонограф у ствари је усавершен Скотов изум. Уместо масног папира, мембрана је била

НАУЧНИЦИ КОЈИМА ЈЕ ТОМАС ЕДИСОН ПРИКАЗИВАО СВОЈ ПОСЛЕДЊИ ИЗУМ ПОМИСЛИЛИ СУ ДА ОН — ГОВОРИ ИЗ ТРБУХА! ЈЕДАН ЈЕ ЧАК УВРЕЂЕНО НАПУСТИО ПРОСТОРИЈУ.

од пергамента, а вепрову чекињу Едисон је заменио челичном иглом. Месингани ваљак по којем је игла регистровала примање вибрације био је обложен танком, калајном плочицом, а његову осовину сачињавао је шраф. Тиме се постизало да бразде које је игла остављала на калају — не иду једна преко друге, него спирално. Када је снимање било завр-

ТОМАС АЛВА ЕДИСОН (1847 — 1931)

шено, ваљак је требало преместити на почетни положај и, окретањем помоћу ручке, добијала се репродукција снимљеног звука!

Едисон је патентирао фонограф јануара 1877. године, месец дана пре свог тридесетог рођендана. Међутим, фонограф је примљен са неверицом у јавности: људима је било

вних Херцеговаца, сваког дана по десетак. Родбина је смела да однесе тела погубљених тек после неколико дана, под условом да покло-ни везиру око 12 килограма кафе!

Све виђене Турке Херцеговце који су некад стајали уз њега — погубио је! Највише му је сметао Смаил-ага Ченгић. Неколико пута састајао се са Његошем коме је Смаил-ага убио брата Јока у бици на Граховцу и који се зарекао да ће осветити Ченгићу, не би ли га само ликвидирао помоћу њега. Ствар је пропала, али му је на крају ипак пао камен са срца јер су Црногорци независно од његових разговора са Његошем, намамили Смаил-агу у Дробњаке и убили.

НЕК' ЧЕНИЋ КУЦА И ПУШКА ПУЦА!

Сада му нико више није стајао на путу. Харачио је и ноћу и дану, отимао колико је хтео и за шта би му око запало. Узимао је данак у новцу на сваку живу главу, чак и од трудних жена на децу која ће се тек родити. Видећи да је то све „мало“, бацио се на крчење шума, грађњу путева, мостова, наводњавање поља, гајење јужног воћа, дувана и винограда не би ли само народ производио више и он могао да пљачка више. Свуда по селима људи су морали да се држе његове крилатице: „Нек' чекић куца и пушка пуца!“ Нису били поштеђени ни муслимани.

Поново су се узнемирили босански великаши. Зашто не би били самостални као и Али-паша, питали су се

многи од њих. Узнемирио се и султан вестима које су непрекидно стизале из Херцеговине о понашању Али-паше Ризванбеговића и босанских феудалаца. Претила је опасност да херцеговачки везир поста-не клица заразе која би могла да захвати не само Босну већ и остале делове Царства. И пала је одлука: Али-паша Ризванбеговић мора бити обезглављен, а великаши покорени. Тај задатак добио је у то време најспособнији султанов војсковођа, генерал Омер-паша Латас, пореклом Личанин.

И где чуја: после толико година наступио је тренутак када је Али-паша Ризванбеговић дошао у прилику да окупа босанско-херцеговачке феудалце против Латаса као некад Хусеин-бег против султана. Али сада они нису хтели да чују за њега. Напуштен, покушао је да се додвори Латасу. Касно!

Петог фебруара 1851. осамдесетогодишњи Али-паша Ризванбеговић ухапшен је у Стоцу, доведен у Мостар и натоварен на неку стару мазгу. Јашући је наопако, готово го до појаса, напустио је „свој Стамбол“ испљуван од народа. На путу према Јајцу настрадао је несрећним случајем: погодио га је метак неког војника из чете која га је спроводила, наводно док је војник чистио пушку! Укопан је у Ферхашиној цамији у Бањалуци. Кажу да на његову сахрану нико није дошао.

М. Тодоровић

-ФОНОГРАФ

тешко да схвате како машина може да говори!

Нису у то били спремни да поверују чак ни чланови француске Академије наука, када је генијални проналазач у марту наредне, 1878. године, допутовао у Париз да им прикаже свој изум. Тек што су се зачуле прве речи из незграпног левка, је дан од академика, стари лекар Наполеона III професор Бујар, увређено је напустио дворану рекавши.

— Недопустиво је да се овако завилава француска Академија!

На то је секретар Академије скочио са свог места и шчепао Едисона за грло: мислили су да тај шарлатан говори из трбуха! Али, „брбљива“ машина није престајала да прича — на опште чуђење мудрих, седих глава. Стисак разјареног секретара почео је да попушта, а када су, после говора, из Едисонове машине одјекнули и звуци фанфара, он сасвим олабави. Сада су сви већ били уверени да је пред њима заиста ма-

шина која говори и са занимањем су пратили њен рад.

Захваљујући баш фонографу, а нешто доцније патентираном микрофону,

ОВАКО ЈЕ ИЗГЛЕДАО ФОНОГРАФ ПАТЕНТИРАН ПРЕ РАВНО СТО ГОДИНА

телефону и сијалици, Едисон је постао познат у целом свету. Међутим, ова велика три проналаска ипак су — мали део његовог генија: од 1927. године, када је примљен у америчку Академију наука, Едисон је патентирао равно 1033 проналаска!

У енциклопедији „Британика“ каже се да је он касније уместо ваљка почео да користи плочу са дијамантском иглом за репродуковање музике. Ипак, творац доцније веома

популарног грамофона, био је Немац Емил Берлинер који је деценију после Едисоновог фонографа, објавио велику новину: регистровање звука на

плочу. Испрва је она била од лакираног стакла, а онда воштана. Епохална вредност Берлинеровог изума била је у томе што је плоча могла да се производи у неограниченом броју копија.

Када је Едисон умро, 1931. године, грамофон је већ постао „обична ствар“ свет ће ускоро добити и телевизор и — све мање бивати запањен новим проналасцима.

М. К.

НЕСВРСТАНИ СВЕТ — КУВАЈТ

ТВРЂАВА ОД ПЕТРОЛЕЈА

Површина Кувајта (деминутив од арапске речи „кут“ што значи тврђава) износи 17.818 квадратних километара укључујући и кувајтски део подељене Нептралне зоне на коју имају једнака права са Саудијском Арабијом: свака земља управља својом половином као интегралним делом територије. Становници су Арапи, муслиманске вероисповести, а према подацима из 1974. године овде је живело 929.000 људи.

● Половином 18. века ова земља је била често угро-жавана нападима Вахабита, ратоборног племена из Централне Арабије, које је пресретало трговачке караване и нападало на села. Потреба за заштитом од непријатеља доводи до јачања пријатељских веза са британском Источноиндијском компанијом која је имала своја складишта у граду Кувајту. Да би сачували аутономију, Кувајтани су одржавали и добре односе са Отоманским Царством. Када су Турци изненада напали ову земљу, тадашњи шеик се обратио Великој Британији тражећи заштиту, а 1899. године са њом је потписао и уговор о старатељству: Велика Британија је преузела на себе право да штити шеика, његову територију и породицу. Тај споразум је касније спречио Немачку да град Кувајт буде последња станица железничке пруге Берлин — Багдад. После првог светског рата Велика Британија је признала Кувајт као суверену државу, али под њеним протекторатом.

● Темељ садашњег успона Кувајта постављен је за време владавине шеика Ахмеда ал Џабара (1921 — 1950. године). Тада започиње трагање за нафтом, а 1938. године, на југу земље, у Бургану, потекао је најквалитетнији петролеј на свету. За време другог светског рата сви нафтоносни извори били су затрпани да се Немци њима не би користили. Поново бушење започето је тек 1946. године.

● Споразумом од 19. јуна 1961. године са Великом Британијом Кувајт је постао независна држава, а шеик је тада узео титулу емира. Исте године Кувајт је постао члан Арапске лиге, а придружио се и многим међународним организацијама. На дан 14. маја 1963. године постао је 111. члан Уједињених нација.

● Кувајт нема могућности за развој пољопривреде (недостатак обрадивих површина и оскудица воде), па највећи део хране мора да се увози. Чине се велики напори да се подстакне развој сточарства, главне активности бедуина који гаје камиле, овце и козе. У овој земљи рибарство је традиционално занимање.

● Преко 90 одсто извоза чини петролеј који купују углавном европске земље. Кувајтски извоз по становнику износио је 1972. године 3.560 долара, што је највиши ниво остварен у било којој независној земљи.

● На Блиском истоку, раскрсници многих интереса, где се преплићу петролејско-привредне акције са државним акцијама великих сила, на тлу неразвијених а петролејом богатих земаља, Кувајт је морао да пронађе своје место у спољнополитичкој активности. Зато је усредсређен на сарадњу са готово свим земљама света, како на привредном тако и на политичком плану. Међу првима је пружио услуге добре воље, посредујући у многим међуарапским сукобима, играјући том приликом неутралну улогу. То му је донело и углед земље која води политику смиривања несугласица и доприноси учвршћењу међуарапских односа.

● Активност на ширем међународном плану Кувајт показује последњих година оријентишући се на јачање несврстаних, мада је принципе несврстаног света прихватио од првог дана стицања независности. Од 1964. године је пуноправни учесник свих конференција несврстаних. Традиционално добри односи са нашом земљом добили су још снажније импulsе последњих година: закључени су споразуми о трговинској размени, о сарадњи у области културе и школства, науке и технологије, као и споразум о сарадњи у области информисања.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

МАНДРАК: У ЗНАКУ ОСМИЦЕ

ТАКО
ЛЕПА И
МЛАДА,
А
КРИМИ-
НОЛОГ?

НИШТА
НЕОБИЧ-
НО?
ВОЛИМ
ТАЈ
ПОСАО?

ОВДЕ СУ ФО-
ТОГРАФИЈЕ
СВИХ КРИМИ-
НАЛЦА КО-
ЈЕ СТЕ ПО-
ХВАТАЛИ?

НЕ
БАШ
СВИХ?

НЕКОЛИКО МИ
НЕДОСТАЈЕ?

ШТА ЗНАЧИ
ОВА
ОСМИЦА?

ПРОУЧАВАЛА
САМ МНОГЕ ПО-
ЗНАТЕ СЛУЧАЈЕВЕ,
АЛИ ЗА ОВАЈ НЕ
ЗНАМ?

ОВУ ОСМИ-
ЦУ НАПРА-
ВИЛИ СУ
МЕЦИ ИЗ
РЕВОЛУЕ-
РА?

ПУЦАЛИ СУ
У ЛОТАРА
И МЕНЕ,
АЛИ СУ
НАС ПРО-
МАШИЛИ?

ДА?

ОД
НАДА
ПОСТО-
ЈИ ТА
ОР-
ГАНИ-
ЗАЦИ-
ЈА?

ОД ПРЕ ХИ-
ЉАДУ ГОДИ-
НА? НАРДА
ВАС
МОЖЕ
УПОЗ-
НАТИ
СТИМ?

РА-
ДИЈЕ
НЕ
БИХ?

БАН-
ДА КО-
ЈА ПО-
СТОЈИ
ХИЉАДУ
ГОДИНА
??

ЧАК СЕ
И У ИСТО-
РИЈИ СПО-
МИЊЕ?

„У СРЕДЊЕМ ВЕКУ
НАПАДАЛИ СУ КРС-
ТАШЕ КОЈИ СУ СЕ
ВРАБАЛИ ИЗ РАТО-
ВА ...”

„ПЉАЧКАЛИ
СУ СВЕ РЕ-
ДОМ ...”

ПА, ОНИ СУ
ЗНАЧИ ПО-
СТОЈАЛИ
САМО У
ПРОШЛОС-
ТИ?

ТО САМ
И ЈА
МИСТИ-
ЛА ДО
ПРОШЛЕ
ГОДИНЕ?

ОНИ
И
ДА-
НАС
ПОСТО-
ЈЕ??

НИСМО СА-
СВИМ СИ-
ГУРНИ, АЛИ
ОВАЈ ЗНАК
У ОБЛИ-
КУ ОСМИ-
ЦЕ ...

„НЕКА БАНДА ЈЕ
УХВАТИЛА НАРДУ
И СТАЛНО СПОМИ-
ЊАЛА БРОЈ ОСАМ ...”

А
ОНДА
ЈЕ
НЕСТА-
ЛА БЕЗ
ТРАГА?

ЗАНИМЉИ-
ВО? ПОЗАБАВИ-
КУ СЕ ТИМ
СЛУЧАЈЕМ?

ЈА НЕ БИХ?

ЕВО ПРИ-
СЛУШ-
НИ-
ВАЧА?

САД МО-
ЖЕМО НА
МИРУ
ДА РАЗ-
ГОВАРА-
МО?

ЛОТАРЕ,
БУДИ НА
СТРАЖИ?

ДА?

ЗОРБ, НАКО
СТЕ СЕ ПО-
ВЕЗА-
ЛИ С
ТОМ
БАНДОМ?

ОНИ
СУ МЕ-
НЕ НАШ-
ЛИ? НИ-
САМ СМЕО
ДА НАЖЕМ
„НЕ“

ГДЕ ИМ
ЈЕ СКЛО-
НИШТЕ?

ЗАИСТА
НЕ ЗНАМ?

КАНО ДОЛА-
ЗИТЕ У
ВЕЗУ С
ЊИМА?

САМО
ТЕ-
ЛЕ-
ФО-
НОМ?

ПРИСИ-
ЉЕН
САМ
ДА ЧИ-
НИМ
ОНО ШТО
МИ НА-
РЕДЕ?

ПОМОГИ БЕ-
МО ВАМ, АЛИ
ПОТРЕБНИ
СТЕ НАМ
КАО СВЕ-
ДОК?

ДА СВЕДО-
ЧИМ
ПРО-
ТИВ
ЊИХ?

ИМА-
БЕТЕ
ЗАШ-
ТИТУ?

ДР. ЗОРБ
ПРОФЕСОР
ИСТОРИЈЕ

ШТА
СУ УЧИ-
НИЛИ С
ДЕЛ ДА
ЈЕ ИЗ-
ГЛЕДА-
ЛА ПИ-
ЈАНА?

НИКА-
ДА МИ
НИСУ
РЕКЛИ
КОЈИМ
СЕ МЕ-
ТОДАМА
СЛУ-
ЖЕ?

ХЕЈ, ВИ?

??

!?

ALK and
REEDS
2-26

ХЕЈ?

??

МАНДРАК И ЛО-
ТАРСУ ПОПРСКА-
НИ НЕКОМ ТЕЧ-
НОШЋУ...

УХ?

НИШ-
ТА МУ
НИСАМ
РЕ-
КАО?

ТО БЕМО
ТЕК УТВР-
ДИТИ? ПО-
ЛАЗИ И ПО-
ВЕДИ ОВУ
ДВОЈИЦУ?

ХАЈДЕ,
ИДЕМО?

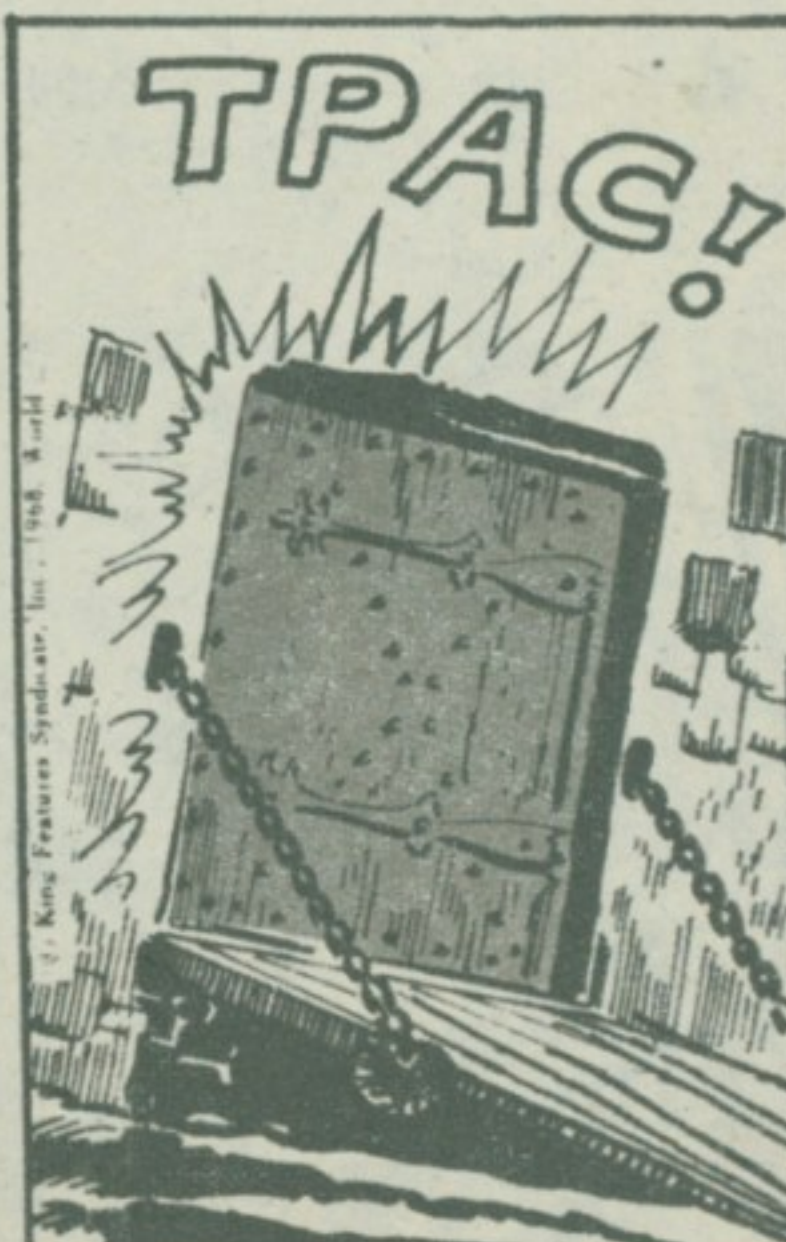
УХ?

ALK and
REEDS
2-27

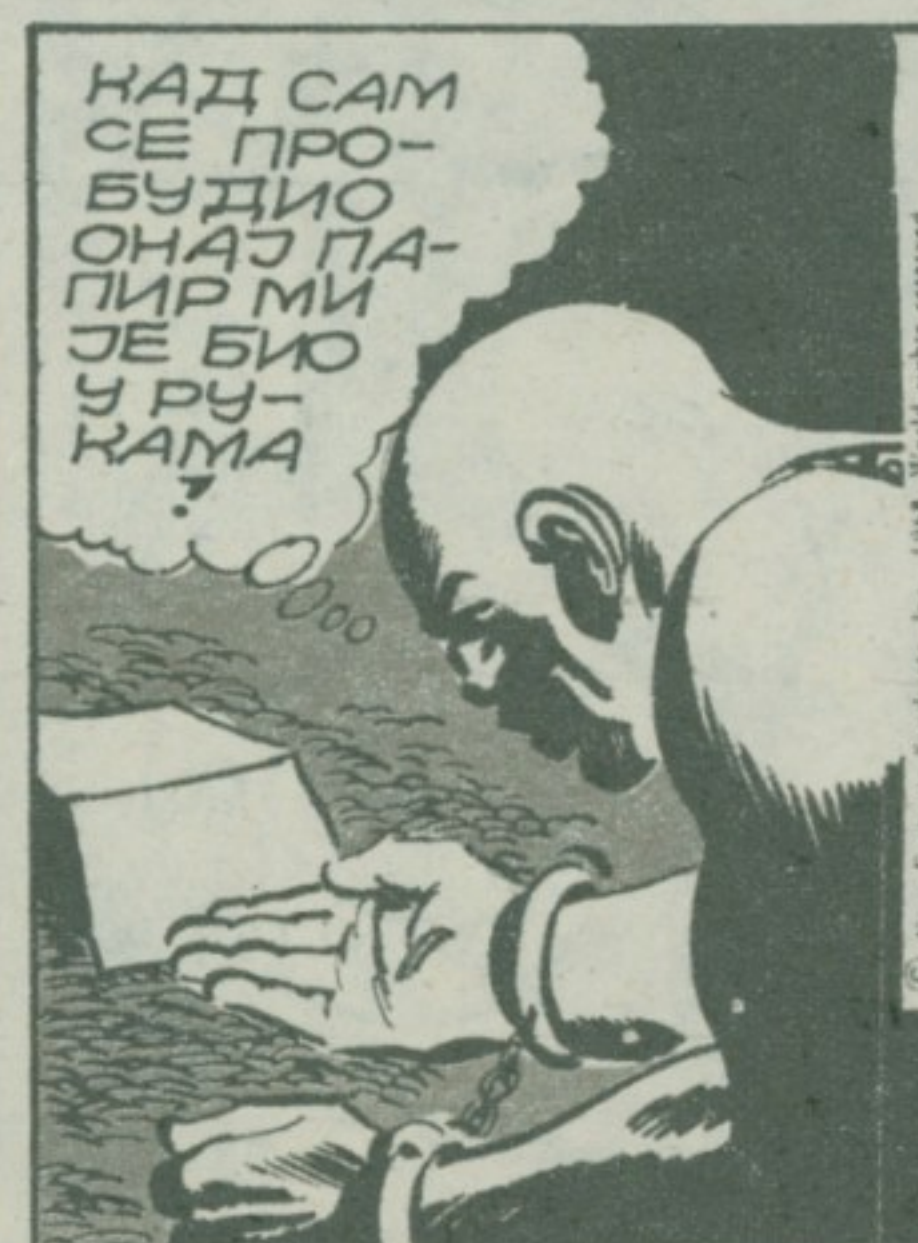
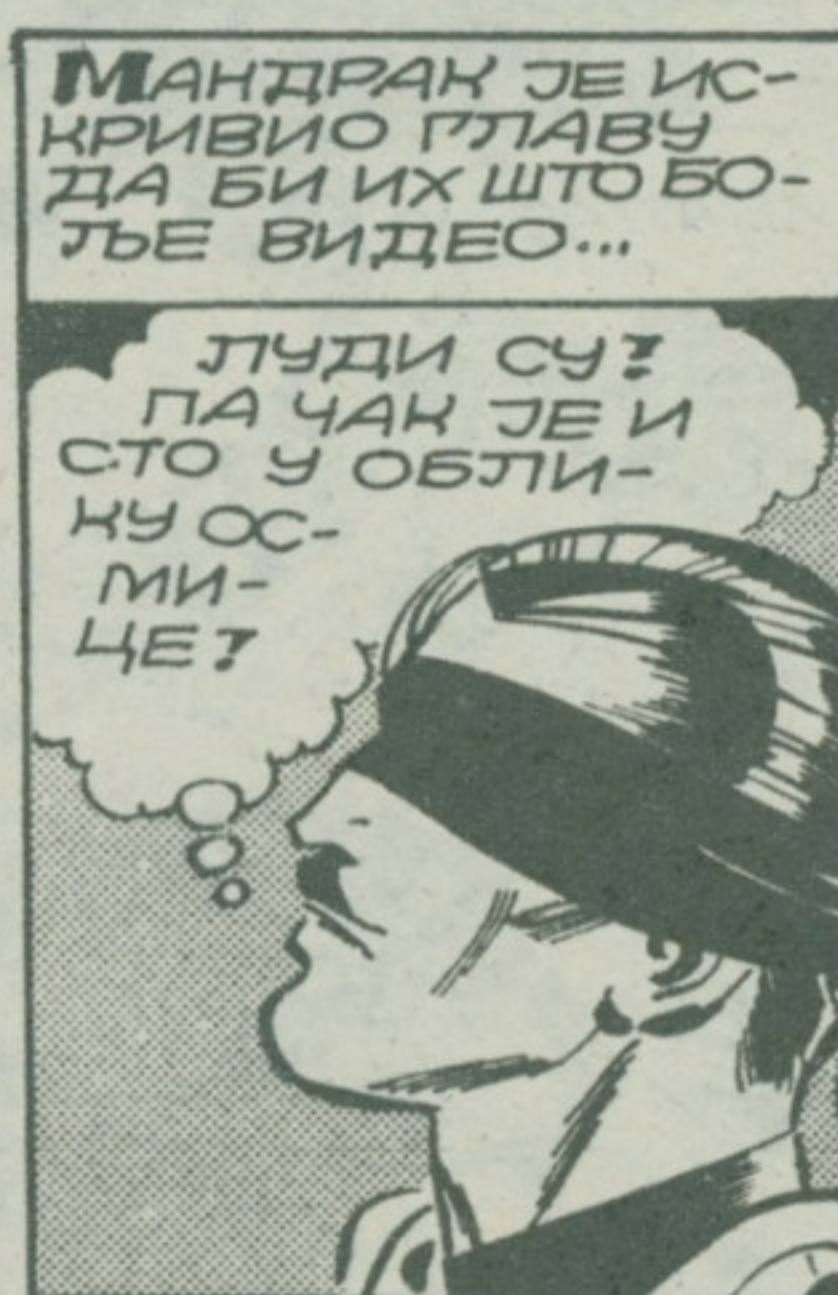
ДОБРО СТЕ
СЕ УДЕСИ-
ЛИ? ВО-
ДИМ ВАС
КУБИ НА
СПАВА-
ЊЕ?

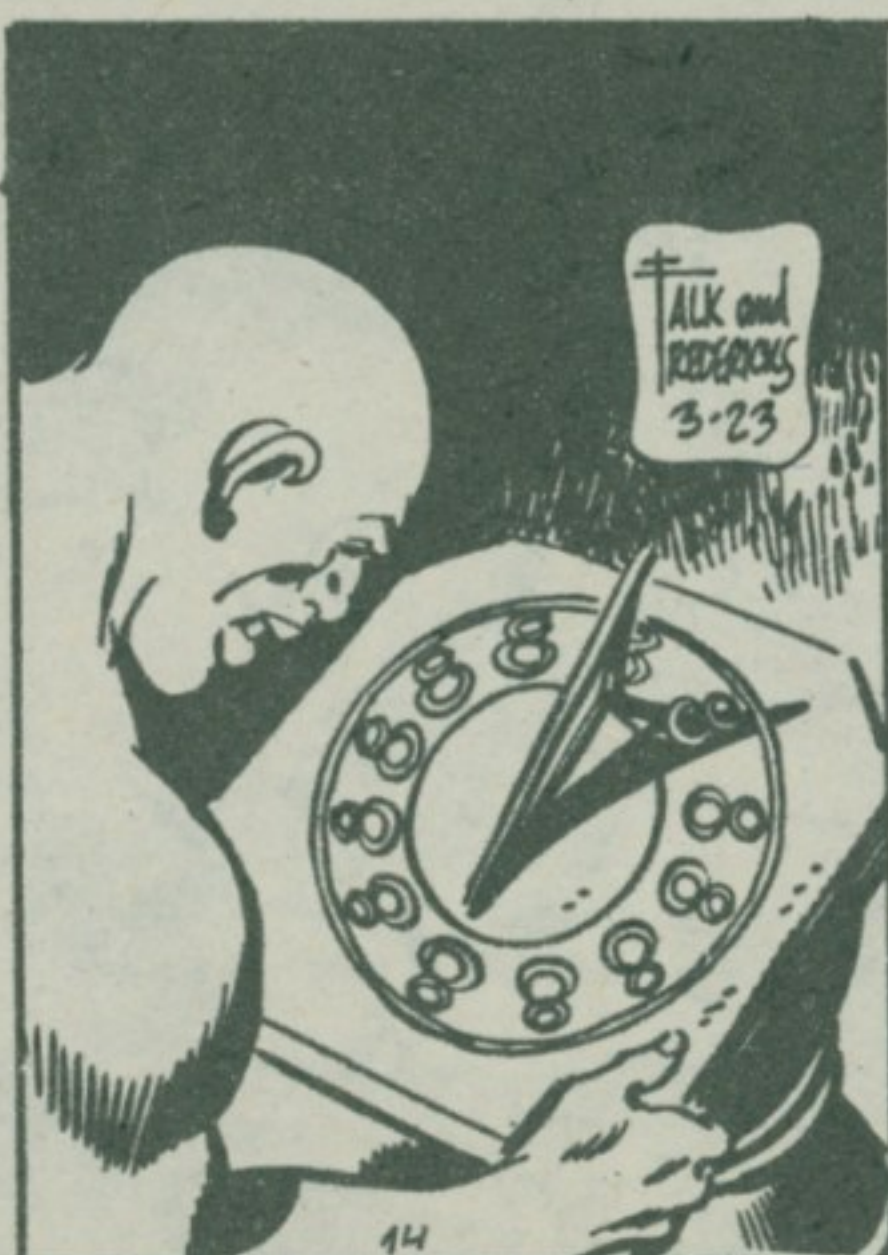
??

**МАНДРАК ОДУГОВЛАЧИ С ОДГОВОРОМ
ДА БИ ЛОТАР ИМАО ВРЕМЕНА ДА СЕ САХ-
РИЈЕ ...**

**АЛИ МАНДРАК
СЕ НИЈЕ ОНЕС-
ВЕСТИО. ОН СЕ
КОНЦЕНТРИ-
САО И ЊЕГОВ
ДУХ ЈЕ ...**

**... ПОШАО У ПОТРА-
ГУ ЗА ЛОТАРОМ...**

**ПРОБУ-
ДИМО
ГА?**

**ДОНЕКУ
ХЛАД-
НЕ ВО-
ДЕ?**

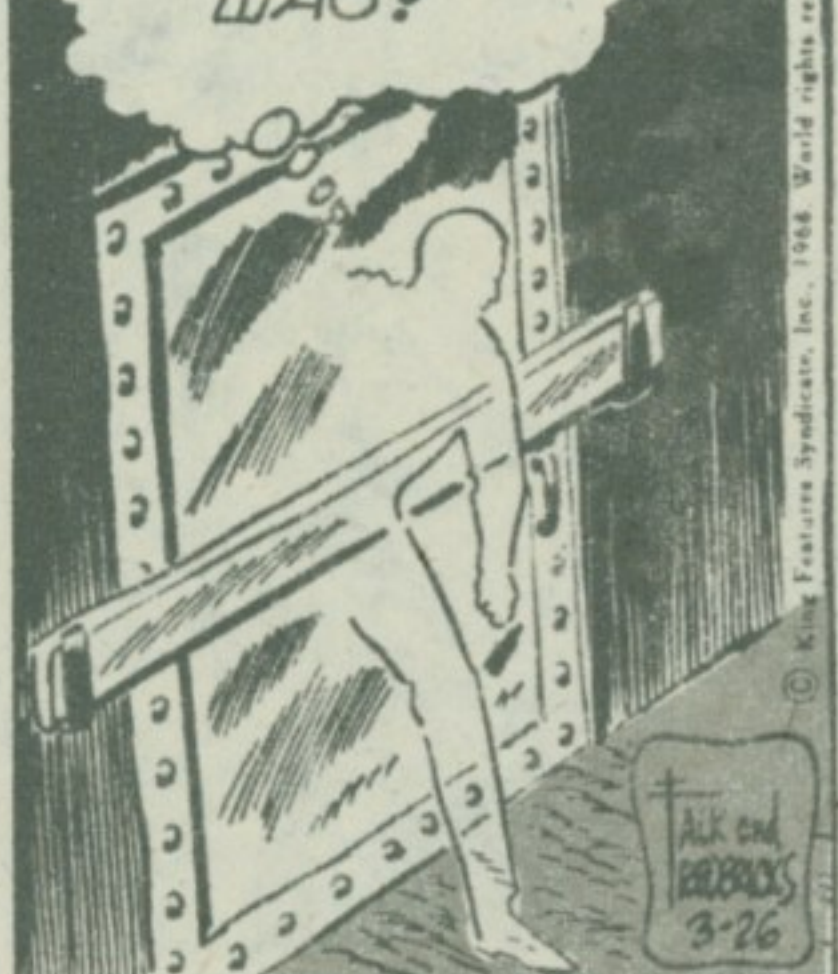

**ЗА ТО ВРЕМЕ
МАНДРАКОВ ДУХ ...**

**ЛОТАР
НИЈЕ
ОВДЕ?**

**МОРА
ДА ЈЕ ОВУ-
ДА ПРО-
ШАО?**

**ЛОТА-
РЕ?**

**МАНДРАК РАЗГОВА-
РА С ЛОТАРОМ ПУ-
ТЕМ ТЕЛЕПАТИЈЕ...**

**ЈЕСИ
ЛИ ДОБ-
РО?**

**НЕ БРИНИ?
ОСТАНИ ГДЕ
СИ ДОК НЕ
ДОЂЕМ?**

**МАНДРАКОВЕ МОЋИ
ПРЕДСТАВЉАЈУ ТАЈ-
НУ И ЗА ЛОТАРА ...**

**НЕВЕРОВАТ-
НО?**

**ЊЕГОВ ДУХ САДА
ТРАЖИ ДЕЈ ...**

**МОРАМ ЈЕ
НАЂИ?**

**И ДОК УЗАЛУД ПО-
КУШАВАЈУ ДА ГА
ПОВРАТЕ ...**

**ХЛАДНА
ВОДА ЋЕ
ГА ОСВЕС-
ТИТИ?**

**НИЈЕ
СЕ НИ
ПО-
КРЕ-
НУО?**

**ДОНЕСИ
ВОДЕ
С
ЛЕДОМ?**

**МАНДРАКОВ
ДУХ ЛУТА ПО СТА-
РОМ ЗАМКУ...**

**СТИГАО ЈЕ ДО
НАЈВИШЕ КУ-
ЛЕ ...**

**ШМРХ?
ШМРХ?**

ДЕЈ?

МАНДРАЧЕ,
НАНО ДА
ИЗИЂЕМ
ОДАВДЕ?

ПО-
СТОЈИ
ЛИ
ТУ
ПРО-
ЗОР?

ДА,
АЛИ
СА
РЕ-
ШЕ-
ТА-
НА-
МА?

ПСТ?
ДОЛАЗЕ
?

ALK and
REDBOOKS
4-8

СЈАЈНО!
УЗЕЋЕМО
ДЕВОЈ-
КУ?

НЕМА
ГА?

ОТ-
ВОРИ
ВРА-
ТА
И
ИЗВЕ-
ДИ
ЈЕ?

ОД-
МАХ...

ДАЈ МИ
ТАЈ
КЉУЧ?

?!
?!

ГУБИТЕ
СЕ?

??!!

СТЕПЕНИЦЕ СУ ОД-
ЈЕДНОМ НЕСТАЛЕ...

ALK and
REDBOOKS
4-9

??
!!

НЕ
БОЈТЕ
СЕ,
ДЕЛ?

ALK and
REDBOOKS
4-10

ДРА-
ГО МИ
ЈЕ ДА
ВАС
ВИ-
ДИМ?

МОРАМО
ШТО
ПРЕ
ОДАВ-
ДЕ?

ШТА
СЕ
ДО-
ГОДИ-
ЛО?

СТЕПЕ-
НИЦЕ
СУ ИШ-
ЧЕЗ-
ЛЕ?

НИСУ?
ТУ
СУ?

АКО БУДЕМО
МОРАТИ ДА
СЕ РАЗДВОЈИ-
МО, НАЋИ ЋЕМО
СЕ КОД ОНОГ СУН-
ЧАНОГ САТА?

ТАМО ИХ ЈЕ ЧЕ-
КАО ЛОТАР...

ALK and
REDBOOKS
4-11

ШТА СЕ
ДОГО-
ДИЛО
СА СТЕ-
ПЕНИ-
ЦАМА
?

КО БИ
ТО ЗНАО?
МАН-
ДРАК ЈЕ
ЧАРОВ-
ЊАН?

ГДЕ СТЕ
ДОСАД?

??!!

ПОПЛЕ-
ДАЈТЕ?
ТАМО
ЈЕ?

СВИ ЗНАТЕ
НОЈЕ СУ ЊЕ-
ГОВЕ МОЖИ?
ЗАТО УГА-
СИТЕ СВЕ-
ЛОСТ?

МАНДРА-
ЧЕ, НИКАД
НЕБЕШ ПО-
БЕБИ ОДАВ-
ДЕ?

ПО-
КУ-
ША-
ЋУ?
ХЕЈ?
СВЕ-
ЛОСТ?

TALK and
REDBOOKS
5-2

НЕ-
МАШ
КУД
?

У МРА-
КУ СИ
НЕМО-
ЋАН?

ЖИВОТИЊА
ТЕ ЖЕЉНО
ОЧЕКУЈЕ?

БАЦИ ПИ-
ШТОЉ
И ПРЕ-
ДАЈ
СЕ?

У МРАКУ
СИ БЕЗО-
ПАСАН?

РЕЦИТЕ
ОКТОНУ ДА
СМО ГА НАШ-
ЛИ?

TALK and
REDBOOKS
5-3

ПРО-
НАБИ-
ТЕ
И ОНО
ДВО-
ЈЕ?

ОВА-
МО
ПИШ-
ТОЉ
?

Али...

ЕВО
ТИ
ГА?

?!
!!

МАНДРАК ЈЕ РАЗБИО
СТАКЛЕНИ ЗИД КО-
ЈИ ИХ ЈЕ
ОДВАЈАО
ОД ОКТО-
ПОДА ...

СВИ СУ СЕ СКАМЕНИЛИ ОД УЖАСА ...

TALK and
REDBOOKS
5-4

МАНДРАК ЈЕ ТО ИСКО-
РИСТИО И ПОЧЕО ДА
БЕЖИ ...

ХЕЛИКОПТЕРИ
СУ ВАЉДА СТИГ-
ЛИ ДОСАД?

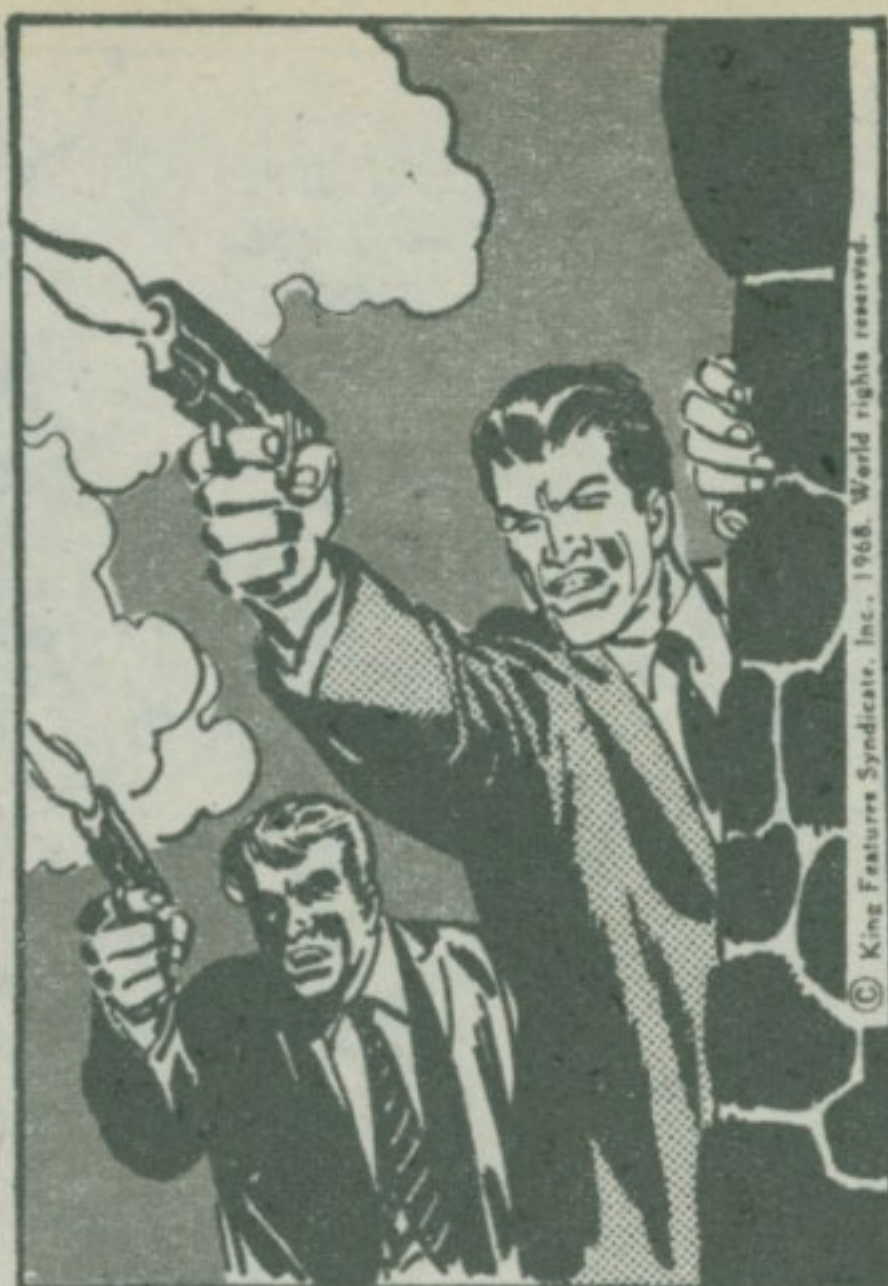
ИМАТЕ
ЈОШ ДЕ-
СЕТ МИ-
НУТА ДА
ПРОНА-
БЕТЕ И
УБИЈЕТЕ
МАНДРА-
КА?

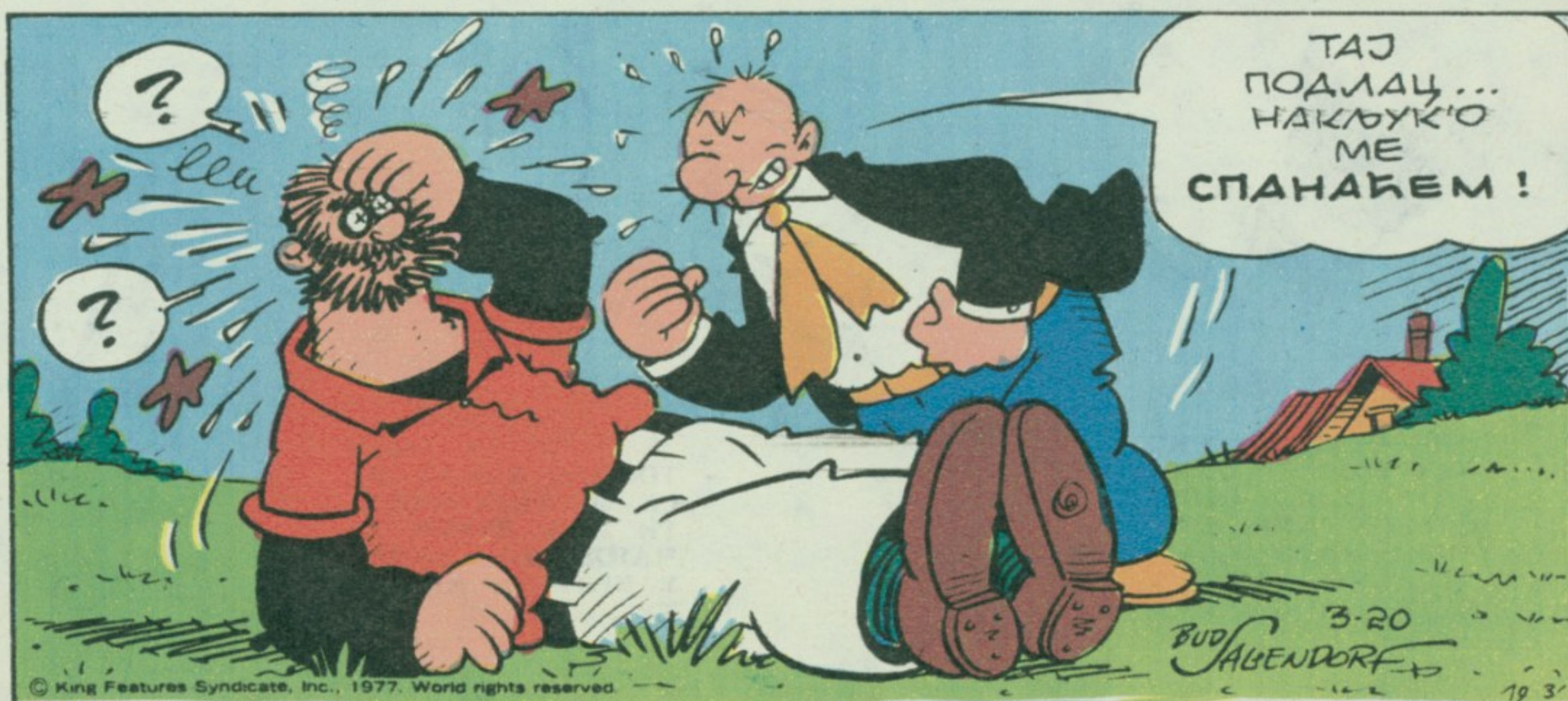
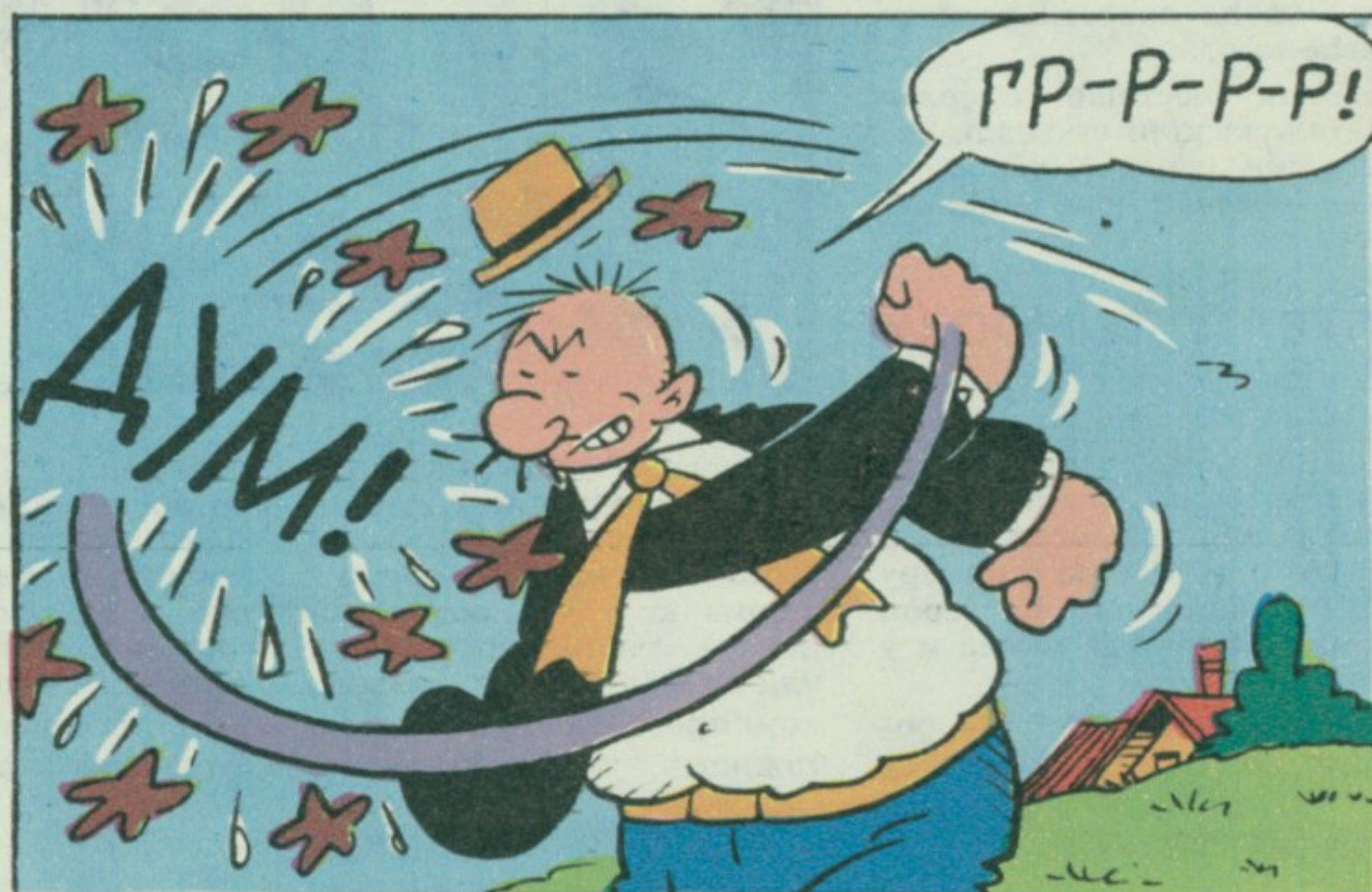
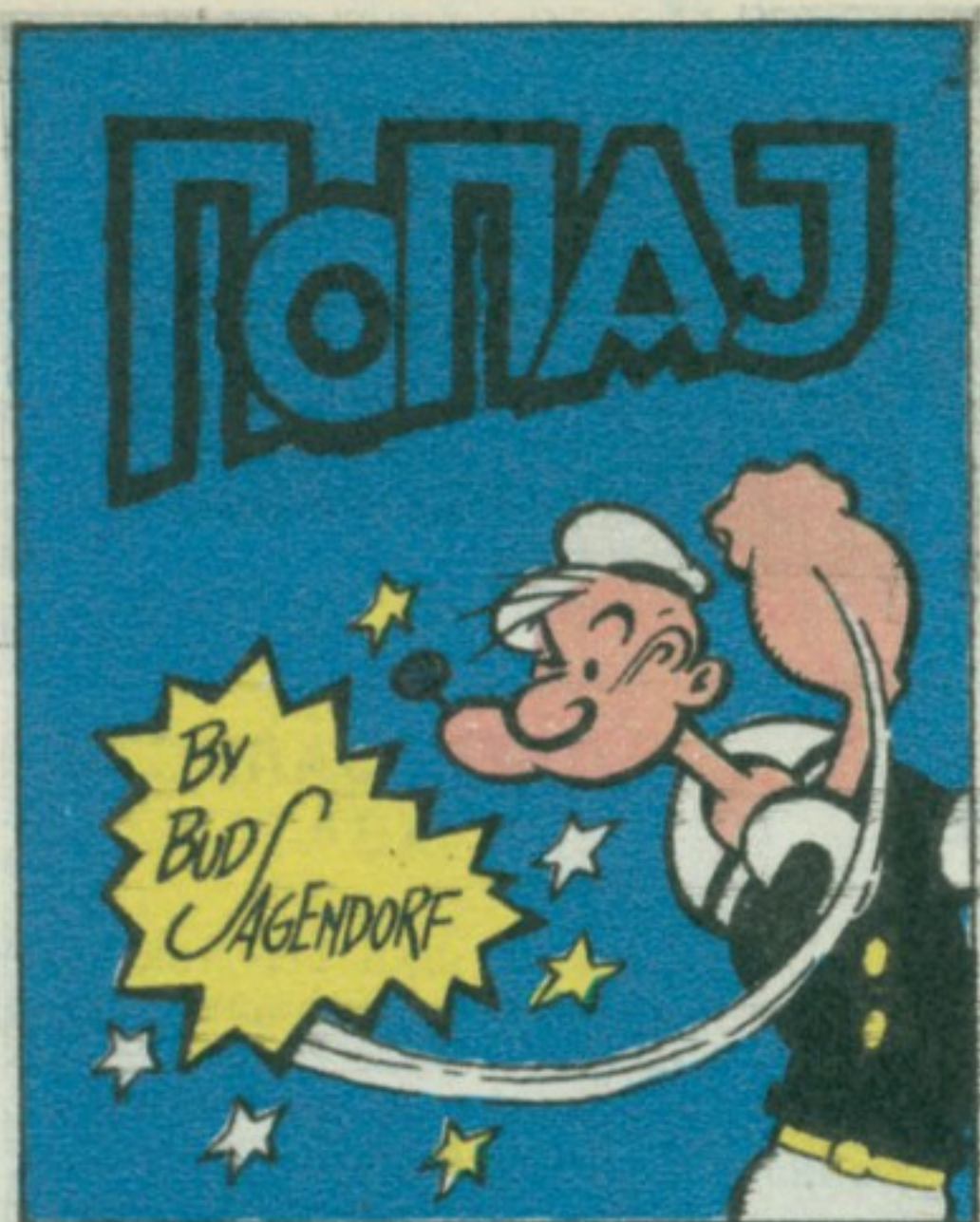

ЕНО ОСТР-
ВА И ГРА-
БЕВИНЕ У
ОБЛИКУ
ОСМИЦЕ?

СТИГЛИ
СМО,
ЗНАЧИ?

TALK and
REDBOOKS
5-7

ШПИЈУН У ДУГМЕТУ

ЧОВЕК И ТЕХНИКА НАД- МУДРУЈУ СЕ ОКО ЧУВАЊА ПОСЛОВНИХ ТАЈНИ.

Брава на вратима канцеларије није била никакав проблем за човека вичног калаузу. Сеф, иако масиван и са изванредним механизмом браве, такође је немоћно стајао пред провалником који је знао шифру.

„Клик... клик... клик...“

Фасцикла са строго чуваним подацима брзо је прелиставана под светлошћу батеријске лампе. Странице, све до једне, снимљене су на микро-филму. Ствари су затим брижљиво враћене на своје место, сеф је поново закључан, канцеларија такође. Провалник је био убеђен да његов посао никада неће бити откривен. У својој фирми је уживао велико поверење, а људи којима ће предати податке неће га одати.

Ипак, постојао је један детаљ за који су знали само директор и Петер Меркен — човек који је направио сеф.

БУВА У ТЕЛЕФОНУ

Шпијун који је фотографисао тајна документа и сам је фотографисан. Поред браве сеф је имао и камеру са инфрацрвеним филтером која је могла да снима и у мраку.

Сви у колективу, а нарочито сам шпијун, били су

разочарани када су на снимку препознали помоћника директора који се сутрадан нормално појавио на послу.

Ово се заиста догодило пре неколико година у Енглеској, а представља само један од многобројних случајева привредне шпијунаже. Пословна тајна понекад може постати и изванредна

упропастити конкурента или зарадити огroman новац.

Зато се новац за шпијунирање и за безбедност тајни троши немилице. Највећи његов део иде на поткупљивање и набавку шпијунске опреме које има напретек и то са квалитетима који превазилазе и машту писаца шпијунских романа.

вредност. У условима међусобне конкуренције, што је често, нарочито на Западу, борба на живот и смрт, фирма која унапред сазна намере свога противника или одлике новог производа који треба да се појави на тржишту, за трен може

Најједноставнији пут до пословне тајне, води преко „бага“ (буве). Где се може покупити више података ако не са снимка некое пословног састанка на коме су људи мислили да их нико не прислушкује? Минијатурни микрофон, популарно

назван „баг“, незаменљива је помоћ у том послу.

Ако на пример, неко од директора пије горку кафу, са коцком шећера може да добије и баг који се производи у њој. Багови у дугмадима за манжетне или игли за кравату још важе као поуздани, али су помало демодирани — бар тако тврде стручњаци за ову врсту шпијунаже. Баг, који се може жвакаћом гуом свуда прилепити, данас се налази у најширој употреби.

Право ремек-дело међу баговима је такозвани „хармоника-баг“ изум Њујорчанина Емануела Митлмана, човека који носи звучну титулу „краља багова“.

Шпијуни који „хармоника-баг“ убаде у телефон жртве у свако доба и са било ког места на свету могу сасвим једноставно, да слушају сваки разговор који се води у соби у којој се телефон налази!

Када се окрене број „багираног“ телефона, тренутак пре него што ће зазвонити, они дуну у специјалну усну хармоничку у слушалици телефона са којег зову (за сваки баг постоји само једна хармоника на коју овај реагује). У том тренутку телефон који су назвали неће зазвонити и, уместо тога ће се укључити баг. На овај начин са било ког телефона на свету могу да се прислушкују не само телефон-

ски разговори већ и сви разговори који се воде у тој просторији.

СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ХВАТАЊЕ

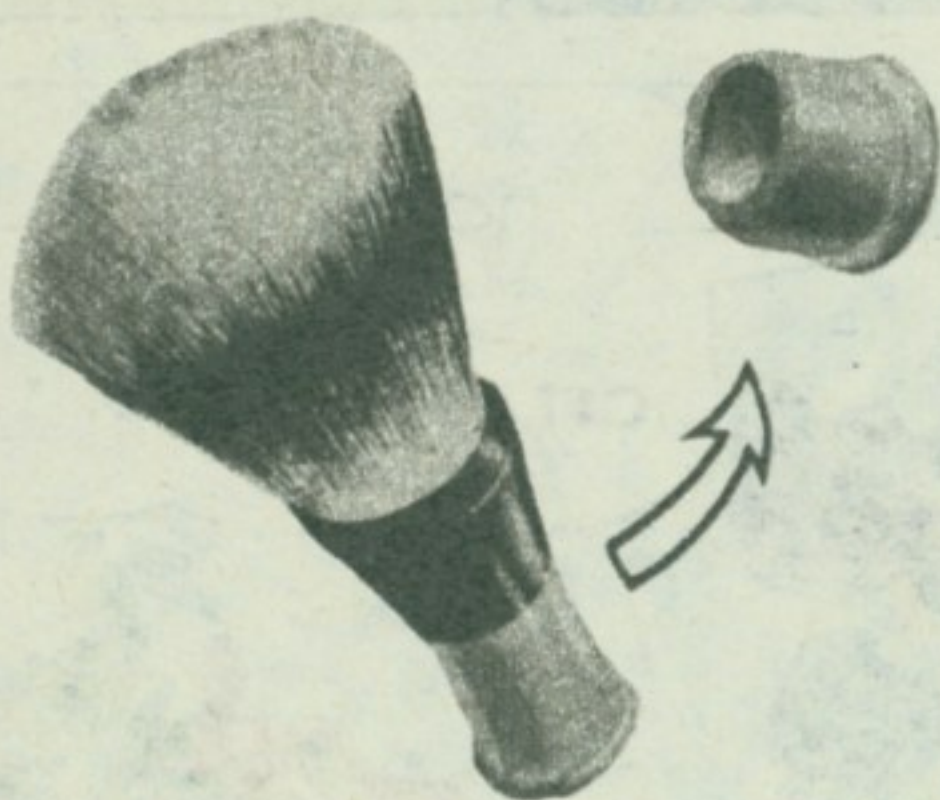
Ипак, није све тако ружичасто за модерног привредног шпијуна. Велике фирме имају посебну службу обезбеђења са приватним агентима специјализованим за контрашпијунажу. Као најефикаснији начин за откривање шпијуна показало се лажирано врбовање. Две конкурентске фирме све чешће се споразумевају о међусобном хватању шпијуна.

Енглески „Данхил“, позната фабрика дувана, почео је са рекламирањем нове врсте цигарета. Агенти из конкурентске фирме редом су нудили свим „Данхиловим“ руководиоцима велику суму новца за податке о мешавини и начину прераде дувана за нову цигару. Било их је чак неколицина који су се полакомили, али када су се са снимљеним материјалом појавили на закажаном месту уместо богате награде чекала их је полиција.

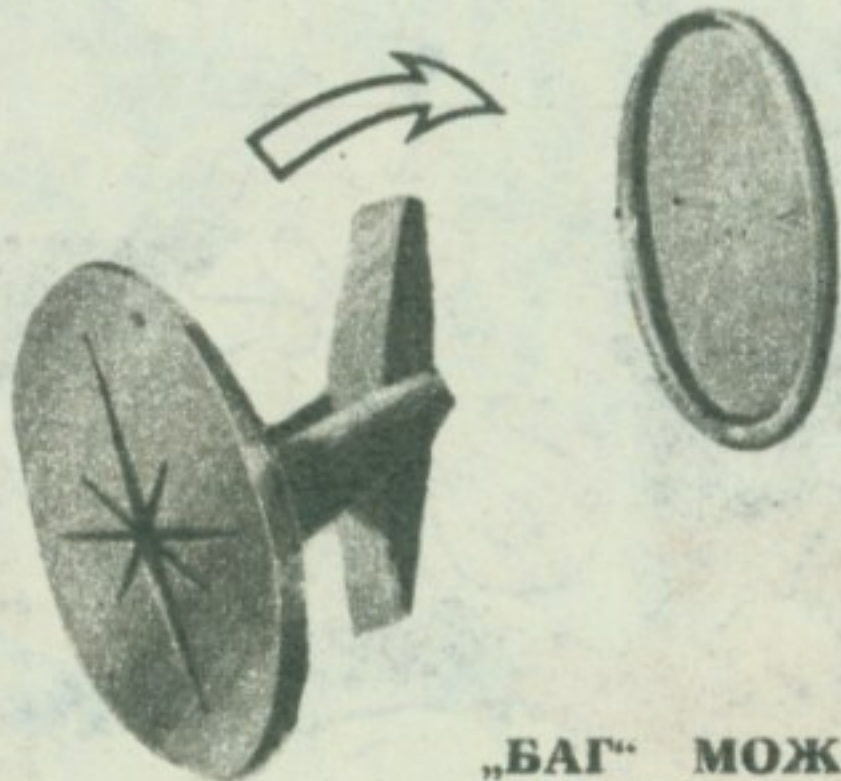
Тони Понци, Италијан, тренутно је, тврде неки, најпознатији приватни агент специјализован у хватању привредних шпијуна. Он са својом екипом путује на позив и решава случајеве широм Европе.

ДИВЉИ ШАНЕЛ

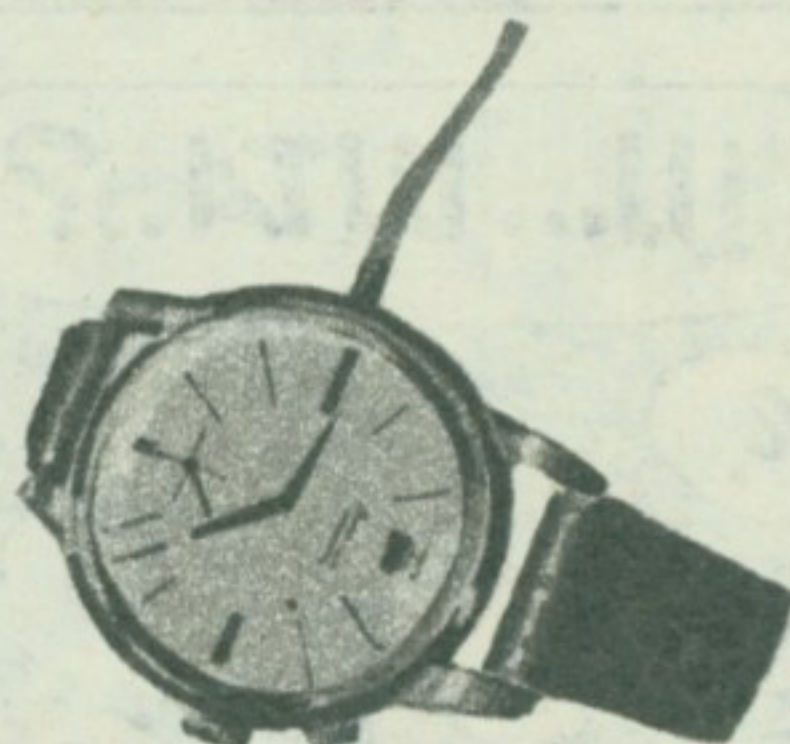
Фирма „Шанел“, која производи и за окупе паре продаје истоимени славни парфем, изненада се нашла пред катастрофом. Неко се дочепао формуле за прављење њеног парфема и почео са „дивљом“ производњом. Парфем је био истог

ЛИЧНОСТИМА ОД КОЈИХ МОГУ ДА СЕ САЗНАЈУ ВАЖНЕ ПОСЛОВНЕ ТАЈНЕ, ШПИЈУНИ МАЛИ „БАГ“ УГРАЂУЈУ ЧАК И У ЧЕТКУ ЗА БРИЈАЊЕ.

„БАГ“ МОЖЕ БИТИ ТОЛИКО ТАНАК ДА СЕ МОЖЕ СМЕСТИТИ И У ДУГМЕ ЗА МАНЖЕТНУ... ИЛИ У ИГЛУ ЗА КРАВАТУ!

КЛАСИЧАН ПРИМЕР СКРИВАЊА „БАГА“ ПОМОЋУ РУЧНОГ САТА ОД КОГА КРОЗ РУКАВ ВОДИ ТАНАК КАБЛ ДО ЦЕПНОГ МАГНЕТОФОНА.

квалитета, у истим бочицама, али неупоредиво јефтинији.

Понци се прихватио мукозрног праћења уличних продаваца, који су испод руке продавали „дивљи шанел“. Траг снабдевања је из Париза водио у Трст, затим у Рим и на крају у Напуљ, где се налазила тајна дестилерија. На основу Понцијеве пријаве полицији је остало само да организује рацију и похапси двадесетак људи непосредно укључених у овај посао.

Човек који је желео да директору америчке фабрике зубне пасте „Колгејт“ прода пословну тајну није имао среће. Нудио је формулу зубне пасте коју је у својим рекламама бучно најављивала конкурентска фирма. Директор је изгледао одушевљен и понудио 20.000 долара за те податке. Размена новца и докумената договорена је у мушком WC-у аеродрома „Кенеди“ у Њујорку.

„Колгејтов“ човек и шпијун ушли су у суседне кабине и свукли панталоне. Разменили су их испод преграде: у једним се налазио новац а у другима формула. Међутим, ово је било само замка за шпијуна у новим панталонама. Ухапшен је чим је пустио воду.

Касније су се чуле гласине да је формула, коју је понудио, била формула управо зубне пасте „Колгејт“ коју је ова фирма тајно и скупо продала конкуренцији под условом да не употребљава њен заштитни знак.

ПРИСТУПАЧАН И АМАТЕРИМА

У приватној шпијунажи поред славних агената, постоји и један славни фотоапарат. Иако данас постоје и тако минијатурне камере да могу да се уграде у ручни сат или дугме од капута, немачки фотоапарат „минокс“ остао је и даље у најширој употреби. Мада није сасвим минијатуран — његове димензије су 5 x 2 x 1 см — још су идеалне да се неопажено прошверцују у малом џепу панталона.

Са висине од 15 см, па навише, овај апарат даје изванредно оштре фотографије, тако да су читљиви и најситнији детаљи са неког документа. Са једним филмом може да се начини 36 снимака и то и при светлости цепне лампе. Поред овога за „минокс“ су смишљени још и многобројни додаци који га чине још „практичнијим“. Лако се причвршћује за било који двоглед или дурбин који ће послужити као телеобјектив. Највећа „предност“ овог апарата је свакако у томе што се, иако идеалан за шпијунажу, налази у јавној продаји, приступачан и шпијунима-аматерима.

А. М.

ЧЕТВРТА СТАРОСТ

ПИЛУЛЕ ЖИВОТА

Геронтологи, стручњаци за продужење животног доба људи, најављују да ће од 1980. године почети коришћење пилула против старости које ће сваки човек узимати једанпут дневно. Они чак предвиђају да ће до краја овог века пилуле живота моћи да се набаве у свакој самопослужујућој апотеци јер ће спадају у артикле широке потрошње.

У блиској будућности, после педесет година живота, сваки човек ће моћи да се подвргне специјалном лекарском прегледу, да би на тај начин свео свој биолошки биланс: утврдио степен оштећења организма, ступањ закрчења крвних судова — артерија, вена и капилара, промене на унутрашњим органима, као и свим чулима... После тога, тврде ови савремени пророци, према упутствима лекара узимаће одговарајућу дозу пилула против старења, баш као што узимају воду или храну.

ХАЈДЕ ДА СЕ СМРЗНЕМО!

— На основу досадашњих истраживања пилуле живота моћи ће знатно да продуже трајање људског организма. Предвиђамо да ће тај проценат износити и 20 одсто, односно да ће просечни век људи бити дужи за једну петину — верује Алексис Комфора, познати енглески геронтолог.

Ово је, такође, мишљење и 4000 геронтолога који постоје у свету, а резултат својих истраживања саопштавају једни другима, најчешће на скуповима који се одржавају једном у четири године.

Извештавајући о томе, совјетски професор Чеботарев, председник међународног удружења геронтолога, недавно је рекао:

— Лекари не смеју више да гледају на старење као на неки процес који не може да се спречи, или, барем, на који не може да се утиче. Постоји најмање десет начина да се он сузбије. Снижавање телесне температуре је само један од њих.

И амерички футуролог Стрелер сматра да би човек живео знатно дуже ако би снизио своју теле-

сну температуру: тада би био у добитку за нових 25 година живота.

МЛАДИ СТАРЦИ

После свега, једна ствар је извесна: решење проблема старења треба тражити на основном нивоу живота, односно на нивоу ћелија. Тај посао није нимало једноставан, напротив, захтева изузетно познавање прецизних механизма и процеса који се дешавају у цитоплазми и нуклеусу, као и о начину њиховог међусобног функционисања.

Ипак, неки научници су и забринути. Јер производња пилула против старења захтева и неку врсту социолошке револуције. Уколико би се на тако драстичан начин изненада продужио век човека, људи би требало да се навикну да идеју о постојању — четврте старости, животног доба које ће грајати од седамдесет пете до стоте године живота. У том периоду старци би били још активни, значи смањено би се и број пензионера, што би захтевало и измену одређених закона...

Б. Ј.

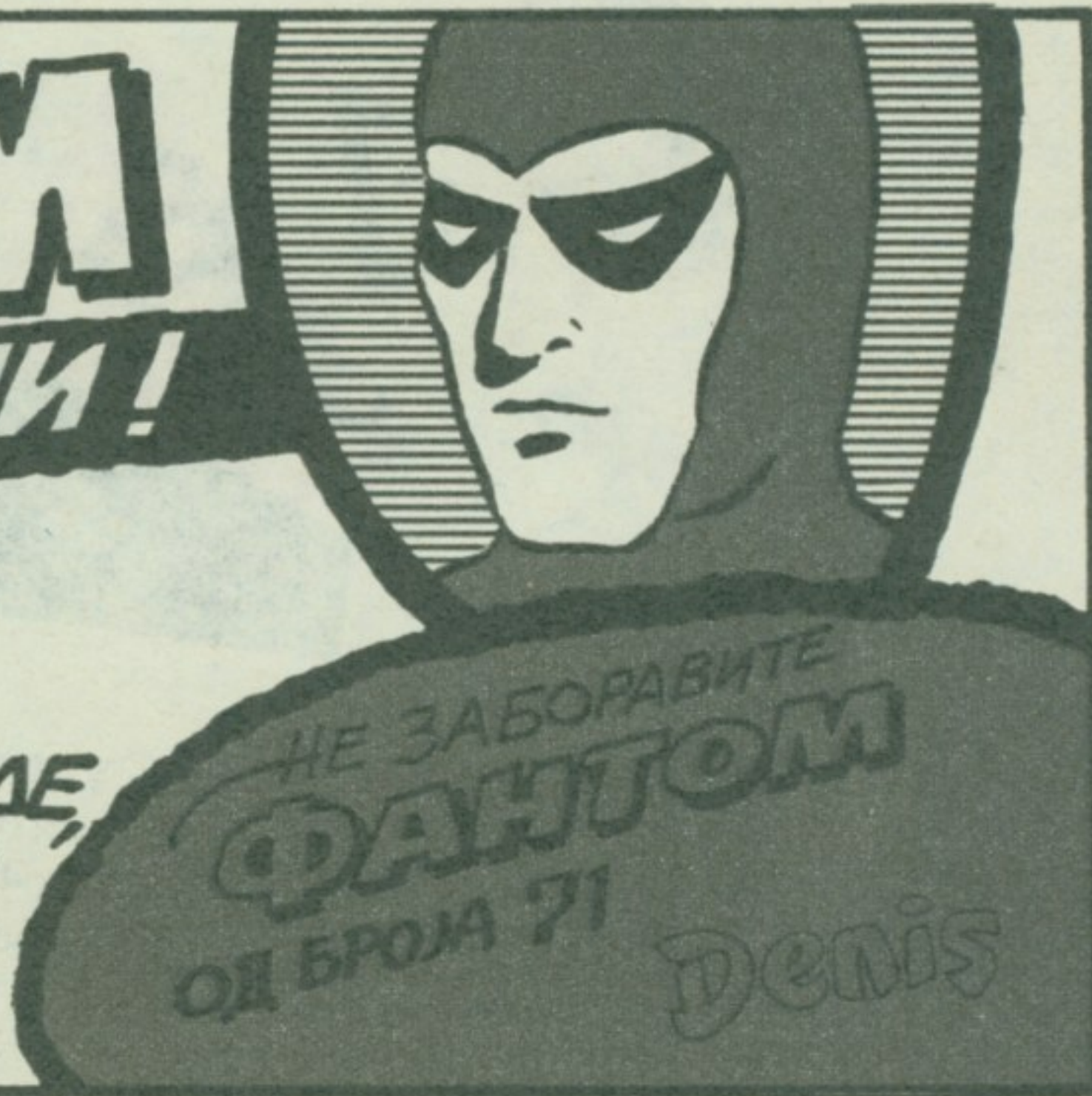

ФАНТОМ

ПО НОВО У АКЦИЈИ!

Denis

ЋЕ РЕДОВНО, СВАКЕ СРЕДЕ,
ОД БРОЈА 71 ДОНОСИТИ
ВАШ ОМИЉЕНИ СТРИП

КО ЈЕ ФАВОРИТ?

— Фаворит
је спортиста или
екипа
која има највише
изгледа за победу.

ШТА ЈЕ

Favorit?

Favorit је име за богат и шаролик избор жвакаћих гума пријатног укуса,
у омотима с разноврсним занимљивим слицицама.

Између више врста и облика жвакаћих гума *Favorit* одаберите свог фаворита.
Favorit — НЕРЕЖИШТА

НОВО **СПЕКТАР**
жвакаћа гума
са укусом свежег воћа

У свакој кутији СПЕКТАРА наћићете
и 4 различите флуоросцентне самолепљиве налепнице.
Укупно 400 различитих налепница с мотивима:
абецеда, домино, бројеви, зодијак...

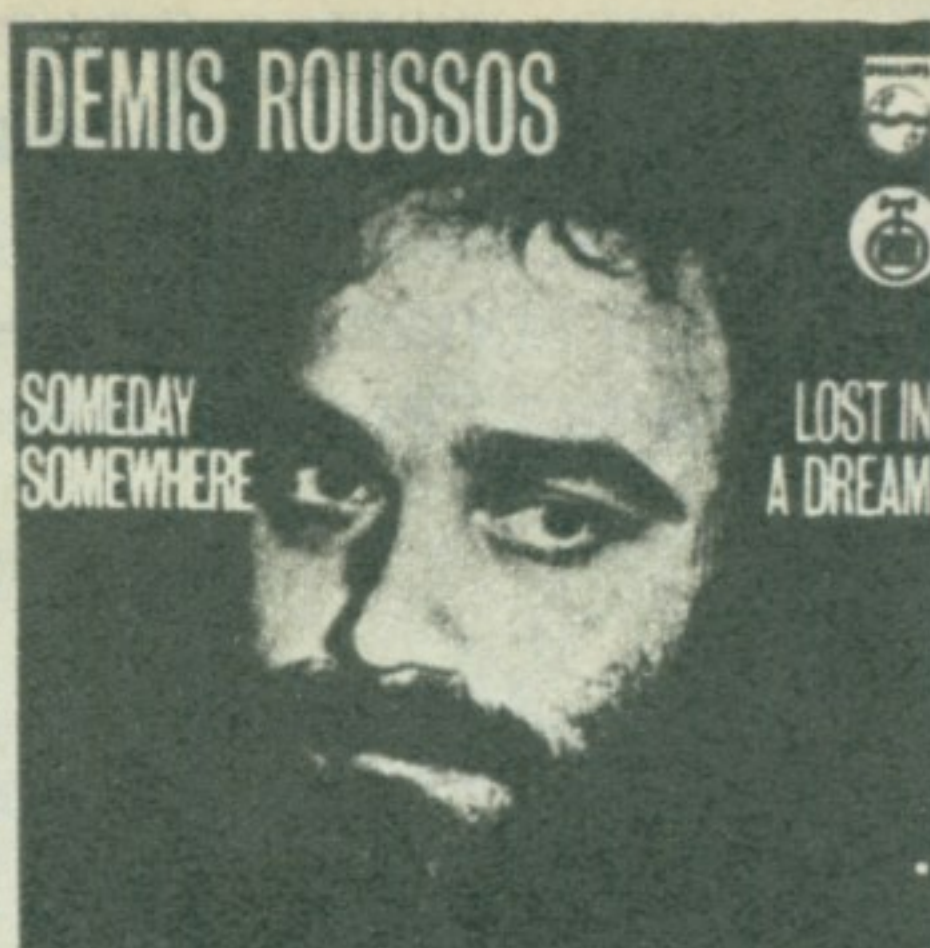
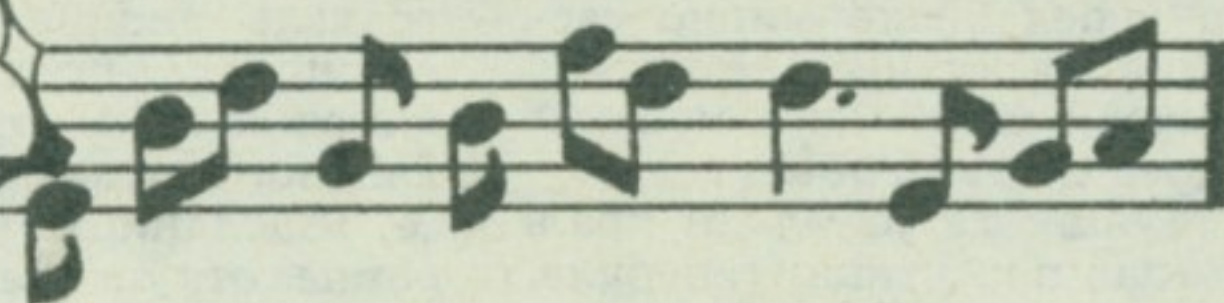

Не желећи да заостаје за збивањима у свету модерне музике, Политикин забавник пружа својим читаоцима нову прилику да у свој дом унесу грамофонске плоче са хитовима најпопуларнијих и најпризнатијих певача и ансамбла. Пол Морија, Кејт Емерсон, Ив Монтан, Луј Армстронг, Чик Кореја, Ерик Клептон, Џејмс Браун, АББА, Битлси, Демис Русос, Бродер Бенд, Миреј Матије... представљају се не само својим већ класичним композицијама већ и оним које су тек почеле да се окрећу на радио-програмама. Ово је могућност да по врло популарним ценама обогатите своју дискотеку плочама савремене поп, блуз и рок музике. Цена плоча на једној тројковце наруџбеницу, међутим, не сме бити мања од 100 динара јер тројковце наруџите наковане и поштарине не сносити ви. Потребно је само да попуните наруџбеницу и пошаљете је на нашу адресу и плоче ће вам стићи кући.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕ- СЕ. ПОУЗЕЋЕМ!

ИЗГУБЉЕН У СНОВИМА

53731 THE OSMONDS — One way ticket to anywhere

53697 POP-TOPS — Happy, hippy, youppy song

53754 ANDY AND DAVID WILLIAMS — What's your name

53751 DRUPI — Vado, mia

53687 DONNY OSMOND — The Twelfth Of Never

53715 BARRY BLUE — Dancin

53724 SLADE — My friend Stan

53727 DAVID CASSIDY — Daydreamer

53682 FOCUS — Hocus pocus

53691 SHOCKING BLUE — Oh lord

53705 THE NEW SEEKERS — Goodbye is just another word

53744 PETER ALEXANDER — Unser taegliches Brot ist die Liebe

53714 STATUS QUO — Caroline

53733 THE NEW SEEKERS — You wont find another

53784 THE DRIFEERS — Kissin the Back Row of Movies

53686 DAVID CASSIDY — I'm a clown

53680 SLADE — Com On Feel The Noize

53679 BEE GEES — Alive

53746 MICHEL DELPCH — Les divorces

53768 DAVID CASSIDY If I didn't

53684 MILVA — Da tropo tempo

53681 THE NEW SEEKERS — The pinaball wizard

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
11001 БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 29

НАРУЏБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво наруџујем плоче под бројевима: _____

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем).

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број и место)

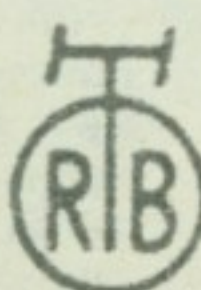
(Улица и број)

(Датум)

(Потпис, број и место
изд. личне карте)

У случају спора признајем надлежност Првог општинског суда у Београду.

Наруџбеницу читко попунити, налепити је на дописницу и послати на горњу адресу.

ВЕЛИКИ ОСВАЈАЧИ

— СМилуј нам се — ЗАВАПИЛЕ СУ ПЛЕМКИЊЕ ЧИЈИ СУ МУЖЕВИ ПОГИНУЛИ БРАНЕЋИ ЈЕРУСАЛИМ. САЛАДИНОВЕ ОЧИ НАПУНИЛЕ СУ СЕ СУЗАМА ДОК ИХ ЈЕ ОСЛОБАЂАО.

СУРОВ

На челу победничке сиријске армије Саладин је 1169. године ушао у Египат и то је био тек почетак његових освајања. Године 1171, пошто је свргао фатимидског калифа, и прогласио се сувереном Египта са титулом краља зависног од багдадског калифа. Клећећи на свиленом јастучету усред бивше палате египатских краљева, амбициозни, сада везир, војсковођа свечано се заклео да ће његова војска овладати просторима Средњег истока и Европе.

— Када ми је Бог поклати велику египатску земљу — рекао је — сигуран сам да ми је наменио и Палестину. Моја војска ослободиће ову земљу Алаха и њено свето место Јерусалим од хришћанских освајача.

Тако је почео да организује своју армију за нови поход. Био је не само храбар већ и изузетно домаћин: љубави војсковођа — наредио је да се саграде бродови које је у деловима камилама пренео преко пустиње до Црвеног мора. Ту су бродови састављени и Саладинова флота започела је један од првих похода „светог рата“ — пустошећи градове у Акабском заливу.

Обуздај своје амбиције и буди обзирив — упозорио га је отац. — Запамти да си још само поручник сиријског краља и да он постаје љубоморан на твоју моћ и популарност.

Када је 1174. године љубоморни султан умро, Саладин је знао да више ништа не може да га угрози:

— Тако је било суђено — рекао је. — Моја се власт сада простира од Багдада до Картагине.

Са својим братом повео је казнену експедицију у јужну Арабију и заузео градове Аден, Сану и Забид, освојио је и Јеменску територију и осигурао прилаз Црвеном мору. У мају 1174. прогласио се независним.

Желео је да стекне пријатељство новог сиријског владара, али ће га у томе спречити свита љубоморних генерала која је окруживала изузетно младог и за одговоран положај у коме се изненада нашао, сасвим неспремног младића. Сплетке којима су га окружили успеле су да га заплаше и он је на крају поверавао у Саладинову свирепост и немилосрдност.

ВАПАЈ МЛАДОГ КРАЉА

Истина је, по тврђењу неких историчара, била сасвим другачија. Непобедиви војсковођа био је изузетно благ и добродушан човек

који се грозио крвопролића. Није допуштао да му слуге туку, а често се дешавало да усред битке мирно саслуша мајку чије се дете у метежу изгубило и пошаље одред да га пронађу.

Чувши да је млади краљ потпао под утицај генерала, кренуо је ка Алепу, и наставши се пред капијом дворца, затражио да с њим разговара.

— У име Алаха, сачувајте ме овог чудовишта — завапио је избезумљен млади краљ.

Престрављени грађани Алепа одбише да отворе градске капије и тако започети грађански рат у коме је Саладин на крају однео победу. Краљева мала сестра доћи ће у Саладинов шатор да га моли за милост.

— Ја ни теби ни твоје брату не желим зло — рекао је нежно.

Ускоро је повукао своје трупе, а краљеву сестру, претрпану поклонима и благом, послао брату.

А онда се одиграло нешто што је поново разбуктало крсташки рат. Један хришћанин, Рециналд од Шатијона, пресрео је караван у којем се налазила и Саладинова сестра.

— Нека их Мухамед сада спасе — бесно је процедио, спремајући се да започне немилосрдни покољ.

Када је Саладин сазнао за ово, заклео се да ће убити Рециналда и код Хитина, у близини Назарета, између 3. и 4. јуна 1187. године одиграла се велика битка у којој су његови Сарацени победили крсташе којима је после једне страшне ноћи у пустињи понестало воде. Измрцварени жеђу, погуцалих усана и поцрнелих језика, били су потпуно неспособни да пружи било какав отпор.

ОТКУПИ ЗА БОГАТЕ

Рециналд и његов брат, франачки краљ, заробљени су и доведени пред Саладина:

— Осветићу ти се за увреду коју си нанео Мухамеду — рекао је пре него што је посекао Рециналда.

Франачком краљу, који је дрхтећи за свој живот стајао пред њим, рекао је:

— Није обичај краљева да убијају краљеве — и пустио га да оде.

После победе код Хитина, читава Палестина била је препуштена милости и немилости Сарацена. Саладин је сада могао да оствари свој давнашњи сан — да освоји Јерусалим.

Градом у који ће ући 2. октобра, завладала је паника; жене су својим кћерима

секле косу, а свештеници, избезумљени од страха, цепали са себе одеа. Када су градске зидине почеле да попуштају пред налетима његових војника, око Саладиновог шатора окупили су се изасланици нудећи огромне откупе за богаташе. Саладин је ослободио велики број људи, а међу њима и много сиротиње која није имала шта да му понуди у замену за своју слободу.

А онда је тужна поворка племкиња, удовица погинулих витезова, дошла да од њега затражи милост.

— Племенити господару — молиле су клечећи — чули смо да си непобедив у рату, али благ у миру. Смилуј нам се.

Очију пуних суза, Саладин их је замолио да устану.

— Слободне сте — рекао је. — Ваши су мужеви јуначки погинули.

Тако је и овога пута „немилосрдни незнабожац“ показао више самилости него што су је хришћани имали према његовим људима.

Вест о паду Јерусалима ужаснула је Европу, и енглески краљ Ричард Лављег Срца, креће да ослободи „свети град“.

Његове су снаге 1191. године нападе Акру и после жестоких борби у којима је и сам учествовао, крсташе су поново заузели град. Али, Јерусалим се и даље налазио у рукама Сарацена, а Ричард се, пре него што је могао да га ослободи, разболео од грознице.

— То је најхрабрији ратник кога сам икада срео — рекао је Саладин. — Ако ми је суђено да погинем у рату, надам се да ћу погинути од његовог мача.

Када је чуо да Ричарда мучи жеђ, послао му је свеже воде. Енглески краљ био је исувише болестан да би наставио поход и тако је потписан мир по коме је ходочасницима дозвољен приступ у Јерусалим, а Јафа прешла у руке хришћана.

Спремајући се да отплови у Енглеску, Ричард је свом противнику послао последњу поруку:

— За три године вратићу се да освојим Јерусалим.

— Чекаћу вас спреман да га браним својим животом — одговорио је Саладин.

Али ова два велика ратника никада се више неће срести. Фебруара 1193. године у педесет и петој години живота, Саладин је и сам добио грозницу од које умире испунивши све оно што је двадесет пет година раније наумио.

М. И.

У РАТУ • БЛАГ У МИРУ

После битке код Хитина 1187. године читава Палестина била је препуштена милости и немилости Саладина и његових Сарацена. Ускоро су опколили Јерусалим и започели опсаду »светог града« ... Сарацени су ретно нападали фронтално. Њихов начин борбе, окруживање непријатеља, умногоме је подсећао на ратовање америчких Индијанаца.

ХИТ-СТРАНА

БОРИС БИЗЕТИЋ

Ових дана појавила се у продаји тридесета плоча афирмисаног београдског кантаутора БОРИСА БИЗЕТИЋА под називом „Мама, нисам више мали“. После композиције „Џемс Дин“, која је постигла запажен успех, Борис Бизетић, изузетно плодан композитор, наставља да компоује савремене шлагере и најављује читаву серију плоча у којима ће се певати о обичним стварима. Поред вокалне групе Бориса Бизетића, у раду на његовој последњој плочи

учествовали су и чланови групе ЗЛАТНО ДОБА и један од најбољих тон-мајстора у земљи Аца Радојчић. Непосредно после промоције нове плоче разговарали смо са Борисом: „По повратку из Југословенске народне армије снимио сам плочу „Џемс Дин“ за своју нову дискографску кућу БЕОГРАД ДИСК. После изврсног пријема плоче код слушаалаца, увидео сам да нашем тржишту недостаје баш такав тип савременог шлагера. Због тога сам одлучио да својих неколико наредних плоча подредим таквим актуелним темама. „Мама, нисам више мали“ није моја аутобиографска плоча како неки кажу. Осврните се око себе и можда ћете баш у вашем комшији препознати јунака моје песме, а ако будете искрени можда ћете се сетити да сте се и ви некада нашли у сличној ситуацији.“

Борис Бизетић је свакако један од најплоднијих и најобдаренијих домаћих композитора коме су многи оспоравали квалитете, али он је својим упорним радом демантовао невернике стичући све више обожаваалаца. Рођен је 28. новембра 1950. године у Београду. Од 16. године другује са гитаром, а годину дана касније почео је да свира и клавир. Завршио је музичку школу и већ са двадесет година компоује за наше најпознатије интерпретаторе забавне, а касније и народне музике. Први велики успех доживео је на свој двадесети рођендан када је Мики Јевремовић снимио његову композицију „Ако једном видиш Марију“. Плоча је продата у преко 60.000 примерака што је младом композитору дало још више подстрека да настави са радом и створи многе југословенске хитове.

Контакт адреса: Борис Бизетић, Влајковићева 32, 11000 Београд

РАТКО ОСТОЈИЋ

РАТКО ОСТОЈИЋ, интерпретатор забавних мелодија из Панчева, својим изгледом и пријатним гласом напречац је освојио симпатије како млађе тако и старије публике. Недавно је снимио сингл плочу са оркестром Мише Блама и још једном оправдао све оне похвале које су му многи упућивали. Разговарали смо с Ратком о томе какав је музички живот у Панчеву у овим летњим месецима: „Панчево је увек пратило сва музичка збивања у нашој земљи. Ево, на пример, Дом омладине редовно одржава гитаријаде, а у два градска аматерска културно-уметничка друштва окупио се велики број музичара и вокалних солиста који редовно дају концерте. Ту сам и ја који се, после напорних турнеја, враћам свом граду и певам својим суграђанима“.

Контакт адреса: Ратко Остојић, Лаза Толстоја Д-4, 26000 Панчево.

ПЕСМА за ОВУ НЕДЕЉУ

МАМА, НИСАМ ВИШЕ МАЛИ

Музика и текст: Борис Бизетић

Изводи: Борис Бизетић

Имам шарма сви се слажу,
баш си главни често кажу.
А ти би на џуџу да ме храниш
да се женим стално браниш.
Мама, мама, нисам више мали
мама, мама, цео свет ме хвали.
Теку дани и године лете
зар не схватам нисам више дете.
Мама, мама, нисам више мали
мама, мама, цео свет ме хвали.
Сви се диве како свирам
виолину магистрирам
могу посао да бирам
а с тобом се ту нервирам.
Мама, мама, нисам више мали
мама, мама, цео свет ме хвали.
Прође време дејих чари
још тротинет чувам стари.
Доста ми је таквих ствари
схвати да ме твој став квари.
Мама, мама, нисам више мали
мама, мама, цео свет ме хвали.

ПОП- ВЕСТ

Група СМАК почетком септембра креће на свејугословенску турнеју са циљем да уживо промовише свој албум „Црна дама“. Заказано је укупно 36 концерата; први је 8. септембра у београдској хали „Пионир“.

ПЕЈЦ ТРИ

(PAGE THREE —) (СТРАНА ТРИ)

Велики успех женског вокалног трија СИЛВЕР КОНВЕНШН довео је до тога да су у последње време готово у сваком већем месту основани слични састави. Према неким оценама највише изгледа да успеју имају чланице састава ПЕЈЦ ТРИ. Све три су Енглескиње и недавно су за компанију Ворнер бродерс снимиле своју прву сингл-плочу која носи назив: „Hold on to Love“.

Чишњаци јављају...

ВЕСТИ ИЗ

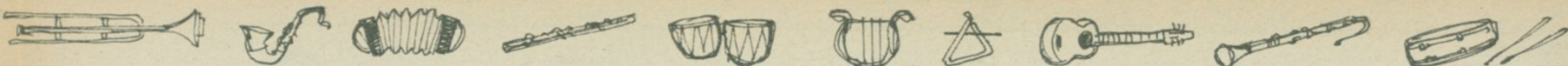
НОВОГ БЕОГРАДА

Судећи по вестима из Лондона, 1977. година протећи ће у знаку панк-рока. Изгледа да ни ми не заостајемо за метрополом поп-музике. Пре шест месеци у Београду је основана прва панк-рок група КОШМАР.

Групу сачињавају ученици: Срђан Петровић — соло-гитара и вокал, Никола Антић — ритам-гитара, Љубомир Филиповић — бас и Владимир Лешњић — бубњеви.

КОШМАР управо ради на припремању своје прве сингл-плоче. Павловић Милош
Џона Кенедија 6/7
Нови Београд
(хonorар 100 дин.)

ЕМЕРСОН, ЛЕЈК И ПАЛМЕР (EMERSON, LAKE AND PALMER)

У данашњој фото-причи представљамо вам трећег члана трија ЕМЕРСОН, ЛЕЈК и ПАЛМЕР и једног од најбољих оргуљаша света КЕЈТА ЕМЕРСОНА.

Данас вођа и композитор једног од најславнијих састава, Кејт Емерсон је каријеру започео у групи НАЈС (NICE). Рођен је 2. новембра 1944. године у Јоркширу.

„Луд“ је и за моторима и има их неколико.

Последњих месеци Кејт је време углавном проводио на једном аеродрому како би се усавршио и добио професионалну летачку дозволу. Добијање дозволе прославио је с најближим пријатељима: провозао их у закупљеном малом млазном авиону.

На сцени изванредни шовмен са најскупљом опремом на свету, Кејт се често забавља — пикадом.

* * *

Читав један део његове куће, која потиче још из 15. века, заузима просторија у којој са Грегом и Карлом снима нове материјале.

СТИВ ХАРЛЕЈ (STEVE HARLEY)

Више нема никаквих изгледа да се поново, бар на једном концерту, публици заједно представе СТИВ ХАРЛЕЈ и КОКНИ РЕБЕЛ (Cockney Rebel), група са којом је и почео. Сва нагађања око поновног заједничког рада недавно су пала у воду када је Харлеј изјавио да му је сасвим добро и без групе. Том приликом Стив Харлеј је још додао: „Сматрам да сам доказао да могу и сам да продајем плоче. Веома сам срећан што не морам да водим рачуна и о другима, а за снимање својих солистичких плоча узимаћу и убудуће искључиво студијске музичаре. Доста је било рада у групи; сматрам да сам превазишао тај ниво. Имам намеру да снимим филм и напишем једну књигу.“

СМОЛ ФЕЈСИС (SMALL FACES)

„Владавина“ једне од најпопуларнијих енглеских група, састава СМОЛ ФЕЈСИС трајала је тачно три године. У том периоду њихове хит-нумере „Оловни војник“ („Tin Soldier“), „Лења недеља“ („Lazy Sunday“) нису силазиле са топ-листа. Поред ових, група је имала још девет веома популарних композиција које су продале и у више од тридесет милиона примерака. За својих 11 хитова СМОЛ ФЕЈСИС су добили 35 златних и 46 сребрних плоча. И када су сви очекивали да ће група угрозити до тада неприкосновене БИТЛСЕ и СТОУНСЕ, дошло је до несугласица и убрзо и до разлаза.

Стив Мериот је оформио групу ХАМБЛ ПАЈ (HUMBLE PIE) док су остали наставили да раде са Род Стјуартом под именом ФЕЈСИС (FACES). После десет година СМОЛ ФЕЈСИС су опет заједно, али вокално много јачи јер им је приступила и тамнопушта америчка певачица П. П. Арнолд. Сада су у групи басиста Рик Вилс, бубњар Кени Џоунс, гитариста и пијаниста Џен Мек Леген и солиста Боб Стив. Овога лета група ће наступати на неколико концерата по Америци и Енглеској да би почетком јесени у једном од лондонских студија снимила своју нову плочу која би требало да представља успешан повратак.

ТОП 3х

1. ДОМАЋА ЛИСТА

1. МАЛИНКОВИЈА — Оливер Драгојевић — ЈУГОТОН
2. НОЋАС ЋЕМО ЗЕМЉИ К'О МАТЕРИ РЕЋИ — Мишо Ковач — ЈУГОТОН
3. ПОЉУБИ МЕ С ОБЈЕ БАНДЕ — Тереза Кесовија — ЈУГОТОН
4. АДИО, ЉУБАВИ АДИО — Бисера Велетанлић — ПГП РТБ
5. МЈЕСЕЧЕ, ТИ СТАРИ ДРУЖЕ МОЈ — Мики Јевремовић — ЈУГОТОН
6. ЦРНА ДАМА — Смак — ПГП РТБ
7. НЕКА СВИЈЕТ БУДЕ ОРКЕСТАР — Резонанса — ПГП РТБ
8. ДОЋИ У ПЕТ ДО ПЕТ — Амбасадори — ДИСКОТОН
9. МАМА, НИСАМ ВИШЕ МАЛИ — Борис Бизетић — БЕОГРАД ДИСК
10. У ЈЕДНИМ ПЛАВИМ ОЧИМА — Indexi — ДИСКОТОН

2. СТРАНА ЛИСТА у домаћој продукцији

1. ROCK BOTTOM — Linsey de Paul and Mick Moran — ПГП РТБ
2. L'OISEAU ET L'ENFANT — Marie Myriam — ПГП РТБ
3. LOVE CLOUD — 5000 Volts — ПГП РТБ
4. MORE THAN A FEELING — Boston — SUZY
5. IF YOU NEED ME — Rolling Stones — ЈУГОТОН
6. ENSENAME A CANTAR — Micky — ПГП РТБ
7. TELEGRAM — Silver Convention — ПГП РТБ
8. I'LL MEET YOU AT MIDNIGHT — Smokie — ЈУГОТОН
9. PLAY THAT FUNKY MUSIC — Wild Cherry — SUZY
10. BOOGIE NIGHTS — Heatwave — ПГП РТБ

3. САД

1. I'M IN YOU — Peter Frampton
2. UNDERCOVER ANGEL — Alan O'Day
3. LOOKS LIKE WE MADE IT — Barry Manilow
4. I JUST WANT TO BE YOUR EVERYTHING — Andy Gibb
5. DA DO RON RON — Shaun Cassidy
6. JET AIRLINER — Steve Miller Band
7. MY HEART BELONGS TO ME — Barbra Streisand
8. WHATCHA GONNA DO? — Pablo Cruise
9. DO YOU WANNA MAKE LOVE — Peter McCann
10. YOUR LOVE HAS LIFTED ME (HIGHER AND HIGHER) — Rita Coolidge

ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

КУТАК

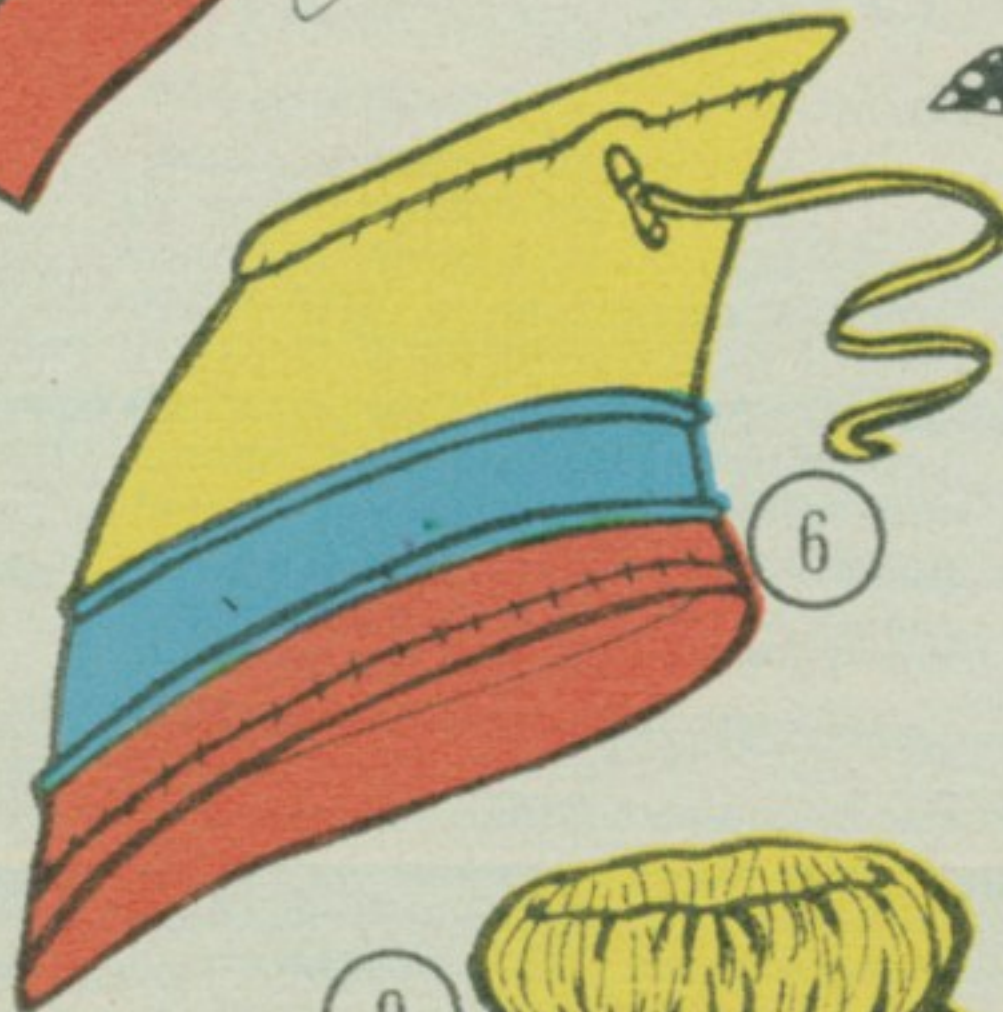
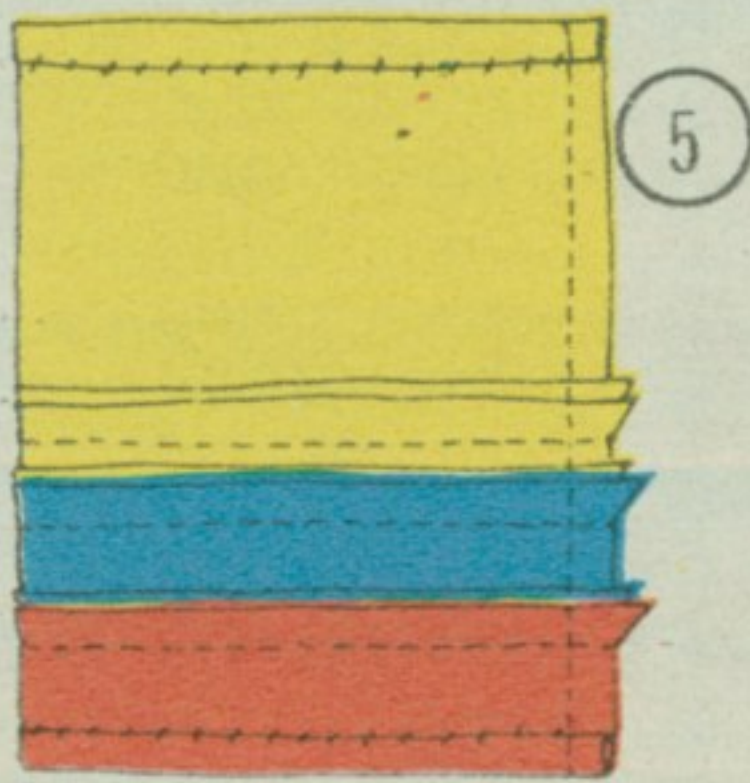
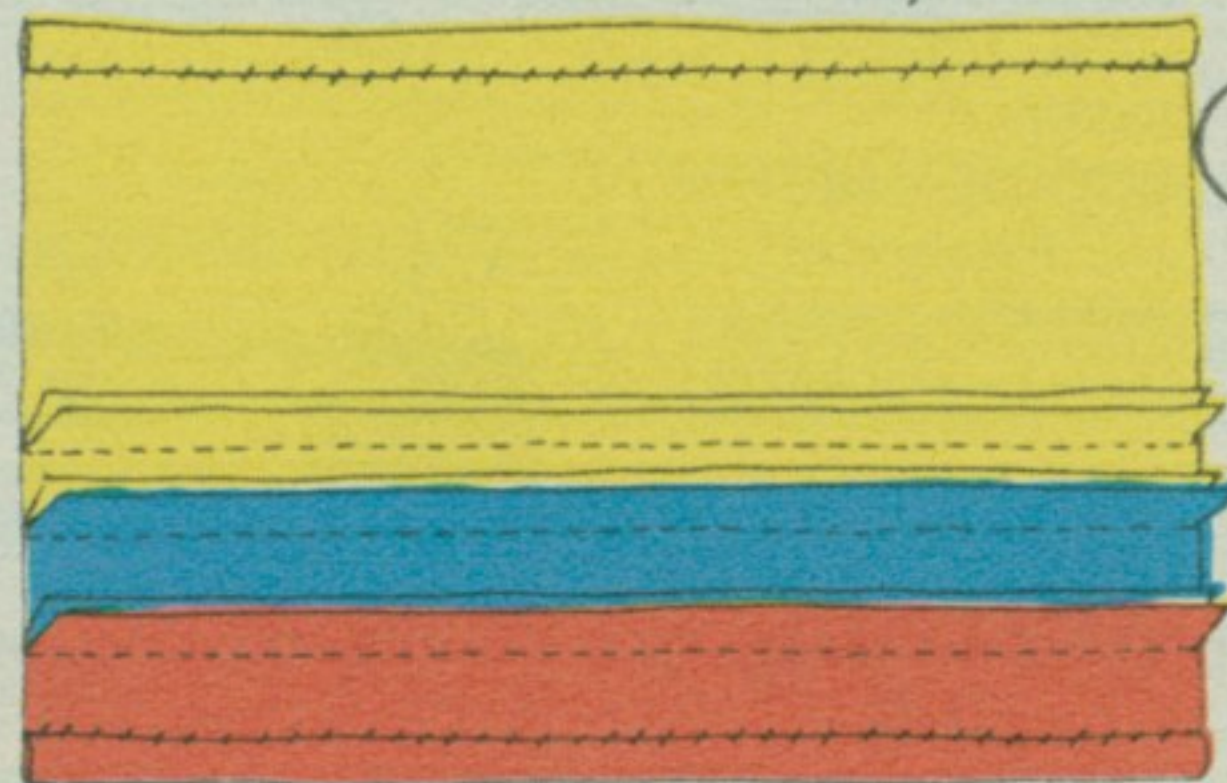
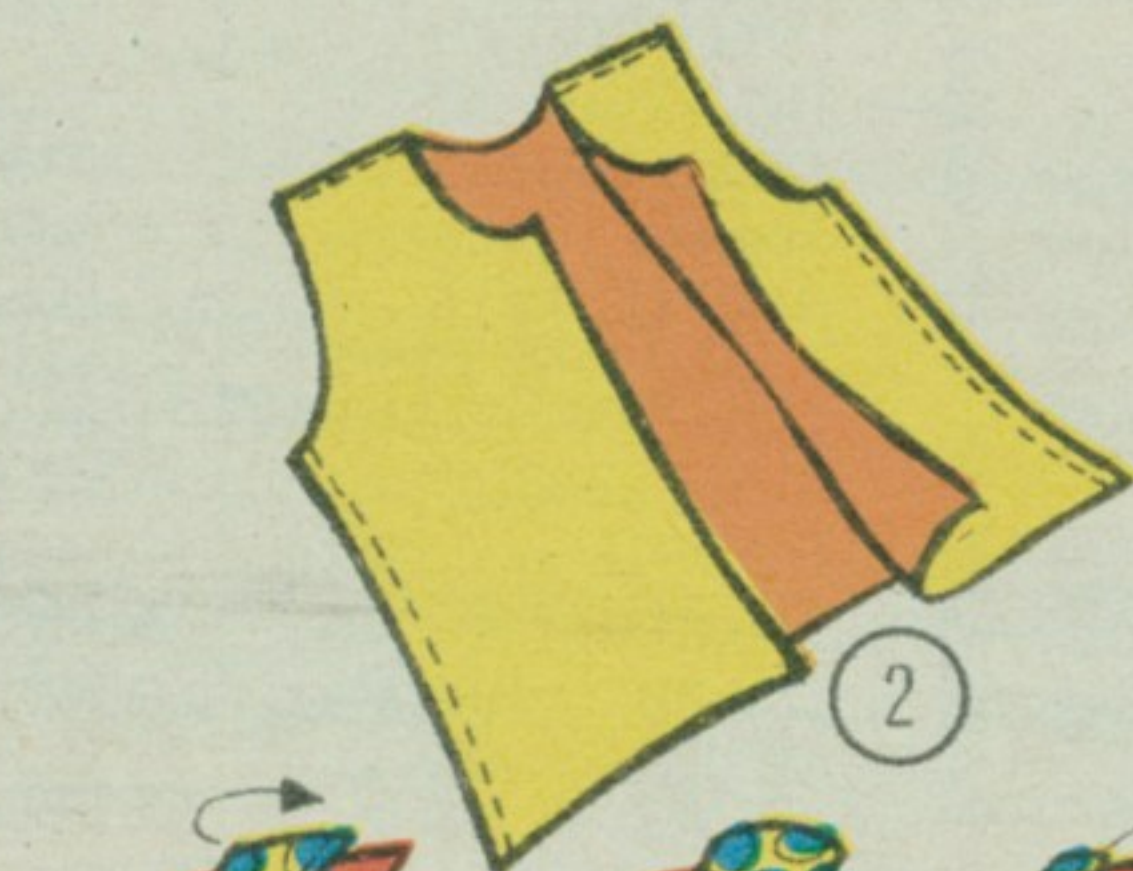
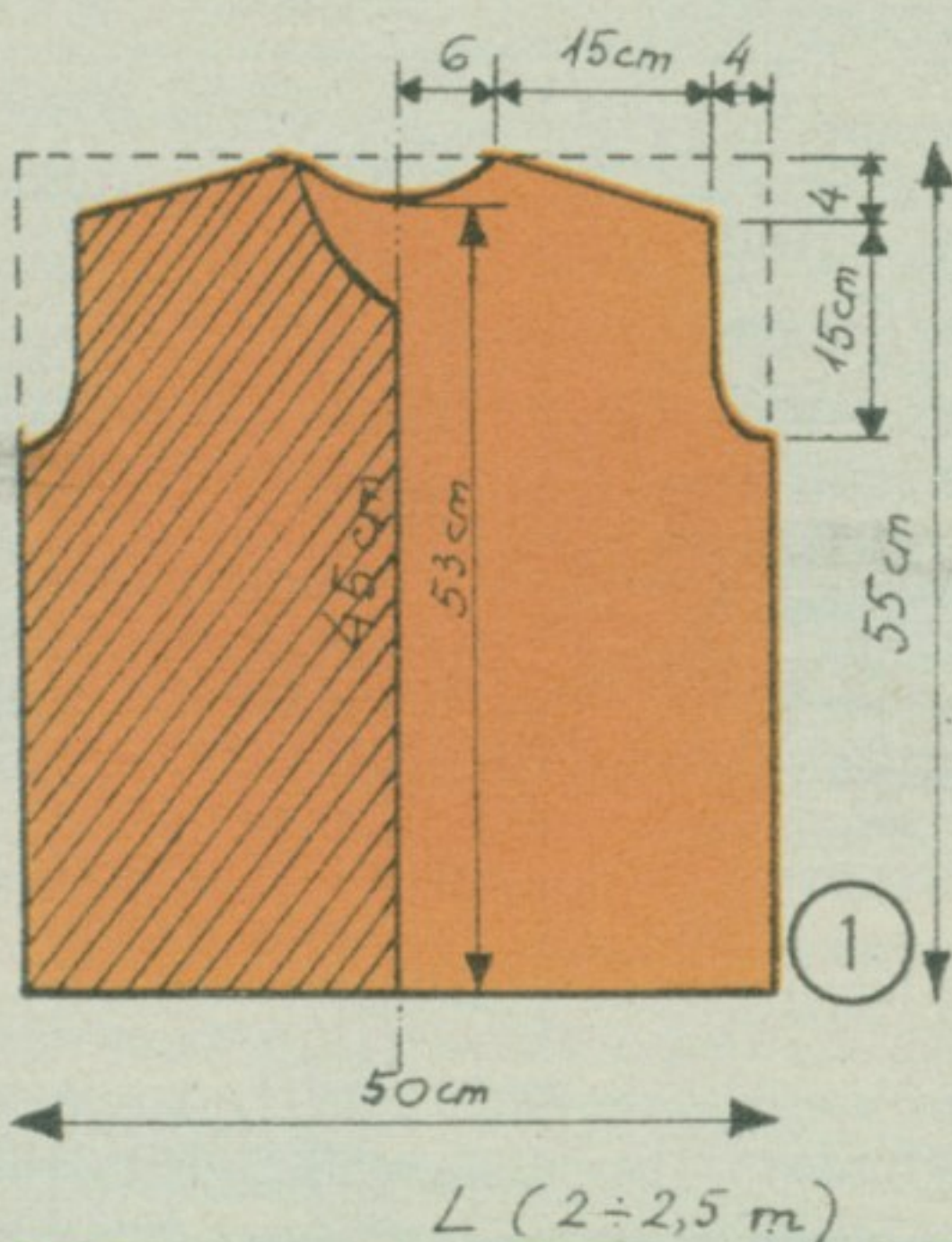
КОМПЛЕТ ОД КРПИЦА

Бити модерно обучен не значи увек да за своју гардеробу трошите и много новца. Уосталом, пример вам је и наш данашњи модел. Вероватно је вашој мами остало разних крпица од којих можете сашити овакав комплет за лето. Једино морате pazити да не мешате циц и штоф и да од једног истог материјала имате већи комад који треба да вам послужи као основа комплета.

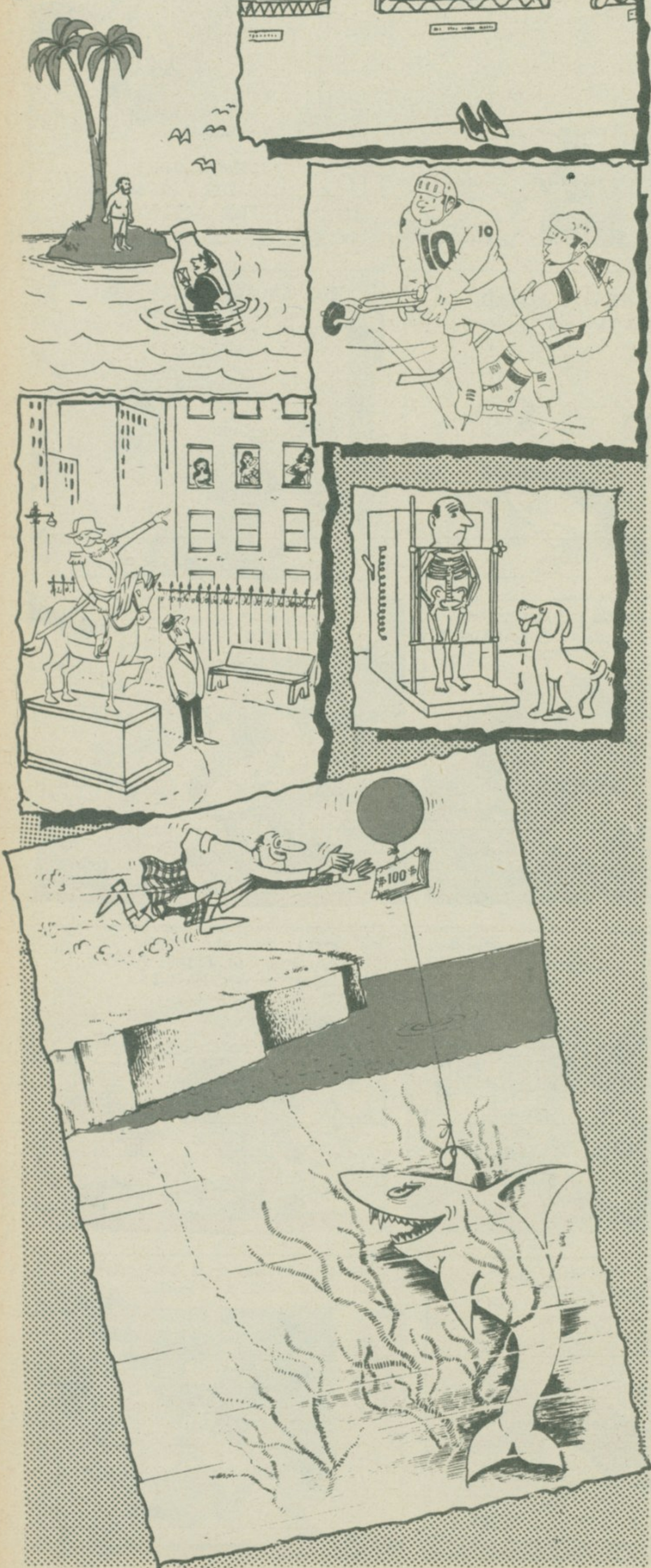
Шема прслук дата је на цртежу 1. Цео крој су леђа, а исцртани део представља половину предњег дела. Наш крој одговара особи високој 1,60 цм и нормалне тежине.

Прво искројте од папира прслук, делове прикачите чиодама и испробајте. На тај начин видећете где треба да проширите или сузите. Делове прслук саставите као на цртежу 2 — на местима означеним цртицама. Затим оивичите све ивице, око рукава, врата итд. неким другим шареним материјалом. Како се то ради показује цртеж 3. Прслук можете направити од једног материјала а можете и од различитог, као што се види на моделу у горњем десном углу. Ако прслук шијете из различитих делова најпре све делове спојте док не добијете два иста комада величине 50 x 55 см (црт. 1), па га тек онда кројте.

Крој сукње приказан на цртежу број 4 је веома једноставан. Ширина сукње треба да буде између 2 и 2,5 м (што је шири то је лепша). Дужину одредите према жељи. Уколико сукња буде дужа утолико пришијте више трака по доњем делу. Свака трака нека буде од другог материјала да би сукња била што шаренија и што веселија. Искројени део за сукњу пресавијте по ширини и проштепајте дуж цртица као што се види на цртежу број 5, а затим порубите и са доње и са горње стране. На крају увуците ластичу око струка. Како се ластичу увлачи у поруб око струка види се на цртежима 6, 7 и 8. Тако ћете добити сукњу набрану око струка (црт. 9). Кад сукњу обучете можете око струка везати сомотску траку (црт. 10).

УМОР
des pemi

Ljubljanska banka

**САОПШТЕЊЕ
РЕЗУЛТАТА**

**МЕЋУШКОЛСКОГ ТАКМИЧЕЊА
ЗА НАЈБОЉЕ ЛИТЕРАРНО
И ЛИКОВНО ДЕЛО**

Свима који су се одазвали конкурс, за сарадњу се најлепше захваљујемо. Дospelе радове оцењивала су два жирија. Жири за оцењивање ликовних дела радио је у саставу:

- академски сликар: Ладо Пенгов
 - ликовни педагог: Божидар Срдић
 - представник ЛБ: Марјана Бизиљ
- У жирију за оцењивање литерарних дела сарађивали су:
- омладински писац: Славко Прегл
 - педагог слависта: Змага Обште-тер
 - пердставник ЛБ: Иванка Гочев

**НАГРАЂЕНА
ЛИТЕРАРНА
ДЕЛА**

Основна школа Тонета Округарја, Загорје об Сави
Израдио: Грегор Уранић
Педагог: Нанде Разборшен

Основна школа Трбовље, одељан Алојза Хохрвута. Израдио: Миран Змрзан. Педагог: Вида Погачар

Основна школа Јован Јовановић Змај, Сивац
Израдила: Милица Јановић
Педагог: Олга Аћански

Основна школа Крмељ
Израдио: Роми Старић
Педагог: Цвета Валант

**НАГРАЂЕНА
ЛИКОВНА
ДЕЛА**

Због великог броја послатих дела, жири је одлучио да повећа број награда

Основна школа Ф. Прешерн, Крањ
Израдили ученици и ученице: Андреја Амброжич, Симона Авсец, Матјан Форшен, Марта Јенстрле, Изток Ержен, Жива Колар, Ирена Комовц, Роксанда Костић, Санди Ромих и Иво Плеич, Дијана Сирц, Барбара Унн, Дарја Верчич
Педагог: Душан Премрл

Основна школа: 15. СНОУБ Бело-крањска Метлина
Израдили ученици и ученице: Лидија Гонец, Клавдија Планинц, Тончен Прус, Иренца Штефанчич, Тончен Штурм, Маја Вајс
Педагог: Младена Бранцељ

Ликовни кружок VIII осн. шк. Пула
Израдили: ученици и ученице ликовног кружона
Педагог: Миланна Коровљев

Основна школа Аница Чернеј, Ма-ноле. Израдили: Јанко Пахич, Радо Пинтер. Педагог: Бернардина Пај

Основна школа Радо Робит, Лимбуш
Основна школа Руше
Израдили: Даница Преворчич, Даниела Рој, Мирјана Шауперл, Мирјана Жнидарич.
Педагог: Мајда Грајфонер

За групно ликовно и литерарно де-ло: Основна школа Рогатец
Израдили: Дивина и Горан Прелов-шен Педагог: Јасна Преловшен

Свим награђеним школама, ученици-ма, ученицама и њиховим ментори-ма, искрено честитамо.

ЧУДОВИШТЕ

НАКВА ЗЕМЉА КОШМАРА! СВАШТА СЕ ОВДЕ ДОГАЂА. НЕКО УГАСИ СУНЦЕ И НОЋ ЈЕ. А ТАДА, ТАДА, ОХ, СЛУШАЈ!

Ноћ је лебдела над ниском равом пустаре. Других покрета није било. Последње птице су пре много година слетеле са тајновитог неба. Давно, две се стене скотрљаше као да су живе. Сада се само ноћ ширила у душама двојице људи нагнутих над усамљеном ватром у дивљини. Тмина им је лагано пулсирала у жилама, тихо откуцавала у слепоочницама и зглобовима.

Светлост им је играла на дивљим лицима и у наранџастим праменовима расипала се из очију. Ослушкивали су сопствени страх, хладни дах и трептање. Један од њих подстаче ватру мачем.

— Немој, идиоте! Откриће нас!
— Није важно — рече други. — Чудовиште нас, ионако, може нађушити миљама далеко. Хладно је. Волео бих да сам у замку.
— То је смрт, не сан, ми гонимо...
— Зашто, зашто? Чудовиште није никада закорачило у град.
— Тише, будало! Оно једе људе кад путују из нашег града у неки други.
— Нека једе, а ми хајдемо кући!
— Чекај, слушај!
Смрзавали су се.

Засега

Дуго су чекали. Чуло се само нервозно померање коже њихових коња, као да меке, црне, кадифасте даире звецкају о сребрне копче узенгија.

— Ах — јави се други човек. — Каква земља кошмара! Свашта се овде догађа. Неко угаси Сунце и ноћ је. А, тада, тада, ох, боже, слушај! То чудовиште, кажу, има пламене очи, а дах јој је бели гас. Види се како гори кроз тамне равнице. Избацује сумпор и тутњи, пали траву. Овде излуђене умиру у паници. Бес чудовишта је

такав да се зидови кула тресу и мрве у прашину. Њене су жртве у свитање расуте по бреговима. Колико је витезова, питам се, пошло на чудовиште, без успеха, исто као и ми?

— Доста тога!
— Више него доста! Овде у овој самоћи не знам ни која је година!
— Деветстота година од Рођења.

Оно долази...

— Не, не — шапутао је други човек затворених очију. — У спој пустари не постоји Време, постоји само Вечност. Осећам, ако се вра-

тим на пут, града неће бити. Све се изменило. Не питај ме како знам. Пустинја зна и рекла ми је. А ми овде седимо сами у земљи ватреног чудовишта, боже, спаси нас!

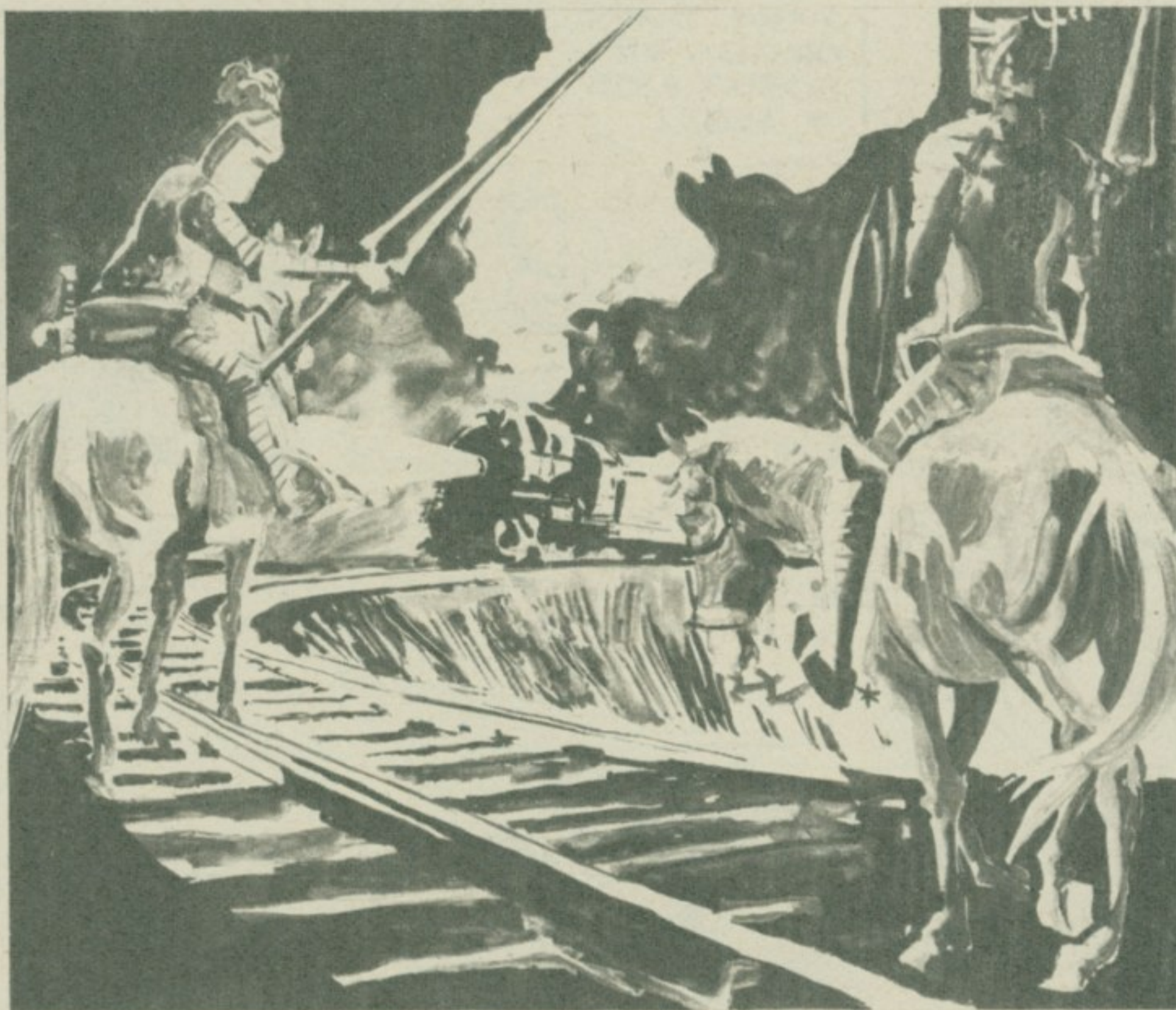
— Ако се плашиш, припаши опрему!

— Какве користи од тога? Не знамо одакле чудовиште долази, ни где живи. Нестаје у магли, не знамо куд иде. Вечно са оклопима на себи, умрећемо добро обучени!

Допола у сребрном оклопу, опет застаде и окрет главу.

Кроз тамну земљу, пуну мрака и празнине, из самог срца пустиње, дуну ветар носећи прашину и најављујући почетак. Црна сунца су горела у срцу овог непознатог ветра. Милиони листова су спаљени и отрешени са дрвећа иза хоризонта. Ветар се ширио пустињом, протезао као бели восак, мутио крв и ледио је у мозгу. Ковитлала се измаглица и тама. Ово место није било за човека, Време је престало да постоји. Људи су стајали у безличности празнине изненадне хладноће, у бури и белој прмљавини која је долазила иза огромне оборене губице од зеленог стакла које је севало. Удар влаге покваси бусење и оно увену у тишини. Два човека су узбуђено чекала у хладноћи.

— Тамо, — прошапута први човек. — Ох, тамо...

Миљама далеко чудовиште је јурило уз страшну рику и урлик.

Људи, у тишини, утврдише оклопе и попеше се на коње. Поноћну тишину кидао је све ближи урлик чудовишта. Његов жути блесак изненада севну над брегом. Увијало је мрачно тело. Ваљало се по брежуљку и заронило у долину.

— Брзо!

Ободоше коње према долини.

— Овуда је прошло!

Зграбише копља тврдом песницама, навукоше коњима на очи визире.

— Господе!

— Да, помози нам!

Борба

У трену, чудовиште обиђе брег. Његово ужасно ћилибарно око их погледа. Оклопи сагореше у црвеним искрама и одсјајима. Страшно ричући и мелући, одбацивало се напред.

— Благі боже!

Копље је ударило испод ока без капка, искривило се, и одбацило човека кроз ваздух. Чудовиште је ударило, оборило и ћушнуло га. У пролазу, црни удар рамена сможди о камен и другог коња и јахача. Чудовиште је вриштало окружено огњем. Ружичаста, жута, наранџаста ватра са великим, паперјастим, меканим праменовима дима.

— Јеси ли видео? — врисну глас. — Баш као што сам ти рекао.

— Витез у оклопу! До ђавола, Хари, згазили смо га!

— Хоћеш ли зауставити?

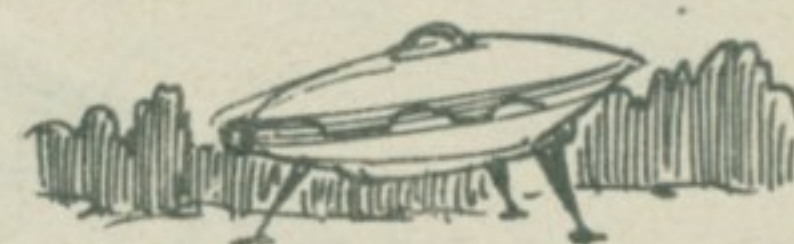
— Једанпут сам стао. Нисам ништа нашао. Не волим да се заустављам у овој пустињи.

— Али, ми смо ударили у нешто!

— Засвирај мало. Момак се неће ни померити.

Парни млаз, са стране, посече маглу.

— Стићи ћемо у Стокли на време. Треба ли још угља, Фреде?

Писак истисну росу са празног неба. Ноћни воз, бљујући ватру протутња јаругом, успе се и неста преко хладне земље, према северу, остављајући црни дим и пару да бледе у укоченом ваздуху. Прошао је и отишао заувек.

ово не треба да пропустите!

ФЛАШ ГОРДОН

НА ПЛАНЕТИ

МОНГО

ДРУГИ ДОСАД НЕОБЈАВЉЕН ДЕО НАЈПОЗНАТИЈЕГ, НАЈБОЉЕГ И НАЈДУЖЕГ СТРИПА О ФЛАШУ ГОРДОНУ

ФЛАШ ГОРДОН ПРОТИВ ЦАРА МИНГА

**ВЕЛИКА СЕРИЈА У 9 НАСТАВАКА!
ОД ПЕТКА, 23. СЕПТЕМБРА!**

ПОЛИТИКНИ
ЗАБАВНИК

ПОКЛОН

укрштене речи

1. физику (1962), 2. очување mira у свету (1961), 3. медицину (1905) и 4. књижевност (1938) из:

АУТОР ВЕ-МАК	ПТИЦА СЕЛИЦА	ИЗАБРА- НИ СУДИ- ЈА (ЛАТ.)	МЕСТО У БОСИ ВЛАД ЕДГАР	АРНЕРАК НЕДА	2	ГЛУМИЦА ГАРА- НЕР	ПОСУДА СА ПЕПЕ- ЛОМ ПО- КОЈНИКА
1							
ПОВРШИ- НА ЗЕМ- ЉИШТА (ЛАТ.)					ГРАД У ФРАНЦУСКУ	3	
ХЕМИЈ. ЗНАК АНТИ- МОНА			ФРАНЦ. ГЛУМИ- ЦА МОР- ГАН				
МИРНО, НЕЧУЈ- НО				ОЛИВЕР ХАРДИ			КРПА, ДРО- ЊАК
			ДРВЕНА ПОСУДА		ГРЧ. БОГ РАТА		ДРЖАВА У АЗИЈИ
ОРУЖА- НИ СУ- КОБ НА- РОДА	ПРВАК		САЖЕТ ПРЕСЛЕД	ГЛУМИЦА ЛИ			
	4			ПУСТИЊА У ИНДИЈИ			
ПРИКИ БЛИЗУ							
ДРВО, СТАБЛО (ЛАТ.)		ЧУДАН, ОСОБЕН					
		СТРАНО Ж. ИМЕ					
				КРСТО ШКАЛНА- ТА		РЕКА У СССР-У	
ДИВАН, КРА- САН			БОД				СВЕЧА- НА ИГРАН- КА
			ТРИМ- ТРОТО- ЛУОЛ				
СВЕЖИ ИЗДАНАК ЛИШКА				ОСНОВНА ЉУДСКА НАМИРНИЦА			
				100m ²			
ГЛАВНИ ГРАД ГРИКЕ					ЈЕДНО- ЦИФРЕН БРОЈ		
КУБАН- СКИ ДР- ЖАВНИК ФИДЕЛ						ГЛУМАЦ ПАКИНО	

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукoje Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-1915/25, Нуриџана Ђоџић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: 324-1915/23. Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дина, полугодишња 132,00 дина, годишња 264,00 дина. Претплата за иностранство: тромесечна 132,00 дина, полугодишња 264,00 дина, годишња 528,00 дина. Текући рачун за уплате из земље број 60801-601-822. Годишња претплата у иностраној валути: Долар 29.—, ДМ 68.—, Ффр. 143.—, СФрс. 73.—, Шкр. 125.—. Девизне уплате слати преко Београдске банке — Београд, на рачун број 60811-620-292-32000-000-0054, са обавезном назнаком за „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35II, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

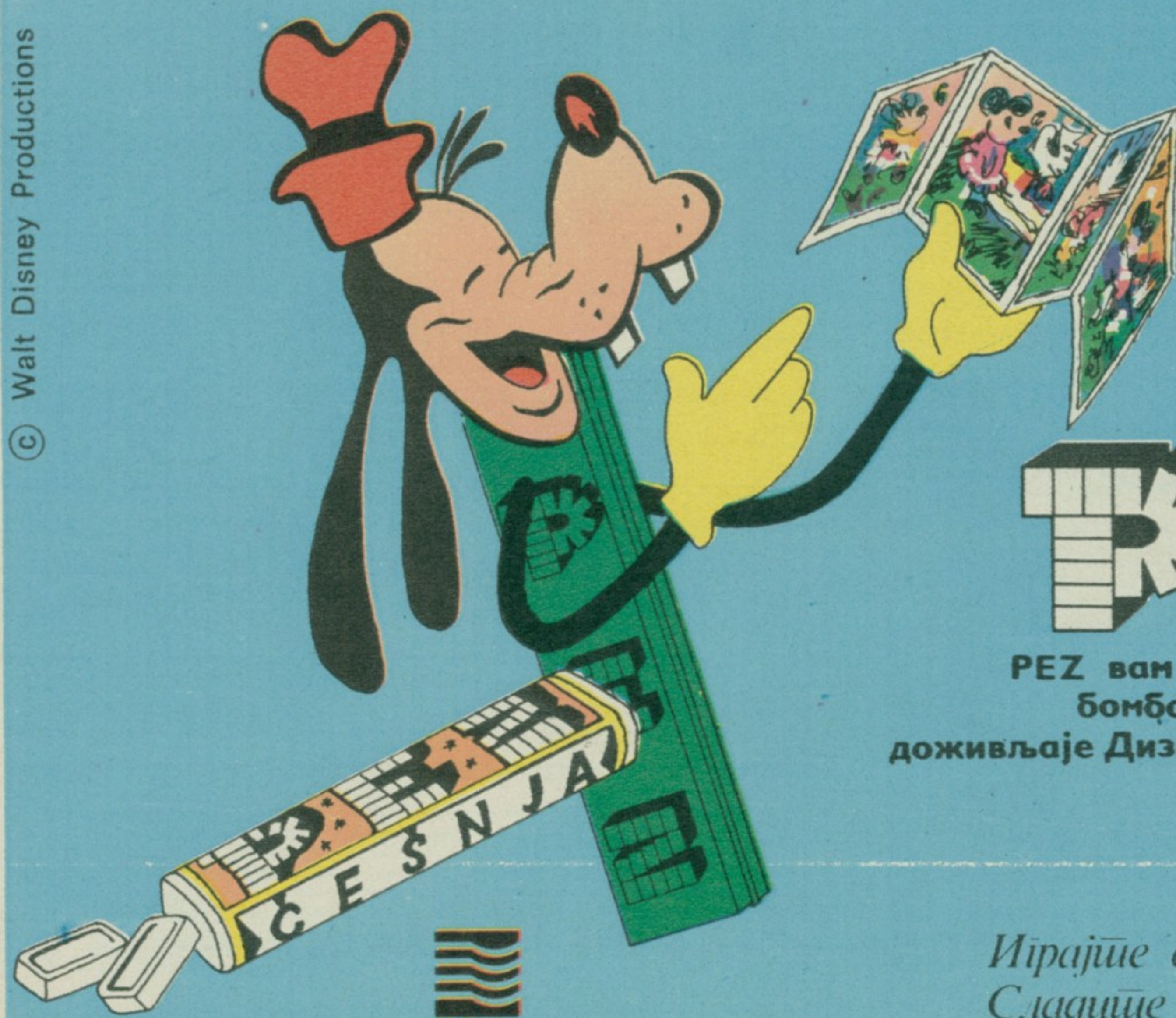
ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА

**Свест о нашој снази по-
већава снагу.**

(Вовенарг)

© Walt Disney Productions

PEZ®

PEZ вам поклања поред укусних
бомбона и драгих фигурица и
доживљаје Дизнијевих јунака у стрипу.

Играјте се PEZ фигурама
Сладите се PEZ бомбонама

ПОЛИТИЧНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

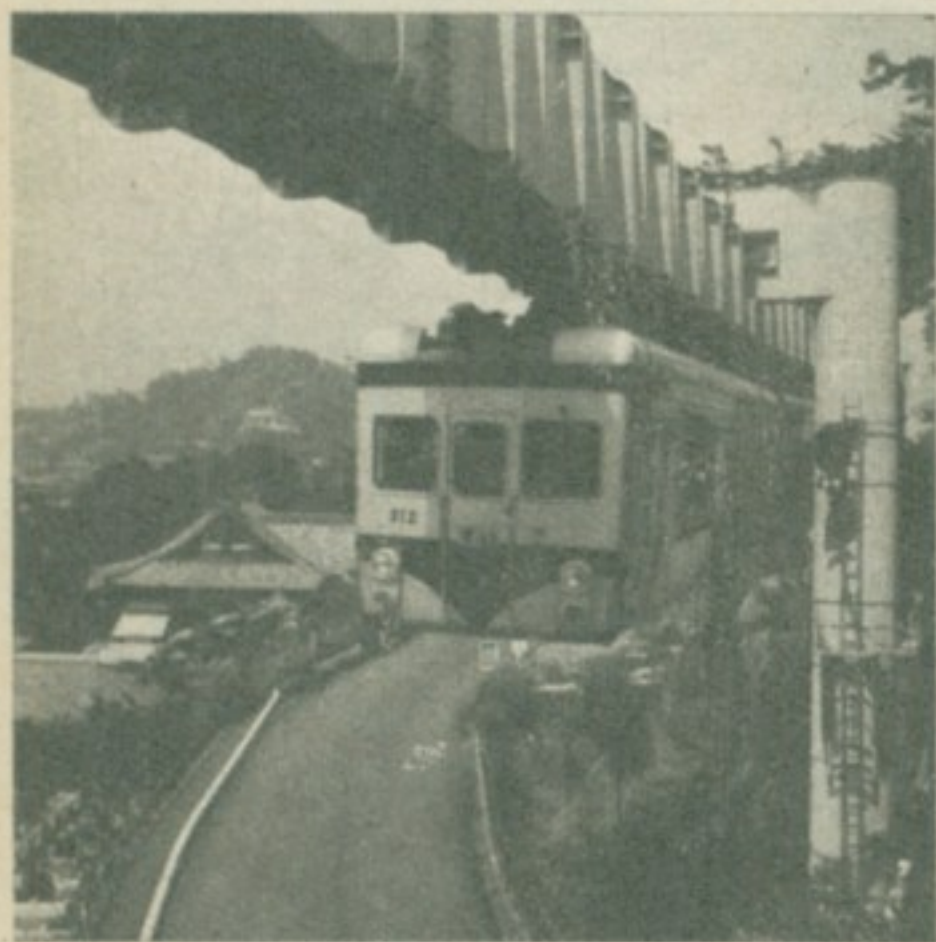
Граин Забавниче,

ВОЗ КОЈИ ВИСИ

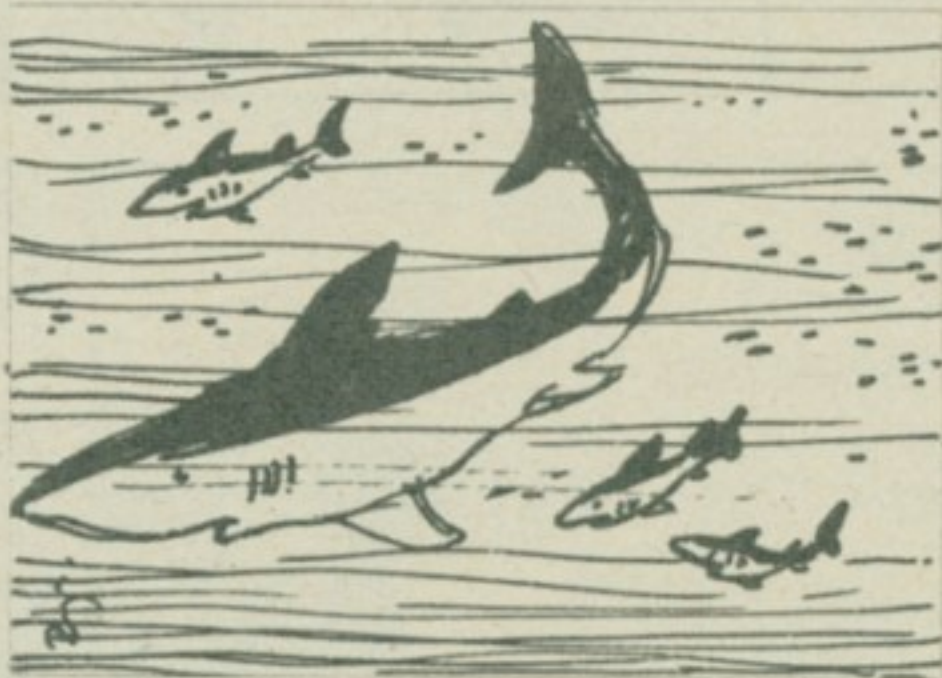
Друг ми је рекао да у Јапану постоји железница која виси на шинама. Да ли је то тачно и да ли је уопште могуће?!

Бојан Петровић, Ниш

Твој друг је у праву! Јапански конструктори прочули су се у целом свету по изузетно брзим једношинским железницама. Међутим, мало ко зна да овај систем није никаква новост. Још 1888. године у Ирској, а 1901. у Немачкој, коришћени су возови на једну шину и то у обе верзије: да „леже“ на њој или да „висе“, што значи да се

шина налази изнад. Ипак, тај се систем слабо користио, и тек пре десетак година Јапанци доводе до савршенства своје једношинске железнице. На нашим сликама види се висећа железница на јапанској прузи Офуна — Еношима, као и омиљени воз најмлађих посетилаца токијског Зоолошког врта. Овај воз креће се сасвим полако, тако да деца могу до миле воље да разгледају животиње. Наравно, висећи возови добро су учвршћени и не постоји никаква опасност да се откаче!

И МЛАДУНЦИ ОПАСНИ!

Занима ме да ли се ајкуле размножавају исто као остале рибе.

Борђе Маринковић, Призрен

Свих 250 врста ајкула размножава се на веома занимљив начин који се потпуно разликује од начина размножавања других риба. Наиме, јаја ајкуле легу се у самој мајци и младунци долазе на свет живи. Мале ајкуле нису веће од 40 сантиметара. Међутим, неке врсте су и тада опасне, па чак још у мајчиној утроби. Забележен је случај да је још нерођен морски пас утризао за прст биолога који је вршио царски рез на његовој огромној мами.

ЗМИЈЕ ПРОТИВ ЛАОКОНА

Молим те да ми кажеш ко је био Лаокон, који је са својим синовима представљен на познатој античкој скултури. Зорица Миловановић, Олово

Према грчком миту, Лаокон је био Аполонов свештеник у Троји. Кад су Грци пред Тројом оставили као замку великог дрвеног коња, у којем су били скривени грчки ратници, Лаокон је саветовао Тројанцима да га никако не уводе у град. Међутим, док је мудри све-

штеник спремао жртву Посејдону, богу мира, из воде су изишле две велике змије и после очајничке борбе задавиле Лаокона и његова два сина. Драматични окршај храброг оца и његових синова са морским змијама приказан је у II певању Вергилијевог епа „Енеида“. Средином I. века пре н.е. исти мотив скулпторски су обрадила и три родоска кипара: Хагесандар, Полидор и Атендор. Ово чудено уметничко дело, израђено од камена, чува се данас у Ватиканском музеју и познато је као „Лаконова група“.

РУДНИК У ХРАСТУ

Наша наставница биологије причала нам је да се помоћу неких биљака могу открити разне руде, односно, да се оне талоче у њиховом лишћу или плоду. Да ли је то тачно? С. К. Загреб

Твоја наставница је у праву! Неке биљке се доста успешно користе за проналажење лежишта појединих металних минералних сировина. Коришћење биљака у ове сврхе заснива се на појави да се извесни метали нагомилавају у великим количинама у појединим деловима биљака, нарочито ако корење досеже до рудне подлоге. После спаљивања лишћа, плода, корена, грана... одређује се садржај метала у пепелу, а проценат служи

као показатељ евентуалног присуства неке руде на том тлу. Ова метода названа је биогеохемијска проспекција и користи се при истраживању лежишта цинка, бакра, молибдена, никла, кобалта... Нарочито повољни резултати постигнути су са врстом храста (Quercus marilandica), преријском травом (Liaris peunostrachya)...

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Желим помоћ у сакупљању поштанских марака. Заузврат шаљем разгледницу свог мјеста. Маринко Спајић, 79450 Љубушки, Раднићи 7

За сваку значку или постер дајем три броја „Стрипотеке“ Нијаз Дураковић, 44000 Сисак, Крајишка 18/1

Хоби ми је скупљање разгледница градова и народних ношњи. Молим читаоце за помоћ. Дијана Покрајац, 79506 Губер, Ливно

Ко ми пошаље разгледницу свога града добиће од мене разгледницу Новиграда. Снежана Кузмановић, 52380 Новиград, Јосип Миловац 28

Дајем једну значку за пет салвета. Милена Јовановић, 37240 Трстеник, Аце Стојановића 28

Дајем две значке за четири разгледнице. Олга Крстић, 11000 Београд, Солунска 6

За један стари новчић дајем четири Забавника а за папирнати пет. Бранко Гудач, 79000 Мостар, А. Шантића 16

Нудим салвете за маркице. Размена по договору. Сузана Филиповић, 32240 Лучани

мини формуле макси успех!

Формат: мини (5x6см)
Страница: 225
Цртежа: 150
Изашло из штампе

НАРУЧУЈЕМ

_____Ком

Формат: мини (5x6см)
Страница: 220
Цртежа: 140
Изази у скоро

НАРУЧУЈЕМ

_____Ком

* СВЕ ФОРМУЛЕ *

из математике физике и хемије за основце, средњошколце и студенте налазе се у ове 2 књиге мини формата.

Цена једне књиге 30 дин.
Обе књиге комплет 50 дин.
Два комплета само 80 дин.

МИНИ ФОРМУЛЕ
Поштански фах 64.
71000 САРАЈЕВО

